

مۇقەددەس كىتاب

پادشاھلار

ئىككىنچى قىسىم

پادشاھلار ئىككىنچى قىسىم

مۇقەددەس كىتاب - كونا ئەھدە
(تەۋرات، زەبۇر ۋە پەيغەمبەرلەر)

12-قىسىم

1950-يىلىدىكى «مۇقەددەس كىتاب» نىڭ
ئۇيغۇرچە تەرجىمىسى ھازىرقى زامان
ئۇيغۇر تىلىغا ئۆزگەرتىلدى

2013

دەسلەپكى نۇسخا

www.dunyaningnuri.com

پادشاھلار ئىككىنچى قىسىم

ئېلىيا ئاخازياغا تەنبەھ بېرىدۇ

- 1 ئاخاب ئۆلگەندىن كېيىن موئاب ئىسرائىلنىڭ ئىتائىتىدىن چىقىپ كەتتى. ² ئەمما ئاخازيا سامارىيەدە تۇرغاندا بالخاننىڭ بىر پەنجىرىسىدىن يىقىلىپ چۈشۈپ كېسەل بولۇپ، خەۋەرچىلەر ئەۋەتىپ ئۇلارغا ئېيتتى: «بېرىپ، ئەقرونىڭ تەڭرىسى بائال-زېبۇبتىن مەن توغرىلۇق: < كېسىلىدىن ساقىيىمىدۇ؟ > دەپ سوراڭلار» دېدى.
- 3 لېكىن خۇداۋەندىنىڭ پەرىشتىسى تىشەلىك ئېلىياغا ئېيتتىكى: «قوپۇپ، سامارىيەنىڭ پادشاھىنىڭ خەۋەرچىلىرىگە ئۇچراپ، ئۇلارغا ئېيتقىنكى: < ئىسرائىلدا بىر تەڭرى بولمىغىنى ئۈچۈن ئەقرونىڭ تەڭرىسى بائال-زېبۇبتىن سورىغىلى بارسىلەرمۇ؟ > ⁴ ئۇنىڭ ئۈچۈن خۇداۋەندە مۇنداق ئېيتىدۇكى: «سەن ياتقان ئورنۇڭدىن چۈشمەي، بەلكى شەكسىز ئۆلسەن»» ئېلىيا شۇنى دەپ كەتتى.
- 5 خەۋەرچىلەر ئۇنىڭغا يېنىپ كەلگەندە پادشاھ ئۇلاردىن: «نېمىشقا يېنىپ كەلدىڭلار؟» دەپ سورىدى. ⁶ ئۇلار ئۇنىڭغا ئېيتتى: «بىر ئادەم بىزگە ئۇچراپ ئېيتتىكى: < سىلەرنى ئەۋەتكەن پادشاھقا يېنىپ بېرىپ، ئۇنىڭغا: < خۇداۋەندە مۇنداق ئېيتىدۇكى: «ئىسرائىلدا بىر تەڭرى بولمىغىنى ئۈچۈن ئەقرونىڭ تەڭرىسى بائال-زېبۇبتىن سورىغىلى بارسىلەرمۇ؟ ئۇنىڭ ئۈچۈن سەن ياتقان ئورنۇڭدىن چۈشمەي، بەلكى شەكسىز ئۆلسەن دەڭلار» > دەپ ئېيتتى» دېدى. ⁷ ئۇ ئۇلاردىن سورىدىكى: «سىلەرگە ئۇچراپ بۇ سۆزلەرنى ئېيتقان ئادەم قانداق كۆرۈندى؟» ⁸ ئۇلار ئۇنىڭغا: «ئۇ چاچلىق بولۇپ، بېلىگە بىر ياغاق كەمىرىنى باغلىغانىدى» دەپ ئېيتتى. پادشاھ: «ئۇ بولسا تىشەلىك ئېلىيا ئىكەن» دېدى.
- 9 ئاندىن بىر ئەللىك بېشى بىلەن ئۇنىڭ تېگىدىكى ئەللىك ئادەمنى ئۇنىڭ قېشىغا ئەۋەتتى. بۇ كىشى ئۇنىڭ قېشىغا بارسا، مانا ئۇ ئۆزى تاغنىڭ چوققىسىدا ئولتۇرىدۇ، ئۇ ئۇنىڭغا: «ئەي خۇدانىڭ ئادىمى، پادشاھ سېنى چۈشۈپ كەلسۇن دەيدۇ» دەپ ئېيتتى. ¹⁰ لېكىن ئېلىيا ئەللىك بېشىغا: «مەن خۇدانىڭ ئادىمى بولسام، ئاسماندىن ئوت چۈشۈپ سەن بىلەن ئەللىك ئادىمىڭنى كۆيدۈرسۇن» دەپ جاۋاب بەردى. ئۇ ھامان ئاسماندىن ئوت چۈشۈپ، ئۇنىڭ ئۆزى بىلەن ئەللىك ئادىمىنى كۆيدۈرۈۋەتتى.
- ¹¹ يەنە بىر ئەللىك بېشى بىلەن ئۇنىڭ تېگىدىكى ئەللىك ئادەمنى ئۇنىڭ قېشىغا ئەۋەتتى. ئۇ سۆز باشلاپ ئۇنىڭغا: «ئەي خۇدانىڭ ئادىمى، پادشاھ سېنى چۈشۈپ كەلسۇن دەيدۇ» دەپ

ئېيتتى. ¹² لېكىن ئۇ ئۇلارغا: «مەن خۇدانىڭ ئادىمى بولسام، ئاسماندىن ئوت چۈشۈپ، سەن بىلەن ئەللىك ئادىمىڭنى كۆيدۈرسۇن» دەپ جاۋاب بەردى. ئۇ ھامان ئاسماندىن خۇدانىڭ ئوتى چۈشۈپ، ئۇنىڭ ئۆزى بىلەن ئەللىك ئادىمىنى كۆيدۈرۈۋەتتى.

¹³ ئۈچىنچى مەرتىۋە يەنە بىر ئەللىك بېشى بىلەن ئۇنىڭ تېگىدىكى ئەللىك ئادەمنى ئەۋەتتى. بۇ ئۈچىنچى كەلگەن ئەللىك بېشى چىقىپ يېتىپ كەلگەندە، ئېلىيانىڭ ئالدىدا تىز پۈكۈپ ئۇنىڭغا يالۋۇرۇپ ئېيتتىكى: «ئەي خۇدانىڭ ئادىمى، مېنىڭ جېنىم بىلەن سېنىڭ بۇ ئەللىك قۇلۇڭنىڭ جانلىرى سېنىڭ كۆزلىرىڭدە ئەزىز بولسۇن. ¹⁴ مانا ئاسماندىن ئوت چۈشۈپ، ئىلگىرىكى ئىككى ئەللىك بېشى بىلەن ئۇلارنىڭ تېگىدىكى ئەللىك ئەللىك ئادەملىرىنى كۆيدۈرۈۋەتتى. لېكىن مېنىڭ جېنىم سېنىڭ كۆزلىرىڭدە ئەزىز بولسۇن» دېدى.

¹⁵ **خۇداۋەندىنىڭ پەرىشتىسى** ئېلىياغا: «سەن قورقماي ئۇنىڭ بىلەن چۈشۈپ بارغىن» دېدى. ئۇ قوپۇپ، ئۇنىڭ بىلەن چۈشۈپ، پادشاھنىڭ قېشىغا بېرىپ، ¹⁶ ئۇنىڭغا ئېيتتى: «خۇداۋەندە مۇنداق ئېيتىدۇكى: < سۆز سورىغىلى ئىسرائىلدا خۇدا بولمىغاندەك ئەقرونىڭ تەڭرىسى بائال-زېبۇبتىن سورىغىلى خەۋەرچىلەر ئەۋەتكىنىڭ ئۈچۈن سەن ياتقان ئورنۇڭدىن چۈشمەي، بەلكى شەكسىز ئۆلسەن دېدى>» دەپ ئېيتتى. ¹⁷ ئۇ ئۆزى ئېلىيا دەپ بەرگەن خۇدانىڭ سۆزىگە مۇۋاپىق ئۆلۈپ كەتتى. ئۇنىڭ ئوغلى بولمىغاچ يەھورامنىڭ ئۆزى يەھۇدا پادشاھى يەھوشافاتنىڭ ئوغلى يەھورامنىڭ ئىككىنچى يىلىدا ئۇنىڭ ئورنىدا پادشاھ بولدى.

¹⁸ ئاخازيانىڭ باشقا ئىشلىرى بىلەن قىلغان ئەمەللىرى توغرىسىدا ئىسرائىل پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابلىرىدا پۈتۈلگەندۇر.

ئېلىيا ئاسمانغا كۆتۈرۈلدى

2 ¹ خۇداۋەندە ئېلىيانى بىر قۇيۇندا ئاسمانغا ئالدىدىغان ۋاقىتتا ئېلىيا بىلەن ئېلىشا گىلگالدىن چىقىپ بارىۋاتاتتى. ² ئېلىيا ئېلىشاغا ئېيتتى: «مۇنداق قالغىن، چۈنكى خۇداۋەندە مېنى بەيتەلگە ئەۋەتتى». لېكىن ئېلىشا سۆزلەپ: «تىرىك خۇداۋەندە بىلەن ئانت ئىچىپ، ئۆز جېنىڭنىڭ ئۈستىدە قەسەم قىلىمەنكى، سېنى قويمايمەن» دېگەندە ئۇلار بەيتەلگىچە چۈشۈپ بېرىشتى. ³ ئۇ ۋاقىت بەيتەلدىكى پەيغەمبەر شاگىرتلىرى ئېلىشانىڭ قېشىغا كېلىپ، ئۇنىڭغا ئېيتتىكى: «بىلەمسەنكى، خۇداۋەندە بۈگۈن خوجاڭنى بېشىڭنىڭ ئۈستىدىن كۆتۈرۈپ، سەندىن ئېلىپ كېتىدۇ». ئۇ ئېيتتى: «بىلىمەن، لېكىن شۇك تۇرۇڭلار» دېدى.

⁴ ئېلىيا ئۇنىڭغا: «ئەي ئېلىشا، مۇنداق قالغىن، چۈنكى خۇداۋەندە مېنى يېرىخوغا ئەۋەتتى» دېدى. لېكىن ئۇ ئۆزى: «تىرىك خۇداۋەندە بىلەن ئانت ئىچىپ، ئۆز جېنىڭنىڭ ئۈستىدە قەسەم قىلىمەنكى، سېنى قويمايمەن» دەپ ئېيتسا، ئۇلار يېرىخوغا بېرىشىپ يەتتى. ⁵ ئۇ

ۋاقت يېرىخودىكى پەيغەمبەر شاگىرتلىرى ئېلىشانىڭ قېشىغا كېلىپ ئۇنىڭغا ئېيتتى: «بىلەمسەنكى، خۇداۋەندە بۈگۈن خوجاڭنى بېشىڭنىڭ ئۈستىدىن كۆتۈرۈپ ئېلىپ كېتىدۇ» دېدى. ئۇ ئۆزى: «بىلىمەن، لېكىن شۇك تۇرۇڭلار» دېدى.

⁶ ئېلىيا ئۇنىڭغا ئېيتتى: «مۇندا قالغىن، چۈنكى خۇداۋەندە مېنى ئىئوردانغا ئەۋەتتى». لېكىن ئۇ سۆزلەپ: «تەڭرىڭ خۇداۋەندە بىلەن ئانت ئىچىپ، ئۆز جېنىڭنىڭ ئۈستىدە قەسەم قىلىمەنكى، سېنى قويمايمەن» دېگەندە ئۇ ئىككىيلەن كېتىپ بېرىشتى. ⁷ ئەمدى پەيغەمبەر شاگىرتلىرىدىن ئەللىك كىشى بېرىپ، يىراقتىن قاراپ تۇراتتى. ئەمما ئۇ ئىككىيلەن ئىئورداننىڭ بويىدا توختاپ تۇردى. ⁸ ئېلىيا ئۆز يېپىنچىسىنى ئېلىپ قاتلاپ سۈنى ئۇرسا، سۇ ئۇ تەرەپكە بۇ تەرەپكە ئىككىگە بۆلۈنۈپ تۇرۇپ، ئىككىلىسى قۇرۇق يەردىكىدەك ئۆتۈپ كەتتى. ⁹ ئۆتۈپ كەتكەندە ئېلىيا ئېلىشاغا: «مەن سەندىن ئېلىنماستا ساڭا قىلىدىغىنىمنى تەلەپ قىلغىن» دەپ ئېيتتى. «سېنىڭ روھۇڭنىڭ ئىككى ھەسسىسى ماڭا تەگسۇن» دېدى. ¹⁰ ئۇ ئېيتتى: «بۇ سورىغىنىڭ تەستىق. لېكىن مېنىڭ سەندىن ئېلىنىشىمنى كۆرۈپ تۇرساڭ، ساڭا بېرىلىدۇ. بولمىسا بېرىلمەيدۇ» دېدى.

¹¹ ئۇلار سۆزلىشىپ يۈرگەندە، مانا ئوت يالقۇن ھارۋىسى بىلەن ئوت يالقۇن ئاتلىرى كېلىپ، ئۇلارنى ئايرىدى. شۇ تەرىقىدە ئېلىيا بىر قۇيۇندا ئاسمانغا چىقىپ كەتتى. ¹² ئېلىشا بۇنى كۆرۈپ: «ئەي ئاتام، ئىسرائىلغا ھەم ھارۋا ھەم ئاتلىقلار بولدۇڭ» دەپ قىچقاردى. ئاندىن كېيىن ئۇنى يەنە كۆرمىدى. ئۇ ئۆز ئېگىنىنى يىرتىپ ئىككى پارە قىلدى. ¹³ ئاندىن كېيىن ئېلىيانىڭ چۈشكەن يېپىنچىسىنى يەردىن ئېلىپ، يېنىپ كېتىپ ئىئورداننىڭ لېۋىدە تۇرۇپ، ¹⁴ ئېلىيانىڭ چۈشكەن يېپىنچىسىنى ئېلىپ، سۇنى ئۇرۇپ: «ئېلىيانىڭ تەڭرىسى خۇداۋەندە نە يەردىدۇر؟» دېدى. ئېلىشامۇ سۇنى ئۇرغاندا سۇ ئۇ تەرەپكە بۇ تەرەپكە ئىككىگە بۆلۈنۈپ تۇرۇپ، ئۇ ئۆزى ئۆتۈپ كەتتى.

¹⁵ يېرىخودىكى پەيغەمبەر شاگىرتلىرى نېرساق تۇرۇپ، شۇنى كۆرۈپ: «ئېلىيانىڭ روھى ئېلىشانىڭ ئۈستىدەدۇر» دەپ ئۇنىڭ ئالدىغا بېرىپ، قېشىدا يەرگە تەگكۈدەك تەزىم قىلىپ، ¹⁶ ئۇنىڭغا ئېيتتىكى: «مانا سېنىڭ خىزمەتكارلىرىڭ ئارىسىدا ئەللىك كۈچلۈك ئادەم بار. بۇلار خوجاڭنى ئىزدىگىلى بارسۇن. خۇداۋەندىنىڭ روھى ئۇنى كۆتۈرۈپ، تاغلارنىڭ بىرىدە ياكى بىر ۋادىدا قويغانمىكەن» دېدى. لېكىن ئۇ: «ھېچ كىشى ئەۋەتمەڭلار» دېدى. ¹⁷ ئەمما ئۇلار ئۇنى تولا قىستىغاندىن كېيىن، ئۇ خىجالەت بولۇپ: «ئەۋەتىڭلار» دېگەندە ئۇلار ئەللىك كىشىنى ئەۋەتتى. بۇلار ئۈچ كۈنگىچە ئۇنى ئىزدەپ بېرىپ تاپمىدى. ¹⁸ ئۇ ئۆزى يېرىخودا تېخى تۇرغان ۋاقت ئۇلار ئۇنىڭ قېشىغا يېنىپ كەلگەندە: «بارماڭلار» دەپ سىلەرگە ئېيتىمىدۇمۇ؟» دېدى.

ئېلىشا يېرىخو شەھىرىدىكى سۈنى ئوڭلايدۇ

¹⁹ شەھەردىكى ئادەملەر ئېلىشاغا ئېيتتى: «خوجام كۆرگەندەك شەھەر ئۆزى ئوبدان جايدىدۇر، لېكىن سۇ خاراب بولۇپ، يۇرتتا تۇغماسلىق پەيدا قىلىدۇ». ²⁰ ئۇ ئۆزى: «ماڭا يېڭى قاچىنى ئېلىپ كېلىپ، شۇنىڭغا تۇز سېلىڭلار» دېگەندە ئۇلار ئۇنداق بىرىنى ئۇنىڭغا ئېلىپ كەلدى. ²¹ ئۇ سۇ بۇلىقىغا بېرىپ، شۇنىڭغا تۇزنى سېلىپ، ئېيتتى: «» بۇ سۈنى ئوڭلىدىم ئۆلۈم بىلەن تۇغماسلىق ئۇنىڭدىن يەنە پەيدا بولمايدۇ، دەپ خۇداۋەندە ئېيتىدۇ» دېگەندە، ²² سۇ ئېلىشا ئېيتقان سۆزىگە مۇۋاپىق ئوڭلىنىپ، بۇ كۈنگىچە شۇنداق بولۇپ قالدى.

بەيتەلدە بالىلار ئېلىشانى زاڭلىق قىلىدۇ

²³ ئۇ ئاندىن كېتىپ بەيتەلگە چىقتى. يولدا كېتىپ بارغىنىدا شەھەردىن بالىلار چىقىپ، ئۇنى زاڭلىق قىلىپ: «چىقىپ كەت، ئەي تاقىر باش! چىقىپ كەت، ئەي تاقىر باش!» دەپ ئۇنىڭغا قىچقىرىپ تۇردى. ²⁴ ئۇ بۇرۇلۇپ، ئۇلارغا قاراپ خۇداۋەندىنىڭ نامىدا ئۇلارنى قارغىغاندا ئىككى چىشى ئېيىق چىقىپ، بالىلاردىن قىرىق ئىككىنى يىرتىۋەتتى. ²⁵ ئۇ ئاندىن كېتىپ، كارمەل تېغىغا بېرىپ، ئۇ يەردىن سامارىيەگە يېنىپ باردى.

ئىسرائىلنىڭ پادشاھى يورام موئاب بىلەن جەڭ قىلىدۇ

3 ¹ ئاخابنىڭ ئوغلى يورام بەھۇدا پادشاھىنىڭ سەلتەنتىنىڭ ئون سەككىزىنچى يىلىدا سامارىيەدە ئىسرائىلنىڭ ئۈستىگە پادشاھ بولۇپ، ئون ئىككى يىل سەلتەنت قىلدى. ² ئۇ ئۆزى خۇداۋەندىنىڭ كۆزلىرىدە يامان بولغىنىنى قىلدى، لېكىن ئاتىسى بىلەن ئانىسىدەك يامانلىق قىلماي، بەلكى ئاتىسى ياستىپ قويغان بائال سۈرىتىنى چىقىرىۋەتتى. ³ ئەمما نەباتنىڭ ئوغلى يەروبوئام ئىسرائىلنى ئازدۇرۇپ قىلغان گۇناھلىرىغا مايىل بولۇپ، شۇنىڭدىن يانمايتتى. ⁴ موئابنىڭ پادشاھى مېشا تولا مالدار بولۇپ، ئىسرائىلنىڭ پادشاھىغا يۈز مىڭ قوزنى ۋە يۈز مىڭ قوچقارنىڭ يۇڭىنى باج-خىراج بېرىتتى. ⁵ لېكىن ئاخاب ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن موئابنىڭ پادشاھى ئىسرائىلنىڭ پادشاھىغا ئاسىيلىق قىلدى. ⁶ ئۇ ۋاقىت يورام پادشاھ سامارىيەدىن چىقىپ، ھەممە ئىسرائىلنى كۆرەكتىن ئۆتكۈزدى. ⁷ ئاندىن چىقىپ، يەھۇدانىڭ پادشاھىغا خەۋەر ئەۋەتىپ ئېيتقۇزدىكى: «موئابنىڭ پادشاھى ماڭا ئاسىيلىق قىلدى. موئاب بىلەن سوقۇشقىلى چىقامسەن؟» ئۇ جاۋاب بەردىكى: «چىقىمەن. ئۆزۈم سېنىڭ ئۆزۈڭدەك، مېنىڭ خەلقىم بولسا سېنىڭ خەلقىڭدەك بولۇپ، مېنىڭ ئاتلىرىم سېنىڭ ئاتلىرىڭدەك چىقسۇن» دېدى. ⁸ ئۇ سوراپ: «قايسى يول بىلەن چىقايلى؟» دېدى. ئۇ ئۆزى: «بىز ئېدوم چۆلىنىڭ يولى بىلەن چىقايلى» دەپ جاۋاب بەردى.

⁹ ئاندىن ئىسرائىلنىڭ پادشاھى بىلەن يەھۇدانىڭ پادشاھى ئېدومنىڭ پادشاھىغا قوشۇلۇپ مېڭىپ چىقتى. لېكىن يەتتە كۈنلۈك يول ماڭغاندىن كېيىن قوشۇن بىلەن ئېلىپ كەلگەن ھايۋانلار ئۈچۈن سۇ تاپالمىدى. ¹⁰ ئىسرائىلنىڭ پادشاھى سۆز قىلىپ: «ۋاي، نېمىشقا خۇداۋەندە بۇ ئۈچ پادشاھنى، موئابنىڭ قولىغا چۈشۈن دەپ، جەملەشتۈردى؟» دېدى. ¹¹ لېكىن يەھوشافات ئېيتتى: «خۇداۋەندىدىن سورىمىقىمىز ئۈچۈن بۇ يەردە خۇداۋەندىنىڭ پەيغەمبىرى يوقمۇ؟» دېدى. ئىسرائىل پادشاھىنىڭ خىزمەتكارلىرىدىن بىرى ئېيتتى: «ئېلىيانىڭ قولىرىغا سۇ قۇيۇپ بەرگەن ئېلىشا بىن-شافات بۇ يەردە بار» دېدى.

¹² يەھوشافات: «خۇداۋەندىنىڭ سۆزى ئۇنىڭدا بار» دېدى. ئىسرائىلنىڭ پادشاھى بىلەن يەھوشافات ۋە ئېدومنىڭ پادشاھى ئۇنىڭ قېشىغا باردى. ¹³ لېكىن ئېلىشا ئىسرائىلنىڭ پادشاھىغا ئېيتتى: «مەن بىلەن سېنىڭ نېمە كارىڭ بار؟ ئۆز ئاتاڭنىڭ پەيغەمبەرلىرى بىلەن ئاناڭنىڭ پەيغەمبەرلىرىنىڭ قېشىغا بارغىن». ئىسرائىلنىڭ پادشاھى ئېيتتى: «ئۇنداق دېمىگىن. مانا خۇداۋەندە بۇ ئۈچ پادشاھنى موئابنىڭ قولىغا تاپشۇرماق ئۈچۈن جەم قىلغانغا ئوخشايدۇ» دېدى. ¹⁴ ئېلىشا ئېيتتى: «مەن ھۇزۇرىدا تۇرغان ساماۋى قوشۇنلارنىڭ سەردارى بولغان تىرىك خۇداۋەندە بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، ئەگەر يەھۇدانىڭ پادشاھى يەھوشافاتنى يۈز-خاتىرە قىلمىسام، خاھى سېنى كۆزگە ئىلماي، خاھى ساڭا قارىمايتتىم. ¹⁵ لېكىن ئەمدى بېرىپ، بىر چاڭ چالغۇچىنى ماڭا ئېلىپ كېلىڭلار» دېدى. چۈنكى ھەرقاچانكى چاڭ چالغۇچى چالسا، خۇداۋەندىنىڭ قولى ئۇنىڭ ئۈستىگە كېلەتتى.

¹⁶ ئۇ ئېيتتىكى: «بۇ ۋادىدا ئورا ئۈستىگە ئورا كولاڭلار» دەپ خۇداۋەندە ئېيتىدۇ. ¹⁷ چۈنكى خۇداۋەندە مۇنداق ئېيتىدۇكى: «خاھى شامالنى مەلۇم قىلماي، خاھى يامغۇر كۆرمىسەڭلارمۇ، بۇ ۋادى سۇدىن تولۇپ، ئۆزۈڭلار بىلەن مال ۋە ئۇلىغىڭلار ئىچىسىلەر». ¹⁸ لېكىن خۇداۋەندە بۇ ئىشقا سەل قاراپ، موئابنى ھەم سىلەرنىڭ قولۇڭلارغا بېرىدۇ. ¹⁹ سىلەر ھەم مەھكەم شەھەرلەر بىلەن چوڭراق شەھەرلەرنى بېسىپ، ھەممە ياخشى دەرەخلەرنى كېسىپ، ھەممە سۇ بۇلاقلىرىنى تىندۈرۈپ، ھەممە ھوسۇللۇق ئېتىز يەرلىرىنى تاشلار بىلەن خاراب قىلىسىلەر» دېدى.

²⁰ ۋە مانا، ئەتىگەندە ھەدىيە قۇربانلىقنىڭ ۋاقتىدا سۇ ئېدومنىڭ تەرىپىدىن كەلگىنى بىلەن يۇرت سۇدىن تولدى. ²¹ موئابىيلارنىڭ ھەممىسى: «پادشاھلار بىز بىلەن جەڭ قىلغىلى چىقتى» دەپ ئاڭلىغاندا ياراغ كۆتۈرەلگۈدەك چوڭ بولغانلارنىڭ ھەممىسى بىلەن ئۇلاردىن چوڭراق بولغانلارنىڭ ھەممىسى كۆرەكتىن ئۆتۈپ چېگرىدا تىزىلىپ تۇراتتى. ²² لېكىن موئابىيلار ئەتىگەندە سەھەر قوپۇپ قارىسا، ئۇلارنىڭ ئالدىدىكى سۇنىڭ ئۆزى چىققان كۈننىڭ شولىسىدا ئۇلارغا قانداك كۆرۈندى. ²³ ئۇلار: «بۇ قان ئىكەن. پادشاھلار ئۇرۇشۇپ، بىر-بىرىنى ئۇرۇپ ئۆلتۈرگەنگە ئوخشايدۇ. ئەي موئاب ئەمدى قوپۇپ تالىغىن» دېيىشتى. ²⁴ لېكىن ئۇلار ئىسرائىلنىڭ لەشكەرگاھىغا يەتكەندە ئىسرائىللىقلار قوپۇپ، موئابىيلارنى ئۇرۇپ، ئالدىدىن قاچۇرۇپ، يۇرتىغا كىرىپ تېخى موئابىيلارنى ئۇرۇپ، ²⁵ شەھەرلىرىنى خاراب قىلىپ،

ھەممە ياخشى ئېتىز يەرلىرىگە تولغۇچىلىك ھەربىر ئەسكەر بىردىن تاش تاشلاپ، ھەممە سۇ بۇلاقلىرىنى تىندۇرۇپ، ھەممە ياخشى دەرەخلەرنى كېسىپ، قىر-خارەسەتتىكى تاشلاردىن باشقا ھېچنېمىنى قالدۇرمىدى. ئەمما سالغا ئاتقۇچىلار شەھەرنى ئايلىنىپ سالغا ئېتىپ تۇرغاندا،²⁶ موئابنىڭ پادشاھى جەئىنىڭ ئۆزىگە زىيادە قاتتىق كەلگىنىنى كۆرۈپ، ئۆزى بىلەن يەنە يۈز قىلىچ كۆتۈرگەنلەرنى ئېلىپ، ئېدومنىڭ پادشاھىغا بارغىلى تىرىشتى. لېكىن ئۇلار بارالمىدى.²⁷ بارالماسقا ئۆز ئورنىدا پادشاھ بولىدىغان تۇنجى ئوغلىنى ئېلىپ، سېپىلنىڭ ئۈستىدە ئۇنى كۆيدۈرىدىغان قۇربانلىق قىلىپ ئۆتكۈزدى. ئۇ ۋاقىت قاتتىق قەھەر-غەزەپ ئىسرائىلنىڭ ئۈستىگە كەلدى. شۇنداقكى، ئۇلار ئۇنى قويۇپ، ئۆز يۇرتىغا يېنىپ كەتتى.

تۇل خوتۇننىڭ ياغى

4¹ پەيغەمبەر شاگىرتلىرىنىڭ خوتۇنلىرىدىن بىرى ئېلىشاغا پەرياد قىلىپ ئېيتتى: «سېنىڭ قۇلۇڭ بولغان مېنىڭ ئېرىم ئۆلدى. بىلىسەنكى، سېنىڭ قۇلۇڭ خۇداۋەندىدىن قورقىدىغان بىر كىشى ئىدى. ئەمدى ئۇنىڭغا قەرز بەرگەن كىشى مېنىڭ ئىككى ئوغلۇمنى قۇللۇققا ئالغىلى كەلدى.»² ئېلىشا ئۇنىڭغا ئېيتتى: «سەن ئۈچۈن نېمە قىلاي؟ ئۆيۈڭدە نېمە بار ئىكەنلىكىنى ماڭا دەپ بەرگىن» دېدى.³ ئۇ ئېيتتى: «دېدىكىڭنىڭ ئۆيىدە بىر كوزا ياغدىن باشقا نەرسە يوقتۇر.» ئۇ ئېيتتى: «بېرىپ، ھەممە ھەقىقەتلىرىڭدىن قۇرۇق كوزا ئۆتتە ئالغىن، لېكىن ئاز تىلىۋالمىغىن.»⁴ ئاندىن ئۆيگە كىرىپ ئۆزۈڭ بىلەن ئوغۇللىرىڭنىڭ كەينىدىن ئىشىكىنى يېپىپ، ھەممە بۇ كوزىلارغا ياغ قويۇپ قويغىن. بىر كوزا تولغاندا ئۇنى بىر تەرەپكە يۆتكەپ قويغىن» دېدى.⁵ ئۇ ئۇنىڭدىن كېتىپ، ئۆزى بىلەن ئوغۇللىرىنىڭ كەينىدىن ئىشىكىنى ياپتى. ئوغۇللىرى كوزىلارنى ئۇنىڭغا ئېلىپ كەلگەندە ئۇ ياغ قويۇپ بەردى.⁶ كوزىلار تولغاندا ئوغلىغا: «يەنە بىر كوزىنى ئېلىپ كەلگىن» دېدى. ئەمما ئۇ ئۆزى: «يەنە كوزا يوقتۇر» دەپ ئېيتتى. ئۇ ۋاقىت ياغ توختاپ قالدى.⁷ ئاندىن بېرىپ، خۇدانىڭ ئادىمىگە خەۋەر بەردى. ئۇ ئېيتتى: «بېرىپ ياغنى سېتىپ قەرزىڭنى تۈگىتىپ قالغىنىنى ئۆزۈڭ بىلەن ئوغۇللىرىڭنىڭ تىرىكچىلىكىگە ئىشلەتكىن» دېدى.

شۈنەمى خوتۇن ۋە ئۇنىڭ ئوغلى

⁸ بىر كۈن ئېلىشا شۈنەمگە باردى. ئاندا بىر باي خوتۇن بار ئىدى. ئۇ ئۇنى ئۆز ئۆيىدە نان يېگىلى زورلىدى ۋە ھەرقاچان ئۇ يەرگە كەلسە، ئاندا چۈشۈپ نان يەيتتى.⁹ بىر ۋاقىت ئۇ ئۆز ئېرىگە ئېيتتى: «بۇ يەرگە پات-پات كېلىپ تۇرغان كىشى خۇدانىڭ بىر مۇقەددەس ئادىمى ئىكەنلىكى ماڭا مەلۇم بولدى.¹⁰ ئۆگزىدە ئۇنىڭغا بىر كىچىك ئۆي ياساپ، ئاندا بىردىن

ئورۇن-كۆرىپە، جوزا، كۇرسى ۋە شامدان قويايلى. ھەرقاچان بىزگە كەلسە، ئاندا چۈشسۇن» دېدى. ¹¹ پەيغەمبەر بىر كۈن ئاندا ئۇ ئۆيگە چۈشۈپ قونۇپ، ¹² ئۆز خىزمەتكارى گېخازىغا: «شۇنەملىك خوتۇننى قىچقارغىن» دەپ ئېيتتى. ئۇ ئۇنى قىچقارغاندا خوتۇن ئۇنىڭ قېشىغا كەلدى. ¹³ پەيغەمبەر خىزمەتكارىغا ئېيتتى: «ئۇنىڭغا دەپ قويغىنكى: < مانا بىز ئۈچۈن ئەندىشە قىلىپ، بۇ ھەممە ئىشنى قىلدىڭ. سەن ئۈچۈن نېمە قىلاي؟ پادشاھقا ياكى قوشۇن سەردارىغا بىر ئەزىزلىك بارمۇ؟ > خوتۇن ئېيتتى: «يوقسۇ، مەن ئۆز خەلقىمنىڭ ئارىسىدا ئولتۇرمەن ئەمەسمۇ؟» دېدى.

¹⁴ ئۇ سورىدىكى: «ئۇنىڭ ھەققىدە نېمە قىلاي؟» گېخازى ئېيتتى: «مانا بالىسى يوق، ئېرى بولسا قېرى ئىكەن» دېدى. ¹⁵ ئۇ: «ئۇنى قىچقارغىن» دەپ ئېيتتى. ئۇنى قىچقارغاندا ئۇ كېلىپ ئىشىكتە تۇردى. ¹⁶ پەيغەمبەر ئۇنىڭغا ئېيتتى: «كېلىدىغان يىل مۇشۇ ۋاقىتتا قۇچىقىڭدا بىر ئوغۇلۇك بولىدۇ». ئۇ ئۆزى: «ياق ئەي خوجام، ئەي خۇدانىڭ ئادىمى دېدىكىڭگە بىمەنە سۆز ئېيتىمىغىن» دېدى. ¹⁷ لېكىن خوتۇن ھامىلىدار بولۇپ، ئېلىشا ئېيتقانداك يەنە بىر يىلدا ۋاقىت تامام بولغاندا بىر ئوغۇل تۇغدى.

¹⁸ بالا ئۆسۈپ، چوڭراق بولغاندا بىر كۈن ئاتىسى بار يەرگە ئورمىچىلارنىڭ قېشىغا چىقىپ، ¹⁹ ئاتىسىغا: «ۋاي بېشىم، ۋاي بېشىم» دەپ قىچقاردى. ئۇ ئۆز خىزمەتكارىغا: «ئۇنى ئانىسىغا ئېلىپ بارغىن» دېدى. ²⁰ ئۇ ئۇنى ئېلىپ، ئانىسىنىڭ قېشىغا ئېلىپ بارغاندىن كېيىن ئۇ ئانىسىنىڭ تىزىدا چۈش ۋاقىتىغىچە ئولتۇرۇپ، ئۆلدى. ²¹ ئاندىن ئانىسى قويۇپ، ئۇنى خۇدانىڭ ئادىمىنىڭ ئورنىغا قويۇپ، ئىشىكىنى يېپىپ، چىقىپ كېتىپ، ²² ئېرىنى قىچقىرىپ ئېيتتى: «يىگىتلەرنىڭ بىرى بىلەن بىر ئېشەكنى ماڭا ئەۋەتكىن. خۇدانىڭ ئادىمىنىڭ قېشىغا ئالدىراپ بىر بېرىپ كېلەي». ²³ ئۇ سۆزلەپ: «نېمىشقا بۈگۈن ئۇنىڭ قېشىغا بارىسەن؟ خاھى يېڭى ئاي، خاھى شابات كۈنى ئەمەس» دېسە، ئۇ ئۆزى: «خاتىرجەم بولغىن» دېدى. ²⁴ ئاندىن ئېشەكنى توقۇتۇپ، خىزمەتكارىغا: «ئىتتىك ھەيدەپ مەن دېمىگۈچە توخنىمىغىن» دېدى.

²⁵ ئاندىن كېتىپ بېرىپ، كارمەل تېغىغا يېتىپ، خۇدانىڭ ئادىمىنىڭ قېشىغا كەلدى. خۇدانىڭ ئادىمى ئۇنى يىراقتىن كۆرۈپ، ئۆز خىزمەتكارى گېخازىغا: «مانا ئۇ شۇنەملىك خوتۇن كەلدى. ²⁶ يۈگۈرۈپ، ئۇنىڭ ئالدىغا بېرىپ: < ئۆزۈڭ تىنچلىقمۇ؟ ئېرىڭ تىنچلىقمۇ؟ > بالالار تىنچلىقمۇ؟ > دەپ سورىغىن» دېدى. ئۇ ئۆزى: «تىنچلىق» دەپ ئېيتتى. ²⁷ لېكىن ئۇ تاغقا چىقىپ، خۇدانىڭ ئادىمىگە كەلگەندە ئۇنىڭ پۇتلىرىنى قۇچاقلدى. ئەمما گېخازى ئالدىغا بېرىپ، ئۇنى ھەيدىۋەتكىلى تۇرغاندا خۇدانىڭ ئادىمى ئېيتتى: «ئۇنى قويغىن، چۈنكى ئۇنىڭ جىنى پەرىشاندۇر. لېكىن خۇداۋەندە بۇ ئىشنى ماڭا دېمەي يوشۇرۇپتۇ» دېدى. ²⁸ خوتۇن ئېيتتى: «مەن خوجامدىن بىر ئوغۇلنى تىلىدىممۇ؟ < ماڭا بىمەنە سۆز ئېيتىمىغىن > دەپ ئىلگىرى دېمىدىممۇ؟» ²⁹ پەيغەمبەر گېخازىغا ئېيتتى: «بىلىڭىنى باغلاپ، مېنىڭ ھاسامنى قولۇڭدا ئېلىپ كېتىپ، بىر كىمگە ئۇچرىساڭ، ئۇنىڭغا سالام دېمىگىن. بىر كىم ساڭا سالام قىلسا، سالامغا جاۋاب ياندۇرۇپ بەرمىگىن. بارغاندا ھاسامنى بالىنىڭ يۈزىگە قويغىن»

دېدى. ³⁰ لېكىن بالىنىڭ ئانىسى: «تىرىك خۇداۋەندە بىلەن ئانت ئىچىپ، سېنىڭ جېنىڭنىڭ ئۈستىدە قەسەم قىلىمەنكى، سېنى قويمايمەن» دېدى. ئۇ ۋاقىت ئۇ قويۇپ، ئۇنىڭ بىلەن باردى. ³¹ لېكىن گېخازى ئۇلاردىن ئىلگىرى بېرىپ، ھاسىنى بالىنىڭ يۈزىگە قويغانىدى. ئەمما ھېچ ئاۋاز چىقماي، ھېچ تىڭشىلىشمۇ مەلۇم بولمىدى. ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۇ يېنىپ، پەيغەمبەرنىڭ ئالدىغا بېرىپ، ئۇنىڭغا خەۋەر بېرىپ: «بالا ئويغانمىدى» دەپ ئېيتتى. ³² ئېلىشا ئۆيگە كېلىپ كۆرسە، بالا ئۇنىڭ ئورنىدا ئۆلۈك ياتىدۇ. ³³ ئۇ ۋاقىت ئۇ كىرىپ، ئىككى يەلەننىڭ كەينىدىن ئىشىكىنى يېپىپ، خۇداۋەندىگە دۇئا قىلدى. ³⁴ ئاندىن قويۇپ، ئۇنىڭ ئۈستىگە سوزۇلۇپ يېتىپ، ئۆز ئاغزىنى ئۇنىڭ ئاغزىغا، ئۆز كۆزلىرىنى ئۇنىڭ كۆزلىرىگە، ئۆز قوللىرىنى ئۇنىڭ قوللىرىغا قويدى. بالىنىڭ ئۈستىگە شۇنداق ياتقىنى بىلەن بالىنىڭ بەدىنى ئىسسىدى. ³⁵ ئاندىن ئۆيدە ئۇ تەرەپكە بۇ تەرەپكە مېڭىپ يۈرۈپ، يەنە چىقىپ ئۇنىڭ ئۈستىگە سوزۇلۇپ ياتتى. ئۇ ۋاقىت بالا ئۈچ مەرتىۋە چۈشكۈردى. ئاندىن بالا كۆزلىرىنى ئاچتى. ³⁶ پەيغەمبەر گېخازىنى قىچقىرىپ: «شۇنەملىك خوتۇنى قىچقارغىن» دېدى. ئۇ ئۇنى قىچقىرىپ قويدى. كەلگىنىدە ئۇ ئۇنىڭغا: «ئوغلۇڭنى ئالغىن» دېدى. ³⁷ ئۇ ۋاقىت خوتۇن كىرىپ، ئۇنىڭ يۇرتىغا چۈشۈپ بەرگە تەگكۈدەك تەزىم قىلىپ، ئۆز ئوغلىنى ئېلىپ چىقىپ كەتتى.

ئېلىشا ۋە قازاندىكى تائام

³⁸ يۇرتتا ئاچارچىلىق بولغان ۋاقىتتا ئېلىشا گىلگالغا يېنىپ باردى. پەيغەمبەر شاگىرتلىرى ئۇنىڭ يېنىدا ئولتۇرغىنىدا ئۇ ئۆز خىزمەتكارىغا: «سەن چوڭ قازاننى ئېسىپ، پەيغەمبەر شاگىرتلىرىغا بىر تائامنى پىشۇرۇپ بەرگىن» دەپ ئېيتتى. ³⁹ ئۇلاردىن بىرى ئوتياش تەرگىلى سەھراغا چىقىپ، بىر خىل ياۋا پىلەكنى تېپىپ، ئۇنىڭدىن ياۋا خاڭگا ئۈزۈپ، ئېتىكىنى تولدۇرۇپ يېنىپ كېلىپ، توغراپ قازانغا سالدى، چۈنكى ئۇلار نېمە ئىكەنلىكىنى بىلمىدى. ⁴⁰ ئاندىن يېسۇن دەپ، ئادەملەرگە ئۇسۇپ بەردى. لېكىن ئۇلار تائامنى يېگىلى باشلىغاندا: «ئەي خۇدانىڭ ئادىمى، قازاندا ئۆلۈم بار» دەپ قىچقىرىشىپ، تائامنى يېيەلمىدى. ⁴¹ لېكىن ئۇ: «كىچىككىنا ئۇن ئېلىپ كېلىڭلار» دەپ شۇنى قازانغا سېلىپ: «خەلققە ئۇسۇپ قويغىن يېسۇن» دېدى ۋە مانا قازاندا ھېچ زەھەرلىك بىر نەرسە قالمىغانىدى.

يۈز ئادەم تويىدۇرۇلدى

⁴² بائال-شالىشادىن بىر ئادەم كېلىپ، خۇدانىڭ ئادىمىگە تۇنجى خوسۇلنىڭ نېنى، يەنى يىگىرمە ئاريا نېنى بىلەن بىر خالتا كۆك بېشىنى ئېلىپ كەلسە، ئۇ ئۆزى: «خەلققە يېگىلى بەرگىن» دېدى. ⁴³ لېكىن ئۇنىڭ خىزمەتكارى ئېيتتى: «شۇنى يۈز ئادەمنىڭ ئالدىدا قانداق قويايلىمەن؟» ئۇ ئېيتتى: «خەلققە يېگىلى بەرگىن، چۈنكى خۇداۋەندە مۇنداق ئېيتىدۇكى: >

ئۇلار يەپ، ئېشىپ قالدۇ» دېدى. ⁴⁴ ئۇ ۋاقىت شۇنى ئۇلارنىڭ ئالدىدا قويغاندا ئۇلار يەپ، خۇداۋەندىنىڭ سۆزىگە مۇۋاپىق ئېشىپ قالدى.

ئارامدىن كەلگەن قوشۇن سەردارى ئائاماننىڭ ساقايتىلىشى

5 ¹ ئارام پادشاھىنىڭ قوشۇن سەردارى ئائامان ئۆز خوجىسىنىڭ ئالدىدا تولا ئىززەتلىك ئىدى، چۈنكى ئۇنىڭ قولى بىلەن خۇداۋەندە ئارامغا نۇسرەت بەرگەندى. ئۇ جەڭ قىلىشتا باتۇر ئىدى، لېكىن پېسە بولۇپ قالغانىدى. ² ئارامىيلار بىر ۋاقىت تالىغىلى چىققاندا ئىسرائىلنىڭ يۇرتىدىن بىر ياش قىز بالىنى ئەسىر قىلىپ ئېلىپ كەلگەندى. بۇ ئۆزى ئائاماننىڭ خوتۇنىنىڭ خىزمىتىدە تۇراتتى. ³ ئۇ ئۆز خانىمىغا: «كاشكى مېنىڭ خوجام سامارىيەدىكى پەيغەمبەرنىڭ قېشىدا بولسا ئىدى. ئۇ ئۇنى پېسەلىكتىن ساقايتاتتى» دېدى. ⁴ بىرىكىم بېرىپ خوجىسىغا بۇنى دەپ بېرىپ: «ئىسرائىلنىڭ يۇرتىدىن بولغان قىز ئۇنداق-مۇنداق ئېيتتى» دېدى. ⁵ ئارام پادشاھى: «سەن بارغىن. مەن ئۆزۈم ئىسرائىلنىڭ پادشاھىغا بىر خەت ئەۋەتمەن» دەپ ئېيتتى. ئۇ كېتىپ، ئون تالانت كۈمۈش بىلەن ئالتە مىڭ شېقەل ئالتۇن ۋە ھەم ئون كىشىلىك ئېگىننى ئالغاچ بېرىپ، ⁶ خەتنى ئىسرائىلنىڭ پادشاھىغا تاپشۇرۇپ بەردى. ئاندا پۈتۈلگەن ئىدىكى: «بۇ خەت ساڭا يەتكەندە بىلگەيسەنكى، سەن ئۇنى پېسەلىكتىن ساقايتقايسەن دەپ مەن ئۆز خىزمەتكارىم ئائاماننى ئۆز قېشىڭغا ئەۋەتتىم». ⁷ ئىسرائىلنىڭ پادشاھى ئۆز ئېگىنلىرىنى يىرتىپ ئېيتتى: «مەن خۇدامۇكى، كىشىنى ئۆلتۈرۈپ تىرىلدۈرگەيمەن. مانا ئۇ كىشى ماڭا: < بۇ ئادەمنى پېسەلىكتىن ساقايتقىن > دەپ خەت بەردى ئەمەسمۇ؟ كۆرۈڭلاركى، ئۇ مەن بىلەن جېدەل قىلغىلى باھانە ئىزدەيدۇ» دېدى. ⁸ لېكىن خۇدانىڭ ئادىمى ئېلىشا ئىسرائىل پادشاھىنىڭ ئۆز ئېگىنلىرىنى يىرتقىنى ئاڭلىغاندا پادشاھقا خەۋەر ئەۋەتىپ ئېيتقۇزدىكى: «نېمىشقا ئۆز ئېگىنلىرىڭنى يىرتماڭ؟ ئۇ ماڭا كەلسۇن. ئىسرائىلدا بىر پەيغەمبەر بار دەپ، ئۇنىڭغا مەلۇم بولسۇن» دېدى. ⁹ ئائامان ئۆز ئاتلىرى ۋە ھارۋىلىرى بىلەن كېلىپ، ئېلىشانىڭ ئىشىكى ئالدىدا توختاپ تۇردى. ¹⁰ ئېلىشا بىر خەۋەرچى ئەۋەتىپ، ئۇنىڭغا: «بېرىپ، ئىئوردان دەرياسىدا يەتتە مەرتەۋە سۇغا چۈشكىن. ئۇنداق قىلساڭ، ئېنىڭ ئوڭلىنىپ، پاكىز بولىسەن» دېدى. ¹¹ لېكىن ئائامان ئاچچىقلىنىپ، يېنىپ كېتىپ ئېيتتى: «مانا ئۇ مېنىڭ قېشىمغا چىقىپ، تەڭرىسى خۇداۋەندىنىڭ ئىسمىنى قىچقىرىپ، ئۆز قولى بىلەن كېسەل جاينى سىلاپ، پېسەلىكنى ساقايتىدۇ دەپ خىيال قىلدىم. ¹² دەمەشقىنىڭ دەريالىرى ئابانا بىلەن پارپار ئىسرائىلنىڭ ھەممە سۇلىرىدىن ئەۋزەل ئەمەسمۇ؟ پاكىز بولماق ئۈچۈن ئۇلارغا چۈشسەم بولمامتى؟» دەپ ئاچچىقلاپ يولغا كەتتى. ¹³ لېكىن ئۇنىڭ خىزمەتكارلىرى ئۇنىڭ قېشىغا بېرىپ، ئۇنىڭغا سۆز قىلىپ ئېيتتى: «ئەي ئاتىمىز، ئەگەر پەيغەمبەر ساڭا تەس بىر ئىش بۇيرۇغان بولسا، قىلمامتىڭ؟ ئەمما ئۇ ساڭا:

«سۇغا چۆمۈلۈپ پاكىز بولغىن» دېگەندىن كېيىن قانچە ئوشۇقراق ئۇنىماق كېرەك ئىدى ئەمەسمۇ؟» دېدى. ¹⁴ شۇنى دېگەندە ئۇ چۈشۈپ بېرىپ، خۇدانىڭ ئادىمىنىڭ سۆزىگە مۇۋاپىق ئىئوردانغا يەتتە مەرتىۋە چۆمۈپ، پاكىز بولدى. شۇنداقكى، ئۇنىڭ ئېتى ئوڭلىنىپ، ياش بالىنىڭ ئېتىدەك بولدى.

¹⁵ ئاندىن كېيىن ئۇ ئۆزى ھەممە دەبدەبىسى بىلەن خۇدانىڭ ئادىمىگە يېنىپ بېرىپ، ئۆيىگە كىرىپ، ئۇنىڭ قېشىدا تۇرۇپ ئېيتتىكى: «مانا ئەمدى بىلىدىمكى، پۈتۈن يەر يۈزىدە ئىسرائىلدىكىدىن باشقا خۇدا يوقتۇر. ئەمدى ئۆز قۇلۇڭدىن بىر ھەدىيە قوبۇل قىلغىن.» ¹⁶ لېكىن ئۇ ئۆزى: «مەن بەندىسى بولغان تىرىك خۇداۋەندە بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، ھېچنېمىنى قوبۇل قىلمايمەن» دېدى. ئۇ تولا يالۋۇرسىمۇ، ھېچ قوبۇل قىلمىدى. ¹⁷ ئائامان ئېيتتى: «بولمىسا قۇلۇڭغا توپىدىن ئىككى قېچىرنىڭ يۈكى بېرىلسۇن، چۈنكى قۇلۇڭ مۇندىن كېيىن خۇداۋەندىدىن باشقا تەڭرىلەرگە، خاھى كۆيدۈرىدىغان قۇربانلىق خاھى سويۇم قۇربانلىقنى كەلتۈرمەيدۇ. ¹⁸ لېكىن خۇداۋەندە قۇلۇڭغا بىر ئىشنى كەچۈرسۇن: خوجامنىڭ ئۆزى مېنىڭ قولۇمغا يۆلىنىپ باش ئەگمەك ئۈچۈن رىموموننىڭ بۇتخانىسىغا كىرسە، مەن رىموموننىڭ بۇتخانىسىدا تىز يۈكسەم، خۇداۋەندە مەن قۇلۇڭغا تىز يۈكۈشۈمنى كەچۈرسۇن» دېدى. ¹⁹ ئۇ ئۇنىڭغا: «ئامان-ئېسەن بارغىن» دېسە، ئۇ ئۇنىڭدىن كېتىپ، ئازغىنا يول ماڭدى. ²⁰ خۇدانىڭ ئادىمى ئېلىشانىڭ خىزمەتكارى گېخازى: «مانا خوجام ئۇ ئاراملىق ئائاماننى ئۇنىڭ ئېلىپ كەلگەن نەرسىلىرىدىن ھېچنېمىنى ئالماي كەتكىلى قويدى. تىرىك خۇداۋەندە بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، ئۇنىڭ كەينىدىن يۈگۈرۈپ، بىر نەرسە تاپاي» دەپ ئۆز كۆڭلىدە ئېيتتى. ²¹ شۇنى دەپ، گېخازى ئائاماننىڭ كەينىدىن يۈگۈردى. ئائامان بىركىمنىڭ كەينىدىن يۈگۈرگىنىنى كۆرۈپ ھارۋىدىن چۈشۈپ، ئۇنىڭ ئالدىغا بېرىپ: «ھەممە ئىش تىنچلىقمۇ؟» دەپ سورىدى. ²² ئۇ ئېيتتى: «تىنچلىق. ئەمما ئۆز خوجام مېنى ئەۋەتىپ ئېيتىدۇكى: < مانا ئەمدى ئەفرائىم تاغلىرىدىن پەيغەمبەر شاگىرتلىرىدىن ئىككى يىگىت مېنىڭ قېشىمغا كەلدى. بۇلارغا بىر تالانت كۈمۈش بىلەن ئىككى كىشىلىك ئېگىنىنى بەرسۇن > دەپ ئېيتتى» دېدى. ²³ ئائامان: «ئىككى تالانت كۈمۈشنى قوبۇل قىلغىن» دەپ ئۇنى زورلاپ، ئىككى تالانت كۈمۈشنى ئىككى خالتىغا بوغىپ قويۇپ، ئىككى كىشىلىك ئېگىنىنى چىقىرىپ، ئىككى خىزمەتكارغا كۆتۈرگىلى بەرسە، ئۇلار بۇنى گېخازىنىڭ ئالدىدا كۆتۈرۈپ ماڭدى. ²⁴ لېكىن دۆڭلۈككە يەتكەندە ئۇ ئۆزى ئۇلارنىڭ قوللىرىدىن نەرسىلەرنى ئېلىپ، ئۆيىگە تىقىپ قويۇپ، ئادەملەرنى كەتكۈزدى.

²⁵ ئاندىن ئۇ كىرىپ، ئۆز خوجىسىنىڭ قېشىدا تۇردى. ئېلىشا ئۇنىڭدىن: «ئەي گېخازى، نە يەرگە بېرىپ كەلدىڭ؟» دەپ سورىدى. ئۇ جاۋاب بەردىكى: «قۇلۇڭ ھېچ يەرگە بارمىدى.» ²⁶ ئۇ ئۇنىڭغا ئېيتتى: «بىر كىشى ھارۋىسىدىن چۈشۈپ يېنىپ، سېنىڭ ئالدىڭغا چىققاندا مېنىڭ روھۇم سەن بىلەن ئەمەسمىدى؟ ئەمدى ئۆزۈڭگە كۈمۈش بىلەن ئېگىن، زەيتۇن بىلەن ئۈزۈمزارلىقلار، قوي بىلەن كالا، خىزمەتكار بىلەن دېدەكلەر ئالدىڭغا ۋاقتىمۇ؟» ²⁷ مانا

ئائاماننىڭ پېسەلىكى سەن بىلەن نەسلىڭگە ئەبەدىگە چاڭلىشىپ قالدۇ» دېدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئۆزى پېسەلىكتىن قاردەك ئاق بولۇپ قېلىپ، ئۇنىڭ قېشىدىن چىقىپ كەتتى.

پالتىنىڭ تۆمۈرى لەيلەپ چىقىشى

6¹ پەيغەمبەر شاگىرتلىرى ئېلىشاغا سۆزلەپ: «مانا سېنىڭ ئالدىڭدا ئولتۇرىدىغان يېرىمىز بىزگە تار كەلدى. ² ئىئوردانغا بېرىپ، ئاندىن ھەرىمىمىز بىردىن ياغاچ ئېلىپ كېلىپ، ئولتۇرىدىغان بىر ئۆي ياسايمىز» دېسە، ئۇ: «بېرىڭلار» دەپ جاۋاب بەردى. ³ لېكىن ئۇلارنىڭ بىرى: «ئىلتىپات قىلىپ، قۇللىرىڭ بىلەن بارغىن» دەپ ئېيتتى، «ئۇ بىلەن باراي» دەپ، ⁴ ئۇلار بىلەن كەتتى. ئۇلار ئىئوردانغا يەتكەندە دەرەخ كەسكىلى باشلىدى. ⁵ لېكىن ئۇلارنىڭ بىرى دەرەخ كەسكىلى تۇرغاندا پالتىنىڭ تۆمۈرى سۇغا چۈشۈپ كەتتى. ئۇ بىر قىچقىرىپ: «ۋاي خوجام، بۇ پالتا ئۆتتە ئېلىنغاندى» دېسە، ⁶ خۇدانىڭ ئادىمى: «نە يەرگە چۈشتى؟» دەپ سورىدى. ئۇ چۈشكەن يەرنى كۆرىستىپ بەردى. ئۇ ۋاقىت ئۇ ئۆزى بىر ياغاچ كېسىپ ئۇ يەرگە تاشلاپ قويدى. تاشلىغاندا تۆمۈر لەيلەپ چىقتى. ⁷ ئۇ: «ئۇنى قولۇڭغا ئالغىن» دېگەندە ئۇ كىشى قولى ئۇزىتىپ ئۇنى ئالدى.

ئېلىشا ئارامنىڭ قوشۇنىنى پادشاھنىڭ ئالدىغا ئاپىرىپ قويدۇ

8⁸ ئارامنىڭ پادشاھى ئىسرائىل بىلەن جەڭ قىلاتتى. ئۆز ئادەملىرى بىلەن پالان يەردە چېدىر تىكتۈرەي دەپ، مەسلىھەت قىلىشقاندا، ⁹ خۇدانىڭ ئادىمى ئىسرائىلنىڭ پادشاھىغا خەۋەر ئەۋەتىپ: «پالان يەرگە بېرىشتىن ئېھتىيات قىلغىن، چۈنكى ئارامىيلار ئۇ يەرگە توشۇماقچىدۇر» دەپ ئېيتقۇزدى. ¹⁰ ئۇ ۋاقىت ئىسرائىلنىڭ پادشاھى خۇدانىڭ ئادىمى: «ئېھتىيات قىلغىن» دەپ ئىشارەت قىلغان يەرگە كىشى ئەۋەتىپ، ئاندا ئېھتىيات قىلاتتى. بۇ ئىش بىر-ئىككى بولماي، تولىراق مەرتىۋە ۋەقە بولدى. ¹¹ بۇ سەۋەبتىن ئارامنىڭ پادشاھى كۆڭلىدە تولا بىئارام بولۇپ، ئۆز ئادەملىرىنى قىچقىرىپ، ئۇلارغا ئېيتتى: «بىزنىڭكىلەرنىڭ قايسىسى ئىسرائىل پادشاھىنىڭ تەرىپىدە ئىكەن دەپ، ماڭا ئېيتىپ بېرەلمەمسىلەر؟» دېدى. ¹² لېكىن خىزمەتكارلىرىنىڭ بىرى ئېيتتىكى: «ئەي خوجام، پادشاھ ئۇنداق ئەمەس. بەلكى ئىسرائىلدىكى ئېلىشا دېگەن پەيغەمبەر سەن ياتماق ئۆيۈڭدە قىلغان سۆزۈڭنى پادشاھىغا ئېيتىپ بېرىدۇ». ¹³ ئۇ ئېيتتى: «بېرىپ، بار يېرىنى تېپىپ كېلىڭلار. مەن كىشى ئەۋەتىپ، ئۇنى تۇتتۇراي» دېدى. ئۇلار: «ئۇ دوتاندا بار ئىكەن» دەپ ئۇنىڭغا خەۋەر بەردى. ¹⁴ ئۇ ۋاقىت ئاندا ئات بىلەن ھارۋىلار ماڭدۇرۇپ، بىر چوڭ قوشۇننى ئەۋەتتى. ئۇلار كېچىسى ئاندا كېلىپ، شەھەرنى قورشىۋالدى.

15 خۇدانىڭ ئادىمىنىڭ خىزمەتكارى ئەتىگەندە سەھەر قوپۇپ چىقسا، مانا بىر قوشۇن ئاتلار ۋە ھارۋىلار بىلەن شەھەرنى قورشاپ تۇرىدۇ. خىزمەتكار ئۇنىڭغا: «ۋاي خوجام، قانداق قىلالى؟» دەپ ئېيتتى. 16 لېكىن ئۇ ئېيتتى: «قورقمىغىن، مانا بىز بىلەن بولغانلار ئۇلار بىلەن بولغانلاردىن تولدىدۇ» دېدى. 17 ئېلىشا دۇئا قىلىپ: «ئەي خۇداۋەندە، ئۇنىڭ كۆزلىرىنى كۆرەلگۈدەك قىلىپ ئاچقىن» دېدى. ئۇ ۋاقىت خۇداۋەندە يىگىتنىڭ كۆزلىرىنى ئاچتى، شۇنداقكى، ئېلىشانىڭ چۆرىسىدە پۈتۈن تاغنىڭ ئوت يالقۇنىدىن بولغان ئات بىلەن ھارۋىلاردىن تولغىنىنى كۆردى. 18 ئاررامىلار چۈشۈپ، ئۇنىڭ تەرىپىگە كەلگەندە ئېلىشا خۇداۋەندىگە دۇئا قىلىپ: «بۇ خەلقنى كورلۇق بىلەن ئۇرغىن» دېدى. ئۇ ۋاقىت ئېلىشا دۇئا قىلغاندەك ئۇلارنى كورلۇق بىلەن ئۇردى.

19 ئېلىشا ئۇلارغا ئېيتتى: «بۇ راست يول ئەمەس، راست شەھەر ھەم ئەمەس. مېنىڭ كەينىمدىن كېلىڭلار. سىلەرنى ئىزدىگەن ئادەمنىڭ قېشىغا باشلاپ باراي» دەپ، ئۇلارنى سامارىيەگە باشلاپ باردى. 20 لېكىن سامارىيەگە كەلگەندە ئېلىشا: «ئەي خۇداۋەندە، بۇلارنىڭ كۆزلىرىنى كۆرگۈدەك قىلىپ ئاچقىن» دېدى. خۇداۋەندە ئۇلارنىڭ كۆزلىرىنى ئاچقاندا ئۆزىنىڭ سامارىيەنىڭ ئوتتۇرىسىدا بولغىنىنى كۆردى. 21 ئىسرائىلنىڭ پادشاھى ئۇلارنى كۆرگەندە: «ئاي ئاتام، ئۇلارنى ئۇرايمۇ، ئۇرايمۇ؟» دەپ ئېلىشادىن سورىدى. 22 ئۇ ئېيتتى: «ئۇلارنى ئۇرمايسەن. قىلىچ ۋە يايىڭ بىلەن ئەسىر قىلغانلىرىڭنى ئۇرمايسەن ئەمەسمۇ؟ ئۇلارنىڭ ئالدىدا يېگۈلۈك بىلەن ئىچكۈلۈك قويغىن. ئۇلار يەپ-ئىچىپ، ئۆز خوجىسىغا يېنىپ بارسۇن» دېدى. 23 ئۇ ۋاقىت ئۇلارغا چوڭ بىر ئاش تەييار قىلدۇرۇپ، ئۇلار تاام يەپ-ئىچكەندىن كېيىن كەتكىلى قويدى ۋە ئۇلار ئۆز خوجىسىغا يېنىپ باردى. ئاندىن كېيىن ئاررامى ئەسكەر توپلىرى ئىسرائىلنىڭ يۇرتىغا كىرمەيتتى.

ئاررامىنىڭ پادشاھى بەنھاداد سامارىيەنى قورشىۋېلىدۇ

24 ئاندىن كېيىن ئاررامىنىڭ پادشاھى بەنھاداد ھەممە قوشۇنىنى يىغىپ چىقىپ، سامارىيەنى قورشىدى. 25 سامارىيەنى قورشىغاندا ئاندا ئۇنداق چوڭ ئاچارچىلىق بولدىكى، بىر ئېشەك كالىسىغا سەكسەن شېقەل كۈمۈش ۋە كەپتەر مايقىنىڭ بىر قاچىسىنىڭ تۆتتىن بىرى بەش شېقەل كۈمۈشكە كېلەتتى. 26 ئىسرائىلنىڭ پادشاھى سېپىلنىڭ ئۈستىدە چىقىپ يۈرگەندە بىر خوتۇن ئۇنىڭغا خىتاب قىلىپ ئېيتتى: «ئەي خوجام پادشاھ، ياردەم بەرگىن». 27 ئۇ ئېيتتىكى: «ئەگەر خۇداۋەندە ساڭا ياردەم بەرمىسە، مەن ساڭا نە يەردىن ياردەم تاپتۇرالايمى، ئەجەبا خاماندىنمۇ ياكى ئۆزۈم سىققۇچىدىنمۇ؟» 28 پادشاھ يەنە ئۇنىڭدىن: «نېمە دەردىڭ بار؟» دەپ سورىدى. ئۇ ئېيتتى: «مانا بۇ خوتۇن ماڭا: <ئوغلۇڭنى بەرگىن. بۈگۈن ئۇنى يەيلى. ئەتە مېنىڭ ئوغلۇمنى يەيلى> دەپ ئېيتتى. 29 ئۇ ۋاقىت مېنىڭ ئوغلۇمنى پىشۇرۇپ بېدۇق. ئەتەسى مەن ئۇنىڭغا: <ئەمدى سەن ئوغلۇڭنى بەرگىن، ئۇنى يەيلى> دېدىم لېكىن ئۇ ئۆز ئوغلۇنىنى يوشۇرۇپ قويدى» دېدى.

³⁰ پادشاھ خوتۇننىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ، ئۆز ئېگىنلىرىنى يىرتىپ، ئۆزى سېپىلدە يۈرگىنىدە خەلق كۆردىكى ئۇنىڭ ئېگىننىڭ ئىچىدە بەدىنىگە پالاس كىيگەندى. ³¹ ئۇ ئېيتتى: «ئەگەر شافاتنىڭ ئوغلى ئېلىشانىڭ بېشى بۈگۈن ئۆز جايىدا قالسا، خۇدا ماڭا ئۇنداق قىلسۇن، مۇنداق قىلسۇن، بەلكى شۇنىڭدىن زىيادە قىلسۇن» دېدى.

³² ئەمما ئېلىشا ئۆز ئۆيىدە ئاقساقاللار بىلەن بىللە ئولتۇرۇشقىنىدا پادشاھ ئۇنىڭ قېشىغا بىر كىشى ئەۋەتتى. لېكىن ئۇ خەۋەرچى ئۇنىڭغا يېتىپ بارماستا ئېلىشا ئاقساقاللارغا ئېيتتى: «مانا بۇ خۇنخورنىڭ ئوغلى مېنىڭ بېشىمنى كەستۈرگىلى ئادەم ئەۋەتتى. لېكىن خەۋەرچى كەلگەندە ئېھتىيات قىلىپ ئىشكىنى تاقاپ، ئۇنى ئىشكىتە تۇتۇڭلار. مانا ئۇنىڭ كەينىدىن كەلگەن خوجىسىنىڭ قەدىمىنىڭ ئاۋازى ئاڭلانمىدۇ؟» دەپ، ³³ ئۇلار بىلەن سۆزلەشكىنىدە خەۋەرچى ئۇنىڭ قېشىغا يېتىپ كېلىپ: «مانا بۇ بالا ئۆزى خۇداۋەندە تەرىپىدىن كەلدى. خۇداۋەندىگە يەنە قانداق ئۈمىد باغلىيالايمەن؟» دەپ ئېيتتى.

ئېلىشا سامارىيەنىڭ قۇتقۇزۇلۇشىنى ئالدىن ئېيتىدۇ

7 ¹ لېكىن ئېلىشا ئېيتتى: «خۇداۋەندىنىڭ سۆزىنى ئاڭلاڭلار. خۇداۋەندە مۇنداق ئېيتىدۇكى: < ئەتە مۇشۇ ۋاقىت بىلەن سامارىيەنىڭ دەرۋازىسىدا بىر كۈرە ئاق ئۇن بىر شېقەلگە ۋە ئىككى كۈرە ئارپا بىر شېقەلگە كېلىدۇ > دېدى. ² ئەمما پادشاھ قولغا يۈلەنگەن سەردار خۇدانىڭ ئادىمىگە: «خۇداۋەندە ئاسماندا پەنجىرىلەر قويسىمۇ، بۇ ئىش بولالامدۇ؟» دەپ جاۋاب بەردى. ئۇ ئېيتتى: «سەن ئۆز كۆزلىرىڭ بىلەن كۆرىسەن، لېكىن شۇنىڭدىن يېمەيسەن» دېدى. ³ دەرۋازىنىڭ سىرتىدا تۆت پېسە ئادەم بار ئىدى. بۇلار دېيىشىپ ئېيتتىكى: «نېمىشقا مۇنداق ئۆلگىچىلىك ئولتۇرۇپ قالغايىمىز؟ ⁴ شەھەرگە كىرەيلى دېسەك، شەھەردە ئاچارچىلىق بولغاچ ئاندامۇ ئۆلىمىز. بۇ يەردە ئولتۇرساقمۇ ئۆلىمىز. قوپۇپ، ئاررامىيلارنىڭ قوشۇنىغا ئۆتۈپ كېتەيلى. بىزنى تىرىك قويسا، تىرىك قالمىز. بىزنى ئۆلتۈرسە، ئۆلەيلى. ⁵ شۇنى دېيىشىپ، ئۇلار كەچقۇرۇندا ئاررامىيلارنىڭ لەشكەرگاھىغا بارغىلى قوپتى. لەشكەرگاھنىڭ چېتىگە يەتسە، مانا ھېچ كىشى يوق ئىكەن. ⁶ چۈنكى خۇداۋەندە ئاررامىيلارنىڭ لەشكەرگاھىدا ھارۋا بىلەن ئاتلارنىڭ ۋە بىر چوڭ قوشۇننىڭ شاۋقۇنىنى ئاڭلاتقانىدى. شۇنى ئاڭلاپ، ئۇلار بىر-بىرىگە ئېيتقانىدىكى: «ئىسرائىلنىڭ پادشاھى شەكسىز خىتتىيلارنىڭ پادشاھلىرىنى ۋە مىسىرلىقلارنىڭ پادشاھلىرىنى بىزنىڭ ئۈستىمىزگە چۈشكىلى ئىجارىگە ئېلىپتۇ» دەپ، ⁷ كەچقۇرۇندا قوپۇپ، چېدىرلىرىنى، ئات بىلەن ئېشەكلىرىنى تاشلاپ، لەشكەرگاھنى شۇ ھالدا قوپۇپ، ئۆز جانلىرىنى قۇتقۇزماق ئۈچۈن قاچقانىدى.

⁸ پېسەلەر لەشكەرگاھنىڭ چېتىگە كەلگەندە بىر چېدىرغا كىرىپ، يەپ-ئىچىپ، ئانداكى كۈمۈش بىلەن ئالتۇننى ۋە ئېگىنلەرنى ئېلىپ كېتىپ يوشۇردى. ئاندىن يېنىپ كېلىپ، يەنە

بىر چېدىرغا كىرىپ، ئانداكى نەرسىلەرنى ھەم ئېلىپ كېتىپ يوشۇردى. ⁹ لېكىن ئاندىن بىر-بىرىگە ئېيتتىكى: «بىز قىلغان ئىش ياخشى ئەمەس. بۇ كۈن بىر خۇش خەۋەرنىڭ كۈنىدۇر. شۇك تۇرۇپ، ئەتىگىچە ساقلاپ تۇرساق، بىزگە يامان بولىدۇ. ئۇنىڭ ئۈچۈن ئەمدى بېرىپ، پادشاھنىڭ ئوردىسىدا بۇ خەۋەرنى ئاڭلىتايلى» دەپ،

¹⁰ بېرىپ، شەھەرنىڭ دەرۋازىسىدىكى پاسىبانلارنى چىقىرىپ، ئۇلارغا: «بىز ئاررامىيلارنىڭ لەشكەرگاھىغا چىقساق، مانا ھېچ ئادەم يوق ۋە ھېچبىر ئادەمنىڭ ئاۋازى ئاڭلانماي، بەلكى ئات بىلەن ئېشەكلەر باغلاقتىن بولۇپ، چېدىرلار بالدۇرقىدەك تۇرىدۇ» دېدى. ¹¹ دەرۋازىدىكى پاسىبانلار شۇنى ئېلان قىلىپ، پادشاھنىڭ ئوردىسىغا خەۋەرنى يەتكۈزدى.

¹² پادشاھ كېچىسى قوپۇپ، ئۆز ئادەملىرىگە ئېيتتى: «ئاررامىيلار بىزنىڭ توغرىمىزدا نېمە مەسلىھەت قىلغىنىنى سىلەرگە دەپ بېرەي. بىزنىڭ ئاچلىق تارتقىنىمىزنى بىلىپ، لەشكەرگاھتىن چىقىپ، سەھرادا يوشۇرۇۋېلىپ: < ئىسرائىلىيلار شەھەردىن چىقسا، بىز ئۇلارنى تىرىك تۇتۇپ، شەھەرگە كىرەيلى > دەپ ئويلايدۇ» دېدى. ¹³ لېكىن ئادەملىرىنىڭ بىرى جاۋاب بېرىپ ئېيتتى: «بۇ يەردە قالغان ئاتلارنىڭ بەشىنى ئېلىپ، كۆرۈپ باقماق ئۈچۈن كىشىلەر ئەۋەتەيلى. چۈنكى ئۇلارنىڭ ئەھۋالى مۇندا قالغان ئىسرائىلنىڭ ھەممە خالايدىقىدىن ۋە ئىسرائىلنىڭ ھەممە ئۆلۈپ كەتكەن خالايدىقىدىن يامانراق بولمايدۇ» دېدى.

¹⁴ ئۇ ۋاقىت ئىككى ھارۋا بىلەن تارتىدىغان ئاتلىرىنى تەييار قىلدى ۋە پادشاھ ئۇلارنى ئاررامىيلارنىڭ قوشۇنىنىڭ كەينىدىن ئەۋەتىپ: «چىقىپ كۆرۈپ بېقىڭلار» دەپ بۇيرۇدى. ¹⁵ بۇلار ئۇلارنىڭ كەينىدىن ئىئوردانغىچە باردى ۋە مانا يول ھەر يەردە ئاررامىيلار ئالدىراپ قاچقىنىدا تاشلىۋەتكەن ئېگىز بىلەن باشقا نەرسىلەردىن تولغانىدى. ئەۋەتىلگەنلەر يېنىپ كېلىپ، پادشاھقا شۇنى خەۋەر بەردى. ¹⁶ ئۇ ۋاقىت خەلق چىقىپ، ئاررامىيلارنىڭ لەشكەرگاھىنى تالدى. خۇداۋەندە ئېيتقاندەك بىر كۈرە ئاق ئۇن بىر شېقەلگە ۋە ئىككى كۈرە ئارىپنى بىر شېقەلگە كەلدى. ¹⁷ ئەمما پادشاھ قولغا يۆلەنگەن سەردار پادشاھنىڭ بۇيرۇقى بىلەن دەرۋازىدىن خەۋەر ئالغىلى قويۇلغانىدى. لېكىن خەلق ئۇنى دەرۋازىدا پۇتلىرىنىڭ ئاستىدا بېسىپ قويدى ۋە ئۇ ئۆزى خۇدانىڭ ئادىمى پادشاھ ئۇنىڭغا كەلگەن ۋاقىتتا ئېيتقىنىدەك دەسسىلىپ ئۆلدى. ¹⁸ چۈنكى خۇدانىڭ ئادىمى پادشاھقا: «ئەتمۇ شۇ ۋاقىت بىلەن ئىككى كۈرە ئارىپا بىر شېقەلگە ۋە بىر كۈرە ئاق ئۇن بىر شېقەلگە كېلىدۇ» دېگەنىدى. ¹⁹ ئەمما سەردار خۇدانىڭ ئادىمىگە: «ئەگەر خۇداۋەندە ئاسماندا پەنجىرىلەر قويسىمۇ، بۇ ئىش بولالامدۇ؟» دەپ ئېيتسا، ئۇ ئۆزى: «سەن ئۆز كۆزلىرىڭ بىلەن كۆرسەن، لېكىن شۇنىڭدىن يېمەيسەن» دەپ ئېيتقانىدى. ²⁰ ئۇنىڭغا ھەم ئۇنداق بولدى، چۈنكى خەلق ئۇنى دەرۋازىدا دەپسەندە قىلىپ ئۆلتۈردى.

ئېلىشاھنىڭ شۈنەمى خوتۇنغا بەرگەن مەسلىھەت ۋە پادشاھنىڭ ياردىمى

8¹ ئېلىشاھ ئۆزى ئوغلىنى تىرىلدۈرگەن خوتۇنغا سۆز قىلىپ: «سەن قوپۇپ، ئۆز ئۆي خەلقىنىڭ بىلەن بېرىپ، قەيەردە ئولتۇرىدىغان جاي تاپساڭ، ئاندا ئولتۇرغىن، چۈنكى خۇداۋەندە ئاچارچىلىق بولسۇن دەپ بۇيرۇدۇ. ئاچارچىلىق بۇ يۇرتقا ھەم كېلىپ، يەتتە يىلغىچە تۈگىمەي بولىدۇ» دېدى. ² ئۇ ۋاقىت خوتۇن قوپۇپ، خۇدانىڭ ئادىمى ئېيتقاندا كېلىپ، ئۆز ئۆي خەلقى بىلەن بېرىپ، فىلىستىنىيلەرنىڭ يۇرتىدا يەتتە يىلغىچە تۇردى.

³ لېكىن يەتتە يىل ئۆتكەندە خوتۇن فىلىستىنىيلەرنىڭ يۇرتىدىن يېنىپ كېلىپ، ئۆز ئۆي بىلەن زېمىنى توغرىسىدىن پادشاھقا ئەرز قىلغىلى باردى. ⁴ پادشاھ خۇدانىڭ ئادىمىنىڭ خىزمەتكارى گېخازى بىلەن سۆزلىشىپ، ئۇنىڭغا: «ئېلىشاھ قىلغان ھەممە چوڭ ئىشلارنى ماڭا دەپ بەرگىن» دېدى. ⁵ ئۇ ئۇنىڭ بىر ئۆلۈكىنى تىرىلدۈرگىنىنى پادشاھقا دەپ بېرىپ تۇرغىنىدا، ئېلىشاھ ئوغلىنى تىرىلدۈرگەن خوتۇن ئۆزى ئۆي زېمىنى توغرىسىدا پادشاھقا ئەرز قىلغىلى كەلدى. گېخازى ئېيتتى: «ئەي خوجام پادشاھ، ئېلىشاھ ئوغلىنى تىرىلدۈرگەن خوتۇن ئۆزى شۇ بولۇپ، ئۇنىڭ ئوغلى بۇدۇر» دېدى. ⁶ پادشاھ خوتۇندىن سورىغاندا ئۇ ھەممە ۋەقەنى ئۇنىڭغا دەپ بەردى. ئاندىن كېيىن پادشاھ ئۇنىڭ بىلەن بىر مەھرەمنى ئەۋەتىپ، ئېيتتى: «ئۇنىڭ ھەممە ئەللىقۇنى ياندۇرۇپ، ئۆزى يۇرتتىن كەتكەن كۈندىن تارتىپ بۇ ۋاقىتقىچە يېرىدىن چىققان ھەممە ھوسۇلنى ھەم ئۇنىڭغا بەرگۈزگىن» دېدى.

⁷ ئەمدى ئېلىشاھ ئاررام پادشاھى بەنھاداد كېسەل ياتقىنىدا دەمەشققە كەلدى. «خۇدانىڭ ئادىمى بۇ بەرگە كەلدى» دەپ پادشاھقا خەۋەر بېرىلگەندە، ⁸ ئۇ ئۆزى خازائەلگە: «ئۆزۈڭ بىلەن ھەدىيەلەر ئالغۇچ خۇدانىڭ ئادىمىنىڭ ئالدىغا بېرىپ، ئۇنىڭ ۋاسىتىسى بىلەن خۇداۋەندىدىن مەن توغرىلۇق: < ئۇ بۇ كېسەلدىن ساقىيىدۇمۇ ئەمەسمۇ؟ > دەپ سورىغىن» دېدى. ⁹ خازائەل بولسا ئۆزى بىلەن دەمەشققىنىڭ ھەممىدىن ياخشى مېلىدىن قىرىق تۈگە يۈك ئالغۇچ ئۇنىڭ ئالدىغا بېرىپ، قېشىدا تۇرۇپ ئېيتتى: «ئوغلۇڭ ئاررامنىڭ پادشاھى بەنھاداد مېنى ئەۋەتىپ، بۇ كېسەلدىن ساقىيىمەنمۇ ئەمەسمۇ؟» دەپ سورىدۇ. ¹⁰ ئېلىشاھ ئۇنىڭغا: «بېرىپ: < ساقىيىسەن > دەپ ئېيتقىن. لېكىن خۇداۋەندە ماڭا بىلدۈرگەنكى، ھەرقانداق بولسا، ئۆلىدۇ» دېدى.

¹¹ خۇدانىڭ ئادىمى خىجىل بولغۇچىلىك ئۇنىڭغا تىكىلىپ قاراپ، يىغلىغىلى باشلىدى.

¹² خازائەل: «خوجام نېمىشقا يىغلايدۇ؟» دەپ سورىدى. ئۇ ئېيتتى: «مەن سېنىڭ بەنى-ئىسرائىلغا قىلىدىغان يامان ئىشىڭنى بىلىمەن. سەن ئۇلارنىڭ قورغانلىرىنى كۆيدۈرۈپ، يىگىتلىرىنى قىلىچ بىلەن ئۆلتۈرۈپ، ئۇششاق بالىلىرىنى ئەزدۈرۈپ، ھامىلىدار خوتۇنلارنىڭ قېرىنلىرىنى يېرىۋېتىمەن. شۇنى بىلىپ يىغلايمەن» دېدى. ¹³ خازائەل ئېيتتى: «مەن ئىتتەك بولغان قولۇڭ كىمدۈرمەنكى، ئۇنداق چوڭ ئىشلارنى قىلغىمەن». ئېلىشاھ سۆزلەپ: «خۇداۋەندە ماڭا مەلۇم قىلغانكى، سەن ئاررامنىڭ پادشاھى بولسەن» دېدى. ¹⁴ ئۇ ئۆزى

ئېلىشانىڭ قېشىدىن چىقىپ، خوجىسىنىڭكىگە باردى. ئۇ ئۇنىڭدىن: «ئېلىشا ساڭا نېمە ئېيتتى؟» دەپ سورىدى. «ئۇ سەن توغرىلۇق: < ساقىيدۇ > دەپ ئېيتتى» دېدى. ¹⁵ لېكىن ئەتسى ئۇ ئۇنىڭ يوتقانىنى ئېلىپ، سۇغا چىلاپ، يۈزىگە ياپتى. بۇنىڭ بىلەن ئۇ ئۆلدى ۋە خازائەل ئۇنىڭ ئورنىدا پادشاھ بولدى.

يەھۇدانىڭ پادشاھى يەھورام

¹⁶ ئىسرائىلنىڭ پادشاھى ئاخابنىڭ ئوغلى يورامنىڭ سەلتەنتىنىڭ بەشىنچى يىلىدا يەھوشافات تېخى يەھۇدانىڭ ئۈستىدە پادشاھ بولغان ۋاقتىدا يەھوشافاتنىڭ ئوغلى يەھورام يەھۇدانىڭ پادشاھى بولدى. ¹⁷ پادشاھ بولغاندا ئۇ ئوتتۇز ئىككى ياشقا كىرىپ، يېرۇسالېمدا سەككىز يىل سەلتەنت قىلدى. ¹⁸ ئەمما ئاخابنىڭ خانىدانى قىلغاندەك ئۇ ئىسرائىل پادشاھلىرىنىڭ يولىدا يۈرۈپ، خۇداۋەندىنىڭ كۆزلىرىدە يامان بولغاننى قىلدى، چۈنكى ئاخابنىڭ قىزى ئۇنىڭ خوتۇنى ئىدى. ¹⁹ لېكىن خۇداۋەندە داۋۇدقا: «سەن بىلەن ئوغۇللىرىڭغا ئەبەدىگىچە ئۆچمەيدىغان بىر چىراغ بېرى» دېگەن ۋەدىسىگە مۇۋاپىق بەندىسى داۋۇدنى خاتىرە قىلىپ، يەھۇدانى خاراب قىلغىلى خالىمىدى.

²⁰ ئۇنىڭ كۈنلىرىدە ئېدوم يەھۇدانىڭ پادشاھلىقىغا ئاسىيلىق قىلىپ، ئۆزىگە بىر پادشاھ تىكلىدى. ²¹ ئۇ ۋاقىت يورام ھەممە جەڭ ھارۋىلىرى بىلەن زائىرغا چىقىپ، ئۆزىنى قورشاپ تۇرغان ئېدومىيلارغا كېچىسى ھۇجۇم قىلىپ، ئۇلارنى مەغلۇپ قىلىپ ھارۋىلارنىڭ سەردارلىرىنى ئۇردى. ئەمما خەلق ئۆز ئۆيلىرىگە قېچىپ كەتتى. ²² لېكىن ئېدوم يەھۇدانىڭ ئىتائىتىدىن چىقىپ، بۇ ۋاقىتقىچە ئايرىلغاندۇر. ئۇ ۋاقىت لىبنا ھەم ئاسىي بولۇپ كەتتى. ²³ يورامنىڭ باشقا ئىشلىرى ۋە قىلغىنىنىڭ ھەممىسى بولسا يەھۇدا پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر. ²⁴ يورام ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا راھەت تېپىپ، داۋۇدنىڭ شەھىرىدە ئاتا-بوۋىلىرى جايىدا دەپنە قىلىندى.

يەھۇدانىڭ پادشاھى ئاخازيا

²⁵ ئىسرائىلنىڭ پادشاھى ئاخابنىڭ ئوغلى يورامنىڭ سەلتەنتىنىڭ ئون ئىككىنچى يىلىدا يەھۇدا پادشاھى يەھورامنىڭ ئوغلى ئاخازيا يەھۇداغا پادشاھ بولدى. ²⁶ ئاخازيا پادشاھ بولغاندا يىگىرمە ئىككى ياشقا كىرىپ، يېرۇسالېمدا بىر يىل سەلتەنت قىلدى. ئانىسى ئاتاليا دەپ ئاتىلىپ، ئىسرائىلنىڭ پادشاھى ئومرىنىڭ قىزى ئىدى. ²⁷ ئاخازيا ئاخابنىڭ خانىدانىنىڭ يولىدا يۈرۈپ، ئاخابنىڭ خانىدانى قىلغاندەك خۇداۋەندىنىڭ كۆزلىرىدە يامان بولغاننى قىلدى. ئۇ ھەم ئاخابنىڭ كۈيىمۇغلى ئىدى.

²⁸ ئۇ ئۆزى ئاخابنىڭ ئوغلى يورام بىلەن ھەمراھ بولۇپ، گىلىيادىكى راموتقا چىقىپ، ئارامنىڭ پادشاھى خازائەل بىلەن سوقۇشتى. لېكىن ئارامىيلار يورامنى زەخمىلەندۈردى. ²⁹ ئۇ ۋاقىت يورام پادشاھ رامادا ئارامىيلارنىڭ پادشاھى خازائەل بىلەن سوقۇپ، قېنىدا ئارامىيلاردىن يېڭەن زەخمىلىرىدىن ساقايغىلى يىزرەئەلگە يېنىپ كەتتى. يەھۇدانىڭ پادشاھى يەھورامنىڭ ئوغلى ئاخازيا ئاخابنىڭ ئوغلى يورام كېسەل بولغاچ ئۇنى يوقىلىغىلى يىزرەئەلگە باردى.

جېھۇ ئىسرائىلنىڭ پادشاھى بولدى

9 ¹ ئېلىشا پەيغەمبەر ئۆزى پەيغەمبەر شاگىرتلىرىنىڭ بىرىنى قىچقىرىپ، ئۇنىڭغا ئېيتتى: «بېلىڭنى باغلاپ، بۇ ياغ شېشىسىنى قولۇڭغا ئېلىپ، گىلىيادىكى راموتقا بارغىن. ² ئۇ يەرگە يەتكەندە يېھۇ بەن-ياھوشافات بەن-نېمشىنى تېپىپ، ئۆيگە كىرىپ، ئۇنى بىللە ئولتۇرۇشقان بۇرادەرلىرىدىن ئېلىپ، ئىچكىرىكى ئۆيگە باشلاپ كىرگۈزگىن. ³ ئاندىن ياغ شېشىسىنى ئېلىپ، بېشىغا تۆكۈپ: < خۇداۋەندە مۇنداق ئېيتىدۇكى: «مەن سېنى ئىسرائىلغا پادشاھ بولۇشقا مەسھلىدىم» > دېگىن. شۇنى دەپ توختىماي ئىشىكىنى ئېچىپ، قېچىپ كەتكىن» دېدى.

⁴ ئۇ ۋاقىت پەيغەمبەرنىڭ شاگىرتى بولغان يىگىت كېتىپ، گىلىيادىكى راموتقا باردى. ⁵ ئۇ يەرگە كەلگەندە مانا قوشۇننىڭ سەردارلىرى ئاندا ئولتۇرىدۇ. ئۇ ئېيتتى: «ئەي سەردار، ساڭا بىر سۈزۈم بار». يېھۇ: «قايسىمىزغا؟» دەپ سورىدى. ئۇ: «سەن ئۆزۈڭگە، ئەي سەردار» دېدى. ⁶ ئۇ قوپۇپ، ئۆيگە كىردى. يىگىت ئۇنىڭ بېشىغا ياغنى تۆكۈپ، ئېيتتى: «ئىسرائىلنىڭ تەڭرىسىنى خۇداۋەندە مۇنداق ئېيتىدۇكى: < مەن سېنى خۇداۋەندىنىڭ قوۋمىغا، يەنى ئىسرائىلغا پادشاھ بولۇشقا مەسھلىدىم. ⁷ سەن ئۆز خوجاڭ ئاخابنىڭ خانىدانىنى يوقىتىسەن، چۈنكى ئۆز بەندىلىرىم پەيغەمبەرلەر ئۈچۈن، شۇنداقلا خۇداۋەندىنىڭ ھەممە بەندىلىرىنىڭ قېنى ئۈچۈن ئىزابەلدىن ئىنتىقام ئالاي. ⁸ ئاخابنىڭ ھەممە خانىدانى يوقىلىدۇ. ئاخابنىڭ ئىسرائىلدىكى خانىدانىدىن ھەممە ئەرەكەنى، خاھى كىچىك، خاھى چوڭ بولسا ھەممىسىنى ھالاك قىلىمەن. ⁹ نەباتنىڭ ئوغلى يەروبوئامنىڭ خانىدانىغا ۋە ئاخىيانىڭ ئوغلى باشانىڭ ئۆيىگە قىلغاندەك ئاخابنىڭ خانىدانىغا قىلىمەن. ¹⁰ ئىتلار ئىزابەلنى يىزرەئەلنىڭ ئېتىز يېرىدە يەپ كېتىدۇ. ھېچكىم ئۇنى دەپنە قىلمايدۇ» >. شۇنى دەپ ئىشىكىنى ئېچىپ، قېچىپ كەتتى. ¹¹ يېھۇ ئۆز خوجىسىنىڭ ئادەملىرىگە يېنىپ كەلگەندە ئۇلار ئۇنىڭدىن سورىدىكى: «ھەممە ئىش تىنچلىقمۇ؟ بۇ ساراڭ كىشى ساڭا نېمىشقا كەلدى؟» ئۇ ئۇلارغا ئېيتتى: «شۇ ئادەم بىلەن بەرگەن خەۋەرنى بىلىسەنمۇ؟» دېدى. ¹² لېكىن ئۇلار: «يالغان ئېيتماي بىزگە دەپ بەرگىن» دېسە، ئۇ ئېيتتى: «ماڭا ئۇنداق-مۇنداق سۆز قىلىپ: < سېنى ئىسرائىلنىڭ ئۈستىدە پادشاھ بولۇشقا مەسھلىدىم» دەپ خۇداۋەندە ئېيتىدۇ» دەپ ئېيتتى» دېدى. ¹³ ئۇ

ۋاقت ئۇلارنىڭ ھەربىرى لىباسلىرىنى سېلىپ پەلەمپەيدە يېپىپ ئۇنىڭغا پايانداز قىلىپ، كاناي چېلىپ: «يېھۇ پادشاھ بولدى» دەپ قىچقىرىشتى.

¹⁴ ئاندىن كېيىن يېھۇ بەن-ياھوشافات بەن-نېمىشى يورامغا خىيانەت قىلدى. ئۇ ۋاقت يورام بىلەن ھەممە ئىسرائىل گىلىيادىكى راموتتا تۇرۇپ، ئۇ جاينى ئارامنىڭ پادشاھى خازائەلنىڭ ھۇجۇمىدىن ساقلايتتى. ¹⁵ لېكىن يورام پادشاھ ئارامنىڭ پادشاھى خازائەل بىلەن سوقۇشقاندا ئارامىيلاردىن يېگەن زەخمىلىرىدىن ساقايماق ئۈچۈن يىزرەئەلگە يېنىپ بارغانىدى. يېھۇ ئېيتتى: «سىلەرگە ياخشى كۆرۈنسە، كىشى يىزرەئەلگە بېرىپ خەۋەر بەرمىسۇن دەپ، ھېچكىم شەھەردىن قاچمىسۇن.

پادشاھ يورام ۋە پادشاھ ئاخازيانىڭ ئۆلۈمى

¹⁶ شۇنى دەپ، يېھۇ ھارۋىسىغا مىنىپ، يىزرەئەلگە باردى. يورام ئاندا كېسەل باتقاچ يەھۇدانىڭ پادشاھى ئاخازيا ئۇنى يوقلىغىلى چۈشۈپ بارغانىدى. ¹⁷ يىزرەئەلنىڭ مۇنارىدا تۇرغان پاسىبان يېھۇنىڭ ئادەملەر توپىنى كۆرگەندە: «بىر توپ ئادەمنى كۆرمىن» دەپ ئېيتتى. يورام ئېيتتى: «بىر ئاتلىق كىشى ئۇلارنىڭ ئالدىغا ئەۋەتىپ: < ھەممە ئىش تىنچلىقمۇ؟ > دەپ سوراتقىن» دېسە، ¹⁸ بىر كىشى ئاتقا مىنىپ، ئۇنىڭ ئالدىغا بېرىپ: «< ھەممە ئىش تىنچلىقمۇ؟ > دەپ پادشاھ سورايدۇ» دېدى. يېھۇ سۆزلەپ: «تىنچلىقمۇ ئەمەسمۇ بۇنىڭ بىلەن نېمە كارىڭ بار؟ يېنىپ، مېنىڭ كەينىمدىن كەلگىن» دېدى. پاسىبان خەۋەر بېرىپ ئېيتتى: «خەۋەرچى ئۇلارغا يېتىپ باردى، لېكىن يېنىپ كەلمەيدۇ». ¹⁹ ئۇ ۋاقت ئۇ يەنە بىر ئاتلىق كىشىنى ئەۋەتتى. ئۇ يېتىپ بېرىپ: «< ھەممە ئىش تىنچلىقمۇ؟ > دەپ پادشاھ سورايدۇ» دېدى. يېھۇ سۆزلەپ: «تىنچلىقمۇ ئەمەسمۇ بۇنىڭ بىلەن نېمە كارىڭ بار؟ يېنىپ، مېنىڭ كەينىمدىن كەلگىن» دېدى. ²⁰ پاسىبان يەنە خەۋەر بېرىپ: «بۇ ھەم ئۇلارغا يېتىپ باردى، لېكىن يېتىپ كەلمەيدۇ. ئۇلارنىڭ ھارۋا ھەيدىشى نىمىشنىڭ ئوغلى يېھۇنىڭ ھەيدىشىدەك ئىكەن، چۈنكى ساراڭدەك ھەيدەيدۇ» دېدى.

²¹ يورام ئۆزى: «ھارۋىنى قېتىڭلار» دەپ بۇيرۇغاندا ئۇنىڭ ھارۋىسىنى قاتتى. ئاندىن ئىسرائىلنىڭ پادشاھى يورام بىلەن يەھۇدانىڭ پادشاھى ئاخازيا ھەربىرى ئۆز ھارۋىسىغا چىقىپ، يېھۇنىڭ ئالدىغا بېرىپ، يىزرەئەللىك نابوتنىڭ ئېتىزلىقىدا ئۇنىڭ بىلەن ئۇچراشتى. ²² يورام يېھۇنى كۆرگەندە: «ئەي يېھۇ، ھەممە ئىش تىنچلىقمۇ؟» دەپ سورىدى. ئۇ ئېيتتى: «ئاندا ئىزابەل بۇزۇقچىلىق قىلىپ، شۇنچە تولا جادۇگەرلىك قىلىپ تۇرغۇچىلىك قانداق تىنچلىق بولىدۇ؟» دېدى. ²³ ئۇ ۋاقت يورام ھارۋىنى ياندۇرۇپ: «ئەي ئاخازيا ئاسىيلىق قوپتى» دەپ ئاخازياغا قىچقىرىپ قاچتى. ²⁴ لېكىن يېھۇ ئۆز ياسىنى قولغا ئېلىپ، ئوق سېلىپ يورامنىڭ كەينى تەرىپىدىن ئۇنىڭ ئىككى قولىنىڭ ئارىلىقىغا قارىتىپ ئاتسا، ئوقىياسى ئۇنىڭ يۈزىدىن باش تارتىپ چىقىپ، ئۇ ئۆز ھارۋىسىدا يىقىلىپ چۈشتى. ²⁵ يېھۇ

ئۆز يېنىدىكى پالۋان بىدقارغا ئېيتتى: «ئۇنى ئېلىپ، يىزرەئەللىك نابوتنىڭ ئېتىزلىقىدا تاشلىغىن. يادىڭغا كەلتۈرگىنىكى، مەن بىلەن سەن ئۇنىڭ ئاتىسى ئاخابنىڭ كەينىدىن ئۇلاڭلىنىپ ماڭغاندا خۇداۋەندە ئۇنىڭ توغرىسىدا بۇ ۋەھىينى كەلتۈردىكى: ²⁶ < تۈنۈگۈن نابوتنىڭ قېنى بىلەن ئۇنىڭ ئوغۇللىرىنىڭ قېنىنى كۆرمىدىممۇ؟ > دەپ خۇداۋەندە ئېيتىدۇ. < مانا بۇ ئېتىزلىقىدا ساڭا ياندۇرىمەن > دەپ خۇداۋەندە ئېيتىدۇ. ئەمدى خۇداۋەندىنىڭ شۇ سۆزىگە مۇۋاپىق ئۇنى ئېلىپ بۇ يەرگە تاشلىغىن».

²⁷ يەھۇدانىڭ پادشاھى ئاخازيا بۇنى كۆرگەندە باغدىكى ئىمارەتنىڭ تەرىپىگە قاچتى. لېكىن يېھۇ كەينىدىن قوغلاپ: «ئۇنى ھەم ئۇرۇڭلار» دەپ بۇيرۇغاندا ئۇنى يىبلىئامدىكى گۈر ئېگىزلىكىدە ئۇردى. لېكىن ئۇ مەگىددوغىچە قېچىپ ئاندا ئۆلدى. ²⁸ ئۇ ۋاقىت ئۇنىڭ ئادەملىرى ئۇنى ھارۋىدا يېرۇسالېمغا ئېلىپ بېرىپ، داۋۇدنىڭ شەھرىدە ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ جايىدا ئۆز قەبرىسىدە دەپنە قىلدى. ²⁹ ئاخابنىڭ ئوغلى يورامنىڭ سەلتەنتىنىڭ ئون بىرىنچى يىلىدا ئاخازيا يەھۇدانىڭ ئۈستىدە پادشاھ بولغانىدى.

ئىزەبەلنىڭ ئۆلۈمى

³⁰ ئەمما يېھۇ يىزرەئەلگە كەلدى. ئىزابەل شۇنى ئاڭلاپ، كۆزلىرىگە سۈرمە تارتىپ، بېشىنى زىننەتلەپ پەنجىرىدىن قاراپ، ³¹ يېھۇ دەرۋازىدىن كىرگەندە: «ئەي زىمىرى، ئەي ئۆز خوجاڭنى ئۆلتۈرگۈچى، ھەممە ئىش تىنچلىقمۇ؟» دەپ قىچقاردى. ³² يېھۇ يۈزىنى پەنجىرىنىڭ تەرىپىگە قارىتىپ: «مېنىڭ تەرىپىمدە تۇرىدىغان كىم، كىم بار؟» دەپ سورىسا، ئىككى-ئۈچ مەھرەم پەنجىرىدىن ئۇنىڭغا قارىدى. ³³ ئۇ: «ئۇنى تۆۋەنگە تاشلاڭلار» دەپ بۇيرۇغاندا، ئۇلار ئۇنى تۆۋەنگە تاشلىدى. شۇنداقكى، ھەم تامغا، ھەم ئاتلىرىغا قېنى چېچىلدى. ئۇ ئۇنى پايىمال قىلىپ، ئۈستىدىن ئۆتۈپ كەتتى. ³⁴ ئاندىن ئۆيگە كىرىپ، يەپ-ئىچكەندىن كېيىن ئېيتتى: «ئۇ مەلئۇن خوتۇندىن خەۋەر ئېلىپ، ئۇنى دەپنە قىلىڭلار. ھەرقانداق بولسا، ئۇ شاھزادىخان ئىدى» دېدى. ³⁵ لېكىن ئۇلار ئۇنى دەپنە قىلغىلى بارسا، مانا ئۇنىڭدىن باش سۆڭىكى بىلەن پۇت قوللىرىدىن باشقا ھېچنەمە قالمىپتۇ. ³⁶ ئۇلار يېنىپ كېلىپ، بۇ خەۋەرنى ئۇنىڭغا بەرگەندە ئۇ ئېيتتى: «بۇ ئىش خۇداۋەندە ئۆز بەندىسى تىشەبەلىك ئېلىيانىڭ ۋاسىتىسى بىلەن ئېيتقان سۆزىگە مۇۋاپىق بولۇپ: < يىزرەئەلنىڭ ئېتىزلىقىدا ئىتلار ئىزابەلنىڭ گۆشىنى يەيدۇ. ³⁷ دەرۋەقە ئىزابەلنىڭ ئۆلۈكى يىزرەئەلنىڭ ئېتىزلىقىدا يەرگە قىغىدەك بولۇپ قېلىپ، ھېچكىم: «بۇ ئىزابەل ئىكەن» دېيەلمەيدۇ > دېگەن بەجا كەلتۈرۈلدى» دېدى.

يېھۇ ئاخابنىڭ خانداندىن قالغانلارنىڭ ھەممىسىنى ئۆلتۈرىدۇ

10

¹ لېكىن سامارىيەدە ئاخابنىڭ يەتمىش ئوغلى بار ئىدى. يېھۇ سامارىيەگە خەت يۆتۈپ ئەۋەتىپ، سامارىيەنىڭ ئۇلۇغلىرى بولغان ئاقساقاللارغا ۋە ئاخابنىڭ ئوغۇللىرىنىڭ باققۇچىلىرىغا يازدىكى: ² «ئەي ئۆز خوجاڭلارنىڭ ئوغۇللىرىنى بېقىپ ھارۋا بىلەن ئاتلار ساقلاپ مەھكەم شەھەردە ئولتۇرۇپ ياراغ تۇتقۇچىلار، بۇ خەت سىلەرگە تەگكەندە، ³ ئۆز خوجاڭلارنىڭ ئوغۇللىرىدىن ھەممىدىن ياخشى بولۇپ يارىشىدىغىنىنى ئىلغاپ، ئۆز ئاتىسىنىڭ تەختىگە ئولتۇرغۇزۇپ، خوجاڭلارنىڭ خاندانى ئۈچۈن سوقۇشۇڭلار. ⁴ لېكىن ئۇلار ناھايىتى تولا قورقۇپ: «مانا ئىككى پادشاھ ئۇنىڭغا زىت تۇرالمى، بىز قانداق زىت تۇرالايمىز؟» دەپ ئېيتتى. ⁵ ئەمما ئوردىنىڭ ئۈستىدە تۇرغان كىشى بىلەن شەھەرنىڭ سەردارى ۋە ئاقساقاللار بىلەن شاھزادىلەرنى باققۇچىلارنىڭ ئۆزى يېھۇغا خەۋەر ئەۋەتىپ: «بىز سېنىڭ قۇللىرىڭ بولۇپ، ھېچكىمنى پادشاھ قىلماي، سەن بۇيرۇغاندەك قىلايلى. ساڭا نېمە ياخشى كۆرۈنسە، قىلغىن» دەپ ئېيتقۇزدى.

⁶ ئۇ ۋاقىت ئۇ ئۇلارغا يەنە بىر خەت ئەۋەتىپ: «ئەگەر ماڭا مايىل بولۇپ، مېنىڭ سۆزلىرىمنى ئاڭلىغىلى خالىساڭلار، ئۆز خوجاڭلارنىڭ ئوغۇللىرىنىڭ باشلىرىنى كەستۈرۈپ، ئەتە مۇشۇ ۋاقىت بىلەن يىزرەئەلگە مېنىڭ قېشىمغا كېلىڭلار» دەپ يۆتتى، چۈنكى شاھزادىلەر بولسا ئۇلارنى باققان شەھەر ئۇلۇغلىرىنىڭ قېشىدا تۇراتتى. ⁷ خەت ئۇلارغا تەگكەندە ھەممە يەتمىش شاھزادىلەرنى ئۆلتۈرۈپ، ئۇلارنىڭ باشلىرىنى سېۋەتلەرگە سېلىپ، يىزرەئەلگە ئۇنىڭغا ئەۋەتتى. ⁸ بىر خەۋەرچى كېلىپ ئۇنىڭغا: «ئۇلار شاھزادىلەرنىڭ باشلىرىنى كەلتۈردى» دەپ خەۋەر بەرگەندە ئۇ ئۆزى: «ئۇلارنى ئىككى دۆۋە قىلىپ، دەرۋازىنىڭ ئالدىدا ئەتىگىچە قويۇڭلار» دەپ، ⁹ ئەتىگەندە چىقىپ، ئاندا تۇرۇپ، ھەممە خەلققە ئېيتتى: «سىلەر بىگۇناھتۇرسىلەر. مانا مەن ئۆزۈم خوجامغا ئاسىيلىق قىلىپ، ئۇنى ئۆلتۈردۈم. لېكىن بۇلارنىڭ ھەممىسىنى كىم ئۆلتۈردى؟ ¹⁰ ئەمدى بىلىڭلاركى، خۇداۋەندىنىڭ ھېچ سۆزى، يەنى خۇداۋەندە ئاخابنىڭ خاندانى توغرىسىدىن ئېيتقان ھېچ سۆز يەرگە چۈشمىدى. چۈنكى خۇداۋەندە ئۆز بەندىسى ئېلىيانىڭ ۋاسىتىسى بىلەن ئېيتقان سۆزىگە مۇۋاپىق قىلدى» دېدى. ¹¹ ئاندىن كېيىن يېھۇ يىزرەئەلدە ئاخابنىڭ خانداندىن قالغانلارنىڭ ھەممىسى بىلەن ئۇنىڭ ئۇلۇغلىرىنى، يېقىن دوستلىرى بىلەن كاھىنلىرىنى ھېچكىمنى ئايىماي ئۆلتۈردى.

¹² ئاندىن قوپۇپ، سامارىيەگە باردى. يولدا كېتىپ بېرىپ، پادىچىلارغا تەۋە بەيت-ئەكەدكە يەتكەندە، ¹³ يېھۇ يەھۇدا پادشاھى ئاخازيانىڭ بۇرادەرلىرىگە ئۇچراپ، ئۇلاردىن: «كىمدۇرسىلەر؟» دەپ سورىدى. ئۇلار ئېيتتى: «بىز ئاخازيانىڭ بۇرادەرلىرى بولۇپ، پادشاھنىڭ ئوغۇللىرى ۋە مەلىكىنىڭ ئوغۇللىرى بىلەن كۆرۈشكىلى بارىمىز» دېدى. ¹⁴ ئۇ: «ئۇلارنى تىرىك تۇتۇڭلار» دەپ ئېيتقاندا ئۇلارنى تىرىك تۇتۇپ، ھەممە قىرىق ئىككىلىسىنى ئۆلتۈرۈپ، بەيت-ئەكەدنىڭ قۇدۇقىغا تاشلاپ، ئۇلارنىڭ ھېچبىرىنى قويمىدى. ¹⁵ ئۇ ئۆزى ئۇ يەردىن كېتىپ بارغاندا ئۇنىڭ ئالدىغا چىققان يەھوناداب بەن-رىكابقا سالام قىلىپ: «مېنىڭ كۆڭلۈم سېنىڭ

تەرىپىڭگە تۈز بولغاندەك سېنىڭ كۆڭلۈڭ تۈزمۇ؟» دېدى. يەھوناداب: «دەرۋەقە تۈز» دېسە، ئۇ «ئۇنداق بولسا، قولۇڭنى ماڭا بەرگىن» دېدى. ئۇ ئۆزى قولىنى بەرگەندە ئۇنى ھارۋىسىغا ئېلىپ، ئۆز يېنىدا جاي بېرىپ، ¹⁶ ئۇنىڭغا: «مەن بىلەن كېلىپ، خۇداۋەندە ئۈچۈن قىلغان غەيرىتىمنى كۆرگىن» دەپ ئۇنى ئۆز ھارۋىسىدا ئولتۇرغۇزۇپ ھەيدەپ كەتتى. ¹⁷ سامارىيەگە كەلگەندە سامارىيەدە ئاخابنىڭ خاندانىدىن قالغانلارنىڭ ھەممىسىنى ئۇرۇپ ئۆلتۈردى. بۇ ئىش خۇداۋەندە ئېلىياغا ئېيتقان سۆزگە مۇۋاپىق بولدى.

يېھۇ بائال دېگەن بۇتقا ئىبادەت قىلىشنى توختىتىدۇ

¹⁸ ئاندىن يېھۇ ھەممە خەلقىنى يىغدۇرۇپ، ئۇلارغا ئېيتتى: «ئاخاب بائالغا ئاز ئىبادەت قىلدى، لېكىن يېھۇ ئۇنىڭغا تولا ئىبادەت قىلىدۇ. ¹⁹ ئۇنىڭ ئۈچۈن بائالنىڭ ھەممە يىغەمبەرلىرىنى، ئۇنىڭ ھەممە قۇللىرى بىلەن ھەممە كاھىنلىرىنى ماڭا قىچقىرىڭلار، ھېچكىم كەم قالمىسۇن، چۈنكى بائالغا چوڭ قۇربانلىق قىلغۇم بار. ھەركىم ھازىر بولمىسا، ئۆلسۇن» دېدى. لېكىن يېھۇ بائال-پەرەسلەرنى يوقاتقىلى قەستلەپ ھىيلە قىلدى. ²⁰ ئاندىن يېھۇ: «بائالغا خاس بىر ھېيتنى قىلىڭلار» دەپ بۇيرۇسا، ئۇلار بۇنى جاكارلىدى. ²¹ يېھۇ پۈتۈن ئىسرائىلغا خەۋەر بەرگەندە ھەممە بائال-پەرەسلەرنى ھېچبىرى كەم قالماي كېلىپ، بائالنىڭ بەيتىگە كىرىپ بىر بېشىدىن يەنە بىر بېشىغىچە بائالنىڭ بەيتىنى تولدۇردى. ²² ئۇ ئۆزى ئېگىنلەردىن خەۋەر ئالغۇچىغا: «ھەممە بائال-پەرەسلەرگە ئىبادەت ئېگىنلىرىنى چىقىرىپ بەرگىن» دېسە، ئۇ ئېگىنلەرنى ئۇلارغا چىقىرىپ بەردى.

²³ ئاندىن كېيىن يېھۇ بىلەن رىكابىنىڭ ئوغلى يەھوناداب بائالنىڭ بەيتىگە كىردى. ئۇ ئۆزى بائال-پەرەسلەرگە: «كۆرۈپ بېقىڭلاركى، مۇندا خۇداۋەندىنىڭ بەندىلىرىدىن ھېچبىرى بولماي، بەلكى يالغۇز بائال-پەرەسلەر بولسۇن» دېدى. ²⁴ ئۇلار كۆيدۈرىدىغان قۇربانلىق بىلەن باشقا قۇربانلىقلارنى ئۆتكۈزگىلى كىرگەندىن كېيىن، يېھۇ سەكسەن ئادەمنى سىرتىدا قويۇپ، ئۇلارغا: «مەن سىلەرگە تاپشۇرۇپ بەرگەن ئادەملەردىن بىرى قولۇڭلاردىن قۇتۇلسا، جېنىڭ ئورنىدا جان بېرىسىلەر» دېدى.

²⁵ ئۇلار كۆيدۈرىدىغان قۇربانلىقنى ئۆتكۈزۈپ بولغاندا يېھۇ غۇلام بىلەن پالۋانلارغا: «كىرىپ، ئۇلارنى ئۇرۇپ، ھېچكىمنى چىققىلى قويماڭلار» دەپ بۇيرۇدى. غۇلام بىلەن پالۋانلار ئۇلارنى قىلىچ بىسى بىلەن ئۇرۇپ، ئۆلۈكلىرىنى تاشقىرى تاشلىۋېتىپ، بائالنىڭ بەيتىنىڭ ئىچكىرىگە كىرىپ، ²⁶ بۇتسۇرەتلىرىنى بائالنىڭ بەيتىدىن ئېلىپ چىقىپ كۆيدۈردى. ²⁷ ئاندىن بائالنىڭ تۈۋرۈكىنى چىقىپ، بائالنىڭ بەيتىنى يىقىتىپ، ئۇنى بۇ كۈنگىچىلىك ئەۋرەلەرگە ئايلاندۇرۇپ قويدى. ²⁸ يېھۇ شۇنداق قىلىپ، بائالنى ئىسرائىلدىن چىقاردى. ²⁹ لېكىن يېھۇ نەباتنىڭ ئوغلى يەروبوئام ئۆزى ئىسرائىلنى ئازدۇرغان گۇناھلىرىدىن ئۆزىنى يىغماي، بەيتەل بىلەن داندىكى ئالتۇن موزاي سۈرەتلىرىدىن نېرى تۇرمىدى.

³⁰ خۇداۋەندە يېھۇغا ئېيتتى: «سەن مېنىڭ كۆزلىرىمدە ھەق بولغىنىنى راست قىلىپ، ئاخابنىڭ خانىدانىغا كۆڭلۈمدىكى ھەممە نىيەتنى بەجا قىلىپ پۈتكۈزگىنىڭ ئۈچۈن سېنىڭ ئوغۇللىرىڭ تۆتىنچى نەسلىگىچە ئىسرائىلنىڭ تەختىدە ئولتۇرىدۇ» دېدى. ³¹ لېكىن يېھۇ پۈتۈن كۆڭلىدىن ئىسرائىلنىڭ تەڭرىسى خۇداۋەندىنىڭ قانۇنىغا مۇۋاپىق يۈرگىلى ئىجتىھات قىلمىدى. چۈنكى ئۇ ئۆزى يەروبوئامنىڭ ئىسرائىلنى ئازدۇرغان گۇناھلىرىدىن نېرى تۇرمىدى. ³² ئۇ كۈنلەردە خۇداۋەندە ئىسرائىلنىڭ يۇرتىدىن بەزى پارچىلارنى كەسكىلى باشلىدى. چۈنكى خازائەل ئۇلارنى ئىسرائىلنىڭ ھەممە زېمىنىدا ئۇرۇپ، ³³ ئىئورداننىڭ شەرق تەرىپىدىكى پۈتۈن گىلىيادنىڭ يۇرتىنى، يەنى گاد، رۇبەن ۋە ماناسسەنىڭ يۇرتىغا ھۇجۇم قىلىپ، ئارنون جىلغىسىنىڭ يېنىدىكى ئاروئەردىن تارتىپ گىلىياد بىلەن باشانى مەغلۇپ قىلىۋالدى. ³⁴ يېھۇنىڭ باشقا ئىشلىرى بىلەن قىلغىنىنىڭ ھەممىسى ۋە سەلتەنتىنىڭ قۇدرىتى توغرىسىدا ئىسرائىل پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر. ³⁵ يېھۇ ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا راھەت تېپىپ، سامارىيەدە دەپنە قىلىندى، ئاندىن ئوغلى يەھوئاخاز ئۇنىڭ ئورنىدا پادشاھ بولدى. ³⁶ يېھۇ ئىسرائىلنىڭ ئۈستىدە سامارىيەدە سەلتەنت قىلغان ۋاقتى يىگىرمە سەككىز يىل ئىدى.

ئاخازيانىڭ ئانىسى ئاتالىيانىڭ ئۆلتۈرۈلۈشى

11 ¹ ئاخازيانىڭ ئانىسى ئاتاليا ئۆزى ئوغلىنىڭ ئۆلگىنىنى بىلگەندە قوپۇپ، ھەممە شاھزادىلەرنى ئۆلتۈردى. ² پادشاھنىڭ ئوغۇللىرى ئۆلتۈرۈلگىنىدە يورام پادشاھنىڭ قىزى، يەنى ئاخازيانىڭ ھەمىشىسى يەھوشېبا ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن ئاخازيانىڭ ئوغلى يەھوئاش بىلەن ئۇنىڭ ئىنىكئانىسىنى تارتىۋېلىپ، ئۆلتۈرۈلمىسۇن دەپ، ئۇنى ياتماق ئۆيىدە يوشۇرۇپ قويدى. ³ ئاندىن كېيىن خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدە ئۇنىڭ قېشىدا تۇرۇپ، ئاندا ئالتە يىلغىچە ساقلىندى. ئەمما ئاتاليا يۇرتتا سەلتەنت قىلاتتى. ⁴ لېكىن يەتتىنچى يىلدا يەھوياداھ كىشى ئەۋەتىپ، سىپاھ بىلەن غۇلاملارنىڭ سەردارلىرىنى ئېلىپ كېلىپ، خۇداۋەندىنىڭ بەيتىگە كىرگۈزۈپ ئۇلار بىلەن ئەھدە-پەيمان قىلىشىپ، خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدە ئۇلارغا ئانت ئىچۈرۈپ، پادشاھنىڭ ئوغلىنى كۆرسەتتى. ⁵ ئاندىن ئۇلارغا بۇيرۇپ ئېيتتى: «مۇنداق قىلىڭلاركى، شايات كۈنىدە پاسىبانلىق قىلغانلىرىڭلارنىڭ ئۈچتىن بىرى پادشاھنىڭ ئوردىسىدا پاسىبانلىق قىلسۇن. ⁶ ئۈچ ھەسسەڭلارنىڭ بىرى سۇر دېگەن دەرۋازىدا ۋە ئۈچ ھەسسەڭلارنىڭ بىرى غۇلاملارنىڭ كەينىدىكى دەرۋازىدا پاسىبانلىق قىلسۇن. بۇ تەرىقىدە ئوردىنى ساقلاڭلار. ⁷ لېكىن شايات كۈنىدە پاسىبانلىق نۆۋىتىنى قىلىپ بولغان ئىككى ھەسسەڭلار خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدە پادشاھنىڭ قېشىدا پاسىبانلىق قىلسۇن. ⁸ سىلەر پادشاھنىڭ چۆرىسىدە تۇرۇپ، ھەربىرىڭلار يارىغىنى قولدا تۇتۇپ، بىرىكىم سەپتىن

ئۆتكىلى قەستلىسە، ئۇنى ئۆلتۈرۈڭلار. پادشاھ چىقىپ كىرسە، ئۇنىڭ بىلەن بولۇپ بىللە يۈرۈڭلار» دېدى.

⁹ سەردارلار يەھوياداھ كاھىن ئۇلارغا بۇيرۇغاننىڭ ھەممىسىنى قىلىپ، ھەربىرى ئۆز ئادەملىرىنى ئېلىپ، ھەم شاھاب كۈنىدە پاسىبانلىق قىلىدىغانلارنى، ھەم شاھاب كۈنىدە پاسىبانلىقتىن ئازاد بولىدىغانلارنى ئالغاج يەھوياداھ كاھىننىڭ قېشىغا كەلدى. ¹⁰ كاھىن ئۆزى داۋۇد پادشاھنىڭكى بولۇپ خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدە ساقلانغان نەيزە بىلەن سپارلارنى سەردارلارغا بەردى. ¹¹ غۇلاملار تىزىلىپ، ھەربىرى ئۆز قولىدا يارىغىنى تۇتۇپ، بەيتىنىڭ ئوڭ يېنىدىن تارتىپ بەيتىنىڭ چېپ يېنىغىچە قۇربانگاھ بىلەن بەيتىنى يۈزلەپ، پادشاھنىڭ چۆرىسىدە تۇردى. ¹² ئاندىن كېيىن پادشاھنىڭ ئوغلىنى ئوتتۇرىغا تۇرغۇزۇپ، ئۇنىڭ بېشىغا تاجنى قويۇپ، ئۇنىڭغا گۇۋاھنامىنى بېرىپ، پادشاھ بولۇشقا مەسھلەپ چاۋاك چېلىپ: «پادشاھ ياشىسۇن» دەپ قىچقىرىشتى.

¹³ ئاتاليا غۇلام بىلەن خەلقلەرنىڭ قىچقىرىشىنى ئاڭلىغاندا خۇداۋەندىنىڭ بەيتىگە خەلقنىڭ قېشىغا كىرىپ، ¹⁴ قارىسا، مانا پادشاھ رەسىمگە مۇۋاپىق تۇرۇۋاتقان يېنىدا تۇرۇپ، پادشاھنىڭ يېنىدا سەردارلار بىلەن كانايچىلار تىزىلىپ، يۇرتنىڭ ھەممە خەلقى خۇشلۇق قىلىپ كاناي چالدى. شۇنى كۆرۈپ، ئاتاليا ئۆز ئېگىنلىرىنى يىرتىپ: «خىيانەت بولدى، خىيانەت بولدى» دەپ قىچقاردى. ¹⁵ ئەمما يەھوياداھ كاھىننىڭ ئۆزى لەشكەرلەرنى باشلىغان سەردارلارغا: «ئۇنى سەپلەرنىڭ ئوتتۇرىسىدىن چىقىرىڭلار. بىرىكىم ئۇنىڭغا ئەگەشسە، قىلىچ بىلەن ئۆلتۈرۈلسۇن» دەپ بۇيرۇدى، چۈنكى كاھىن: «ئۇ خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدە ئۆلتۈرۈلمىسۇن» دەپ ئېيتقانىدى. ¹⁶ ئۇلار ئۇنى تۇتۇپ، ئاتلار پادشاھنىڭ ئوردىسىغا كىرىدىغان يولغا كەلگەندە، ئاندا ئۇنى ئۆلتۈردى.

¹⁷ يەھوياداھ: «خۇداۋەندىنىڭ قوۋمى بولايلى» دەپ، خۇداۋەندىنىڭ ۋە پادشاھ بىلەن خەلقنىڭ ئوتتۇرىسىدا بىر ئەھدە تۈزۈپ، پادشاھ بىلەن خەلقنىڭ ئوتتۇرىسىدا ھەم بىر ئەھدە باغلىدى. ¹⁸ خەلقنىڭ ھەممىسى بائالنىڭ بەيتىگە بېرىپ، ئۇنى يىقىتىپ، قۇربانگاھلىرى بىلەن بۇتسۈرەتلىرىنى چېقىپ پارە-پارە قىلىپ، بائالنىڭ كاھىنى ماتاننى قۇربانگاھلارنىڭ ئالدىدا ئۆلتۈردى. ئاندىن كېيىن كاھىن خۇداۋەندىنىڭ بەيتىگە پاسىبانلار تەيىنلەپ قويدى. ¹⁹ ئاندىن سەردارلار بىلەن سپاھلارنى، غۇلاملار بىلەن يۇرتنىڭ ھەممە خەلقىنى ئۆزى بىلەن ئېلىپ، پادشاھنى خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدىن باشلاپ پاسىبان دەۋرۋازىسىدىن پادشاھنىڭ ئوردىسىغا كىرگۈزۈپ، ئۇنى پادشاھلىق تەختىگە ئولتۇرغۇزدى. ²⁰ يۇرتنىڭ ھەممە خەلقى خۇش بولۇپ، شەھەر تىنچ بولۇپ قالدى. ئۇلار ئاتاليانى پادشاھنىڭ ئوردىسىدا قىلىچ بىلەن ئۆلتۈرگەنىدى.

يەھۇدانىڭ پادشاھى يەھوئاش

12 ¹ يەھوئاش يەتتە ياشقا كىرگەندە پادشاھ بولدى. ² يېھۇنىڭ سەلتەنتىنىڭ يەتتىنچى يىلىدا يەھوئاش پادشاھ بولۇپ، قىرىق يىل يېرۇسالېمدا سەلتەنت قىلدى. ئۇنىڭ ئانىسى زىبىيا دەپ ئاتىلىپ، بەرشېبادىن ئىدى. ³ يەھوئاش يەھوياداھ كاھىن ئۇنىڭ مۇئەللىمى بولغان ھەممە كۈنلىرىدا خۇداۋەندىنىڭ كۆزلىرىدە ياخشى بولغىنىنى قىلدى. ⁴ لېكىن قۇربانلىق ئېگىزلىكلىرىنى يوقاتمىدى، بەلكى خەلق قۇربانلىق ئېگىزلىكلىرىدە خۇشبۇي ئىسىرىق ياندۇراتتى. ⁵ يەھوئاش خەلققە ئېيتتى: «خۇداۋەندىنىڭ بەيتىگە بېرىلىپ مۇقەددەس قىلغان ھەممە پۇل، خاھى ھەر كىشى ئۈچۈن توختىتىلغانغا مۇۋاپىق بېرىلىدىغان نەق پۇل بولسا، خاھى بىرىكىم كۆڭۈل خۇشىدىن خۇداۋەندىنىڭ بەيتىگە كەلتۈرىدىغان ھەممە پۇل بولسا، ⁶ كاھىنلارنىڭ ھەربىرى شۇنى خەزىنىچىلەردىن تاپشۇرۇۋېلىپ، بۇنىڭ بىلەن خۇداۋەندىنىڭ بەيتىنىڭ سۇنغان يەرلىرىنى راستلاپ، قەيەردە سۇنغان يېرى بولسا ئوڭلاتسۇن» دېدى. ⁷ لېكىن يەھوئاش پادشاھنىڭ سەلتەنتىنىڭ يىگىرمە ئۈچىنچى يىلىدا كاھىنلار بەيتىنىڭ سۇنغان يەرلىرىنى تېخى ئوڭلىمىغانىدى. ⁸ ئۇ ۋاقىت يەھوئاش پادشاھ يەھوياداھ كاھىن بىلەن قالغان كاھىنلارنى قىچقىرىپ، ئۇلارغا ئېيتتى: «نېمىشقا بەيتىنىڭ سۇنغان يەرلىرىنى ئوڭلىمايسىلەر. مۇندىن كېيىن خەزىنىچىلەردىن پۇل تاپشۇرۇۋالماي، بەلكى بەيتىنىڭ سۇنغان يەرلىرىنى ئوڭلىماق ئۈچۈن بېرىڭلار».

⁹ كاھىنلار: «بىز، خاھى خەلقنى پۇل تاپشۇرۇۋالماي، خاھى بەيتىنىڭ سۇنغان يەرلىرىنى ئوڭلايدىغان ئىشقا ئارىلاشمايمىز» دەپ ماقۇللاشتى. ¹⁰ ئەمما يەھوياداھ كاھىن بىر ساندۇقنى ئېلىپ كېلىپ، ئاغزىغا بىر تۆشۈك تېشىپ، ئۇنى قۇربانگاھنىڭ يېنىدا خۇداۋەندىنىڭ بەيتىنىڭ كىرىدىغان يەرنىڭ ئوڭ تەرىپىدە قويدى. دەرۋازىنى ساقلايدىغان كاھىنلار خۇداۋەندىنىڭ بەيتىگە كەلتۈرۈلگەن پۇلنىڭ ھەممىسىنى ئاندا قويدى. ¹¹ ئۇلار ساندۇقتا تولا پۇل بولغىنىنى كۆرگەندە پادشاھنىڭ كاتىپى بىلەن ئۇلۇغ كاھىن بەيتىگە چىقىپ، خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدىكى پۇلنى خالىغا چىكىپ ساناپ قويدى. ¹² ئاندىن كېيىن ئۇلار سانالغان پۇلنى خۇداۋەندىنىڭ بەيتىنى ئوڭلايدىغان ئىشلارنىڭ ئۈستىدە تۇرغۇچىلارغا بەردى. بۇلار بولسا پۇلنى خۇداۋەندىنىڭ بەيتىنى ئوڭلايدىغان ياغاچچى بىلەن تامچىلارغا، ¹³ تاشچى بىلەن تاشتىراشلار ۋە ھەم خۇداۋەندىنىڭ بەيتىنىڭ سۇنغان يەرلىرىنى ئوڭلىتىشقا لازىم بولىدىغان ياغاچ بىلەن يۈنۈلغان تاشلار سېتىۋېلىشقا ئىشلىتىپ، بەيتىنىڭ ئوڭلىتىشىنىڭ ھەممە چىقىمىغا بەردى. ¹⁴ لېكىن خۇداۋەندىنىڭ بەيتىگە بېرىلگەن پۇلغا كۈمۈش جاۋۇرلار، پىچاقلار، قاچىلار، كانايىلار ياكى باشقا ئالتۇن بىلەن كۈمۈشنىڭ نەرسىلىرىنى خۇداۋەندىنىڭ بەيتى ئۈچۈن ئەتمەي، ¹⁵ بەلكى پۇلنى ئىشلىگۈچىلەرگە بېرىپ، خۇداۋەندىنىڭ بەيتىنى ئوڭلىتىپ قويدى. ¹⁶ ئىشلىگۈچىلەرگە بەرمەك ئۈچۈن پۇلنى تاپشۇرۇۋالغان كىشىلەردىن ھېساب سورىمىدى، چۈنكى بۇلار ئىنساپ بىلەن ئىش قىلاتتى. ¹⁷ لېكىن گۇناھ قۇربانلىقى بىلەن خاتا قۇربانلىقنىڭ پۇلى خۇداۋەندىنىڭ بەيتىگە بېرىلمەي، كاھىنلارغا تەگدى.

¹⁸ ئۇ ۋاقىت ئارامنىڭ پادشاھى خازائەل گاتقا چىقىپ سوقۇشۇپ، ئۇنى ئالدى. ئاندىن خازائەل چىقىپ، يېرۇسالېمغا يۈزلەندى. ¹⁹ ئۇ ۋاقىت يەھۇدانىڭ پادشاھى يەھوئاش ئۆز ئاتا-بوۋىلىرى بولغان يەھۇدا پادشاھلىرى يەھوشافات، يورام ۋە ئاخازيا خۇداۋەندىگە مۇقەددەس قىلغان ھەممە نەرسە بىلەن ئۆزى مۇقەددەس قىلغىنىنى خۇداۋەندىنىڭ بەيتى بىلەن پادشاھنىڭ ئوردىسىنىڭ خەزىنىلىرىدىكى ھەممە ئالتۇنغا قوشۇپ، ھەممىسىنى ئېلىپ، ئارامنىڭ پادشاھى خازائەلگە ئەۋەتتى. ئەۋەتسە، شۇ ئۆزى يېرۇسالېمدىن چىقىپ كەتتى. ²⁰ يەھوئاشنىڭ باشقا ئىشلىرى بىلەن قىلغان ھەممە ئەمەللىرى بولسا يەھۇدا پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر. ²¹ ئۇنىڭ خىزمەتكارلىرى ئۇنىڭغا خىيانەت قىلىپ، سىللانىڭ تەرىپىدىكى مىللو قەلئەسىدە يەھوئاشنى ئۆلتۈردى. ²² ئۇنى ئۆلتۈرگەن كىشىلەر ئۆز خىزمەتكارلىرى بولغان يوزاكار بەن-شىمات بىلەن يەھوزاباد بەن-شومەر ئىدى. ئۇ ئۆلۈپ، ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا داۋۇدنىڭ شەھىرىدە دەپنە قىلىندى. ئۇنىڭ ئوغلى ئامازيا ئورنىدا پادشاھ بولدى.

ئىسرائىلنىڭ پادشاھى يەھوئاخاز

13 ¹ يەھۇدانىڭ پادشاھى ئاخازيانىڭ ئوغلى يەھوئاشنىڭ سەلتەنتىنىڭ يىگىرمە ئۈچىنچى يىلىدا يېھۇنىڭ ئوغلى يەھوئاخاز سامارىيەدە ئىسرائىلغا پادشاھ بولۇپ، ئون يەتتە يىل سەلتەنت قىلدى. ² ئۇ ئۆزى خۇداۋەندىنىڭ كۆزلىرىدە يامان بولغىنىنى قىلىپ، نەباتنىڭ ئوغلى يەروبوئام ئىسرائىلنى ئازدۇرغان گۇناھلىرىدا يۈرۈپ، ئۇلاردىن چىقىمىدى. ³ ئۇنىڭ ئۈچۈن خۇداۋەندىنىڭ غەزىپى ئىسرائىلغا تۇتىشىپ، ئۇلارنى ئارامنىڭ پادشاھى خازائەلنىڭ قولىغا تاپشۇرۇپ، خازائەلنىڭ ئوغلى بەنھادادنىڭ قولىغا بەردى. ⁴ لېكىن يەھوئاخاز خۇداۋەندىگە يالۋۇرغاندا خۇداۋەندە ئىسرائىلنىڭ تەڭلىكىنى كۆرگەچ ئۇنىڭغا قۇلاق سالىدى، چۈنكى ئارامنىڭ پادشاھى ئۇلارغا زۇلۇم قىلاتتى. ⁵ خۇداۋەندە ئىسرائىلغا بىر قۇتقۇزغۇچى بەرگەچ، ئۇلار ئارامىيلارنىڭ قولىدىن قۇتۇلدى. ئاندىن كېيىن ئىسرائىل بالدۇرقىدەك ئۆز ئۆيلىرىدە ئولتۇردى. ⁶ لېكىن ئۇلار يەروبوئام ئىسرائىلنى ئازدۇرغان گۇناھلىرىچىن چىقماي، ئۇلاردا يۈرەتتى. ئاشىرە بۇتنى ھەم سامارىيەدە تۇرغىلى قويدى. ⁷ ئارامنىڭ پادشاھى يەھۇداغا لەشكەردىن ئەللىك ئاتلىق كىشى، ئون جەڭ ھارۋىسى بىلەن ئون مىڭ پىيادە ئەسكەردىن زىيادىنى قويماي، باشقىلارنى يوقىتىپ، خاماندىكى توپىدەك قىلىپ باسقانىدى.

⁸ يەھوئاخازنىڭ باشقا ئىشلىرى بىلەن قىلغىنىنىڭ ھەممىسى ۋە ئۇنىڭ سەلتەنت قۇدرىتى توغرىسىدا ئىسرائىل پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر. ⁹ يەھوئاخاز ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا راھەت تېپىپ، سامارىيەدە دەپنە قىلىندى. ئاندىن ئۇنىڭ ئوغلى يوئاش ئورنىدا پادشاھ بولدى.

ئىسرائىلنىڭ پادشاھى يوشاش

¹⁰ يەھۇدا پادشاھى يەھوئاھاشنىڭ سەلتەنتىنىڭ ئوتتۇز يەتتىنچى يىلىدا يەھوئاھازنىڭ ئوغلى يوشاش سامارىيەدە ئىسرائىلغا پادشاھ بولۇپ، ئون ئالتە يىل سەلتەنت قىلدى. ¹¹ ئۇ ئۆزى خۇداۋەندىنىڭ كۆزلىرىدە يامان بولغىنىنى قىلىپ، نەباتنىڭ ئوغلى يەروبوئام ئىسرائىلنى ئازدۇرغان گۇناھلىرىنىڭ ھېچبىرىدىن چىقماي، ئۇلاردا يۈرەتتى. ¹² يوشاشنىڭ باشقا ئىشلىرى بىلەن قىلغان ھەممە ئەمەللىرى، سەلتەنتىنىڭ قۇدرىتى ۋە يەھۇدانىڭ پادشاھى ئامازيا بىلەن قىلغان جېڭى توغرىسىدا ئىسرائىل پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر. ¹³ يوشاش ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا راھەت تاپقاندا يەروبوئام ئۇنىڭ تەختىدە ئولتۇردى. يوشاش سامارىيەدە ئىسرائىلنىڭ پادشاھلىرىنىڭ ئارىسىدا دەپنە قىلىندى.

ئېلىشانىڭ ۋاپاتى ۋە گۆرىدىكى مۆجىزە

¹⁴ ئېلىشا ئۆلىدىغان كېسەللىكىدە كېسەل بولغاندا ئىسرائىلنىڭ پادشاھى يوشاش ئۇنىڭ قېشىغا كېلىپ، ئۇنىڭ ئۈستىدە يىغلاپ: «ئەي ئاتام، ئەي ئاتام، ئىسرائىلغا ھەم ھارۋا ھەم ئاتلىقلار بولدۇڭ!» دەپ ئېيتتى. ¹⁵ ئېلىشا ئۇنىڭغا: «بىر يىل بىلەن ئوقىيالىرى ئېلىپ كەلگىن» دېدى. ئۇ ئۇنىڭغا بىر يىل بىلەن ئوقىيالىرىنى ئېلىپ كەلگەندە، ¹⁶ ئۇ ئىسرائىلنىڭ پادشاھىغا: «قولۇڭنى ياغا سالغىن» دەپ ئېيتتى. ئۇ ئۆز قولىنى قويغاندا ئېلىشا ئۆز قوللىرىنى پادشاھنىڭ قوللىرىغا قويدى. ¹⁷ ئاندىن ئۇ ئېيتتى: «شەرق تەرىپىدىكى پەنجىرىنى ئاچقىن». ئۇ ئۇنى ئاچقاندا ئېلىشا: «ئاتقىن» دېدى. ئاتقاندا ئېلىشا ئېيتتى: «خۇداۋەندىنىڭ نۇسرەت ئوقىياسى، دەرۋەقە ئارامنىڭ ئۈستىدە نۇسرەت تاپىدىغان ئوقىياسىدۇر. ئارامىيلارنى يوقانقۇچە ئاڧىقتا ئۇلارنى ئۇرىسەن». ¹⁸ ئاندىن ئۇ ئۆزى: «ئوقىيالارنى قولۇڭغا ئالغىن» دېگەندە ئۇ ئۇلارنى ئالدى. ئاندىن ئۇ ئىسرائىلنىڭ پادشاھىغا: «يەرگە ئۇرغىن» دېدى. ئۇ ئۈچ مەرتىۋە ئۇرۇپ توختىدى. ¹⁹ خۇدانىڭ ئادىمى ئۇنىڭغا ئاچىقلىنىپ ئېيتتى: «ئەگەر بەش-ئالتە مەرتىۋە ئۇرغان بولساڭ، ئارامىيلارنى يوقانقۇچە ئۇراتتىڭ، لېكىن ئەمدى ئارامىيلارنى يالغۇز ئۈچ مەرتىۋە ئۇرىسەن» دېدى.

²⁰ ئېلىشا ئۆلۈپ، دەپنە قىلىندى. ئەمدى ھەر يىل بېشىدا موئابىيلارنىڭ تالايدىغان گۈرۈھلىرى يۇرتقا كىرەتتى. ²¹ بىر كۈن خەلق بىر ئۆلۈك ئادەمنى دەپنە قىلىپ تۇرغاندا، بىر تالايدىغان گۈرۈھنى كۆرۈپ، ئۆلۈكنى ئېلىشانىڭ گۆرىگە تاشلىدى. ئۆلۈك ئېلىشانىڭ ئۈستىخىغا تەگكەندە تىرىلىپ قوپۇپ، پۇتلىرىدا تۇردى.

²² ئەمما ئارامنىڭ پادشاھى بولسا يەھوئاھازنىڭ ھەممە كۈنلىرىدە ئىسرائىلغا زۇلۇم قىلاتتى. ²³ لېكىن خۇداۋەندە ئۇلارغا مېھرىبانلىق بولۇپ مەرھەمەت قىلىپ، ئىبراھىم، ئىسھاق ۋە ياقۇبقا باغلىغان ئەھدىسى ئۈچۈن ئۇلارغا ئىلتىپات قىلىپ، ئۇلارنى تېخى ھالاك

قىلىپ ئۆز يۈزىدىن تاشلىغىلى خالىمىدى. ²⁴ ئەمما ئارامنىڭ پادشاھى خازائەل ئۆلدى ۋە ئوغلى بەنھاداد ئۇنىڭ ئورنىدا پادشاھ بولدى. ²⁵ ئاندىن كېيىن يەھوئاخازنىڭ ئوغلى يوئاش خازائەلنىڭ ئوغلى بەنھادادتىن شۇ ئۆزى ئۇنىڭ ئاتىسى يەھوئاخازدىن جەڭدە ئالغان شەھەرلەرنى ياندۇرۇۋالدى. ئۈچ مەرتىۋە يوئاش ئۇنى ئۇرۇپ، ئىسرائىلنىڭ شەھەرلىرىنى ياندۇرۇۋالدى.

يەھۇدانىڭ پادشاھى ئامازيا

14 ¹ ئىسرائىلنىڭ پادشاھى يەھوئاخازنىڭ ئوغلى يوئاشنىڭ سەلتەنتىنىڭ ئىككىنچى يىلىدا يەھوئاخازنىڭ ئوغلى ئامازيا يەھۇداغا پادشاھ بولدى. ² ئۇ پادشاھ بولغاندا يىگىرمە بەش ياشقا كىرىپ، يېرۇسالېمدا يىگىرمە توققۇز يىل سەلتەنت قىلدى. ئۇنىڭ ئانىسى يېھوۋادان دەپ ئاتىلىپ، يېرۇسالېمدىن ئىدى. ³ ئامازيا خۇداۋەندىنىڭ كۆزلىرىدە ياخشى بولغىنىنى قىلاتتى، لېكىن ئاتىسى داۋۇد تەك قىلماي، بەلكى ھەر ئىشتا ئاتىسى يوئاش قىلغاندەك قىلاتتى. ⁴ چۈنكى قۇربانلىق ئېگىزلىكلىرى يوقىتىلمىدى، بەلكى خەلق ئېگىزلىكلەردە قۇربانلىق قىلىپ، خۇشبۇي ئىسىرىق ياندۇراتتى. ⁵ سەلتەنت ئۇنىڭ قولىدا مۇقىم بولغاندا ئاتىسى پادشاھنى ئۆلتۈرگەن خىزمەتكارلىرىنى تۇتۇپ ئۆلتۈردى. ⁶ لېكىن ئاتا ئوغلى ئۈچۈن ئۆلتۈرۈلمىسۇن ياكى ئوغۇل ئاتىسى ئۈچۈن ئۆلتۈرۈلمىسۇن، بەلكى ھەربىرى ئۆز گۇناھى ئۈچۈن ئۆلسۇن دەپ، مۇسانىڭ قانۇن كىتابىدا خۇداۋەندىنىڭ پۈتۈلگەن ئەمرىگە مۇۋاپىق قاتىللىق قىلغۇچىلارنىڭ بالىلىرىنى ئۆلتۈرمىدى.

⁷ ئۇ ئۆزى شور ۋادىسىدا ئېدومىيلاردىن ئون مىڭنى ئۇرۇپ، جەڭ قىلىپ سېلانى ئېلىپ، بۇ كۈنگىچە ئاتالغاندەك ئۇنى يوقىتەل دەپ ئاتىدى.

⁸ ئاندىن كېيىن ئامازيا ئىسرائىلنىڭ پادشاھى يوئاش بەن-يەھوئاخاز بەن-يېھۇنىڭ قېشىغا ئەلچى ئەۋەتىپ، ئېيتقۇزدىكى: «كېلىپ سوقۇشايلى». ⁹ لېكىن ئىسرائىلنىڭ پادشاھى يوئاش يەھۇدانىڭ پادشاھى ئامازياغا كىشى ئەۋەتىپ ئېيتقۇزدىكى: «لىۋاندىكى تىكەن بولسا لىۋاندىكى كېدىر دەرىخىگە خەۋەر ئەۋەتىپ: < ئۆز قىزىڭنى ئوغلۇمغا خوتۇنلۇققا بەرگىن > دەپ ئېيتقۇزدى. لېكىن لىۋاننىڭ بىر ياۋا ھايۋانى ئۆتۈپ كېتىپ، تىكەننى دەسسەۋەتتى. ¹⁰ سەن ئېدومنى ئۇرۇپ، كۆڭلۈڭدە مۇتەكەببۇر بولدۇڭ. ئەمدى پەخىرلىنىپ، ئۆيدە قالغىن. نېمىشقا ئۆزۈڭگە نۇقسان كەلتۈرۈپ، ئۆزۈڭنى ۋە ئۆزۈڭ بىلەن يەھۇدانى بالاغا كەلتۈرسەن؟» دېدى.

¹¹ ئەمما ئامازيا قۇلاق سالمىغاندا ئىسرائىلنىڭ پادشاھى يوئاش چىقىپ، ئۇ ئۆزى بىلەن يەھۇدانىڭ پادشاھى ئامازيا يەھۇداغا تەۋە زېمىنى بولغان بەيت-شەمەشتە ئۇچرىشىپ سوقۇشتى. ¹² لېكىن يەھۇدانىڭ ئادەملىرى ئىسرائىلنىڭ ئادەملىرىدىن شىكەستە يەپ، ھەربىرى ئۆز ئۆيىگە قېچىپ كەتتى. ¹³ ئىسرائىلنىڭ پادشاھى يوئاش بەيت-شەمەشتە

يەھۇدانىڭ پادشاھى ئامازيا بەن-يەھوئاش بەن-ئەخازيانى ئەسىر قىلىپ، يېرۇسالېمغا بېرىپ، يېرۇسالېمنىڭ سېپىلىدىن ئەفرائىم دەۋرۋازىسىدىن تارتىپ بۇرچەك دەۋرۋازىسىغىچە تۆت يۈز گەزلىك مىقدارنى يىقىتىپ،¹⁴ خۇداۋەندىنىڭ بەيتى بىلەن پادشاھنىڭ ئوردىسىدىكى ھەممە ئالتۇن بىلەن كۈمۈشنى ۋە ھەممە قاچىلارنى تالاپ، كېيىللەر ئېلىپ، سامارىيەگە بېنىپ كەتتى.¹⁵ يوئاشنىڭ باشقا ئىشلىرى بىلەن قىلغان ئەمەللىرى، سەلتەنتىنىڭ قۇدرىتى ۋە يەھۇدانىڭ پادشاھى بىلەن قىلغان جەڭ توغرىسىدا ئىسرائىلنىڭ پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر.¹⁶ يوئاش ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا راھەت تېپىپ، سامارىيەدە ئىسرائىلنىڭ پادشاھلىرىنىڭ جايىدا دەپنە قىلىندى. ئاندىن ئوغلى يەروبوئام ئۇنىڭ ئورنىدا پادشاھ بولدى.¹⁷ يەھۇدانىڭ پادشاھى يەھوئاشنىڭ ئوغلى ئامازيا بولسا ئىسرائىلنىڭ پادشاھى يەھوئاشخاننىڭ ئوغلى يوئاش ئۆلگەندىن كېيىن ئون بەش يىل تىرىك تۇردى.¹⁸ ئامازيانىڭ باشقا ئىشلىرى توغرىسىدا يەھۇدا پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر.¹⁹ يېرۇسالېمدا ئۇنىڭغا سۇيىقەست قىلىنغۇچى ئۇ ئۆزى لاكىشقا قېچىپ كەتتى. لېكىن ئۇلار ئۇنىڭ كەينىدىن لاكىشقا كىشى ئەۋەتىپ، ئاندا ئۇنى ئۆلتۈردى.²⁰ ئاندىن ئۇنى ئاتلارغا ئارتىپ، يېرۇسالېمغا ئېلىپ باردى. ئۇ ئۆزى يېرۇسالېمدا ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا داۋۇدنىڭ شەھىرىدە دەپنە قىلىندى.²¹ يەھۇدانىڭ ھەممە خەلقى ئون ئالتە ياشتا بولغان ئازارايانى ئېلىپ، ئۇنى ئاتىسى ئامازيانىڭ ئورنىدا پادشاھ قىلدى.²² ئۇنىڭ ئاتىسى ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا راھەت تاپقاندىن كېيىن، ئۇ ئېلاتنى ياساپ يەھۇداغا يەنە تەۋە قىلدى.

ئىسرائىلنىڭ پادشاھى يەروبوئام

²³ يەھۇدا پادشاھى ئامازيانىڭ ئوغلى يەھوئاشنىڭ سەلتەنتىنىڭ ئون بەشىنچى يىلىدا ئىسرائىلنىڭ پادشاھى يوئاشنىڭ ئوغلى يەروبوئام پادشاھلىق قىلغىلى باشلاپ سامارىيەدە قىرىق بىر يىل سەلتەنت قىلدى.²⁴ ئۇ ئۆزى خۇداۋەندىنىڭ كۆزلىرىدە يامان بولغىنىنى قىلىپ، نەباتنىڭ ئوغلى يەروبوئام ئىسرائىلنى ئازدۇرغان گۇناھلىرىنىڭ ھېچبىرىدىن چىقىمىدى.²⁵ ئۇ ئۆزى ئىسرائىلنىڭ تەڭرىسى خۇداۋەندە ئۆز بەندىسى گات-خەفەرلىك يۇنۇس بەن-ئامىتتاي پەيغەمبەرنىڭ ۋاسىتىسى بىلەن ئېيتقان سۆزىگە مۇۋاپىق خاماتقا بارىدىغان يولدىن تارتىپ تۈزلەڭلىك دېڭىزغىچە ئىسرائىلنىڭ بالدۇرقى يەرلىرىنى تارتىۋالدى.²⁶ چۈنكى خۇداۋەندە ئىسرائىلنىڭ ناھايىتى قاتتىق بولغان تەڭلىكىنى، خاھى كىچىكىنىڭ، خاھى چوڭنىڭ ئەھۋالى قالمى، ئىسرائىلدا خالاس قىلغۇچى تېپىلمىغىنىنى كۆردى.²⁷ خۇداۋەندە: «ئىسرائىلنىڭ ئىسمىنى ئاسماننىڭ تېگىدە يوقاتمايمەن» دەپ، يوئاشنىڭ ئوغلى يەروبوئامنىڭ قولى بىلەن ئۇلارنى قۇتقۇزدى.

²⁸ يەروبوئامنىڭ باشقا ئىشلىرى بىلەن قىلغىنىنىڭ ھەممىسى، سەلتەنتىنىڭ قۇدرىتى بىلەن ئۇنىڭ جەڭلىرى ۋە بالدۇر يەھۇداغا تەۋە بولغان دەمەشق بىلەن خاماتنى ياندۇرۇۋالغىنى

توغرىسىدا ئىسرائىل پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر. ²⁹ يەروبوئام ئۆز ئاتا-بوۋىلىرى ئىسرائىل پادشاھلىرىنىڭ ئارىسىدا راھەت تاپقاندا ئوغلى زەكاريا ئۇنىڭ ئورنىدا پادشاھ بولدى.

يەھۇدانىڭ پادشاھى ئازاريا

15 ¹ ئىسرائىلنىڭ پادشاھى يەروبوئامنىڭ سەلتەنەتنىڭ يىگىرمە يەتتىنچى يىلىدا ئامازيانىڭ ئوغلى ئازاريا يەھۇداغا پادشاھ بولدى. ² ئون ئالتە ياشقا كىرگەندە پادشاھ بولۇپ، يېرۇسالېمدا ئەللىك ئىككى يىل سەلتەنەت قىلدى. ئۇنىڭ ئانىسى يەكوليا دەپ ئاتىلىپ، يېرۇسالېمدىن ئىدى. ³ ئازاريا ئۆز ئانىسى ئامازيا قىلغاندەك خۇداۋەندىنىڭ كۆزلىرىدە ياخشى بولغاننى قىلاتتى. ⁴ لېكىن قۇربانلىق ئېگىزلىكلىرى يوقىتىلمىدى، بەلكى خەلق ئېگىزلىكلەردە قۇربانلىق قىلىپ، خۇشبۇي ئىسرىق ياندۇراتتى. ⁵ ئەمما خۇداۋەندە پادشاھنى ئۇنىڭ ۋاپات كۈنىگىچە پېسەلىككە مۇپتىلا قىلغۇچ، ئۇ خاس بىر ئۆيدە ئولتۇراتتى ۋە پادشاھنىڭ ئوغلى يوتام ئۇنىڭ ئۆيىدىن خەۋەر ئېلىپ، يۇرتنىڭ خەلقىگە ھۆكۈم قىلاتتى. ⁶ ئازاريانىڭ باشقا ئىشلىرى بىلەن قىلغان ئەمەللىرى توغرىسىدا يەھۇدا پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر. ⁷ ئازاريا ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا راھەت تېپىپ، ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا داۋۇدنىڭ شەھىرىدە دەپنە قىلىندى. ئاندىن ئوغلى يوتام ئۇنىڭ ئورنىدا پادشاھ بولدى.

ئىسرائىلنىڭ پادشاھى زەكاريا

⁸ يەھۇدا پادشاھى ئازاريانىڭ سەلتەنەتنىڭ ئوتتۇز سەككىزىنچى يىلىدا يەروبوئامنىڭ ئوغلى زەكاريا سامارىيەدە ئىسرائىلغا پادشاھ بولۇپ، ئالتە ئاي سەلتەنەت قىلدى. ⁹ ئۇ ئۆزى ئاتا-بوۋىلىرى قىلغاندەك خۇداۋەندىنىڭ كۆزلىرىدە يامان بولغىنىنى قىلىپ، نەباتنىڭ ئوغلى يەروبوئام ئىسرائىلنى ئازدۇرغان گۇناھلىرىدىن چىقىمىدى. ¹⁰ ئەمما يابەشنىڭ ئوغلى شاللۇم ئۇنىڭغا خىيانەت قىلىپ، ئۇنى قوۋمنىڭ ئالدىدا ئۇرۇپ ئۆلتۈرۈپ، ئۇنىڭ ئورنىدا پادشاھ بولدى. ¹¹ زەكاريانىڭ باشقا ئىشلىرى ئىسرائىل پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر. ¹² خۇداۋەندە يېھۇغا: «سېنىڭ ئوغۇللىرىڭ تۆتىنچى نەسلىگىچە ئىسرائىلنىڭ تەختىدە ئولتۇرىدۇ» دەپ ئېيتقان سۆز بۇنىڭ بىلەن بەجا كەلتۈرۈلدى.

ئىسرائىلنىڭ پادشاھى شاللۇم

¹³ يابەشنىڭ ئوغلى شاللۇم يەھۇدا پادشاھى ئازاريانىڭ سەلتەنەتنىڭ ئوتتۇز توققۇزىنچى يىلىدا پادشاھ بولۇپ، سامارىيەدە بىر ئايغىچە سەلتەنەت قىلدى. ¹⁴ چۈنكى گادىينىڭ ئوغلى

مەناخېم تىرزادىن چىقىپ، سامارىيەگە كېلىپ، يابەشنىڭ ئوغلى شاللۇمنى سامارىيەدە ئۇرۇپ ئۆلتۈرۈپ، ئۇنىڭ ئورنىدا پادشاھ بولدى.

¹⁵ شاللۇمنىڭ باشقا ئىشلىرى بىلەن قىلغان خىيانەت توغرىسىدا ئىسرائىل پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر. ¹⁶ ئاندىن كېيىن مەناخېم تىپساھ بىلەن ئانداكى ھەممىسىنى ۋەيران قىلىپ، تىرزادىن تارتىپ ئۇنىڭغا تەۋە زېمىننى ئوردى. ئۇلار دەرۋازىنى ئاچمىغىنى ئۈچۈن شەھەرنى ئۇرۇپ، ئانداكى ھامىلىدار خوتۇنلارنىڭ قېرىنلىرىنى يېرىۋەتتى.

ئىسرائىلنىڭ پادشاھى مەناخېم

¹⁷ يەھۇدا پادشاھى ئازاريانىڭ سەلتەنتىنىڭ ئوتتۇز توققۇزىنچى يىلىدا گادىينىڭ ئوغلى مەناخېم ئىسرائىلغا پادشاھ بولۇپ، سامارىيەدە ئون يىل سەلتەنت قىلدى. ¹⁸ ئۇ ئۆزى خۇداۋەندىنىڭ كۆزلىرىدە يامان بولغىنىنى قىلىپ، پۈتۈن ئۆمرىدە نەباتنىڭ ئوغلى يەروبوئام ئىسرائىلنى ئازدۇرغان گۇناھلىرىدىن چىقىمدى. ¹⁹ ئەمما ئاسسۇرنىڭ پادشاھى پۇل يۇرتقا كىرىۋالدى. ئۇ ۋاقىت مەناخېم، ئۇ ماڭا ياردەم بېرىپ پادشاھلىقنى قولۇمدا مۇقىم قىلسۇن دەپ، پۇلغا مىڭ تالانت كۈمۈش بەردى. ²⁰ مەناخېم ئاسسۇرنىڭ پادشاھىغا بېرىدىغان پۇلنى ئىسرائىلنىڭ ھەممە باي كىشىلىرىگە چېچىپ ھەربىرىگە ئەللىك شېقەل كۈمۈشنى قويدى. ئاندىن ئاسسۇرنىڭ پادشاھى يۇرتتا قالماي، يېنىپ كەتتى. ²¹ مەناخېمنىڭ باشقا ئىشلىرى بىلەن قىلغىنىنىڭ ھەممىسى ئىسرائىل پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر. .

ئىسرائىلنىڭ پادشاھى پېقاھيا

²² مەناخېم ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا راھەت تاپقاندا ئوغلى پېقاھيا ئۇنىڭ ئورنىدا پادشاھ بولدى. ²³ يەھۇدا پادشاھى ئازاريانىڭ سەلتەنتىنىڭ ئەللىكىنچى يىلىدا مەناخېمنىڭ ئوغلى پېقاھيا سامارىيەدە ئىسرائىلغا پادشاھ بولۇپ، ئىككى يىل سەلتەنت قىلدى. ²⁴ ئۇ ئۆزى خۇداۋەندىنىڭ كۆزلىرىدە يامان بولغىنىنى قىلىپ، نەباتنىڭ ئوغلى يەروبوئام ئىسرائىلنى ئازدۇرغان گۇناھلىرىدىن چىقىمدى. ²⁵ ئەمما ئۇنىڭ سەردارى پېقاھ بەن-رىماليماھۇ خىيانەت قىلىپ، ئارگوب بىلەن ئارىيە ۋە گىلىيادلىق ئەللىك كىشىنى ئۆزىگە ھەمراھ قىلىپ، سامارىيەدىكى پادشاھ ئوردىسىدا ئۇنى ئۇرۇپ ئۆلتۈرۈپ، ئورنىدا پادشاھ بولدى. ²⁶ پېقاھيانىڭ باشقا ئىشلىرى بىلەن قىلغىنىنىڭ ھەممىسى ئىسرائىل پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر.

ئىسرائىلنىڭ پادشاھى پىقاھ

²⁷ يەھۇدا پادشاھى ئازارىيانىڭ سەلتەنتىنىڭ ئەللىك ئىككىنچى يىلىدا رېماليياھۇنىڭ ئوغلى پىقاھ سامارىيەدە ئىسرائىلغا پادشاھ بولۇپ، يىگىرمە يىل سەلتەنت قىلدى. ²⁸ ئۇ ئۆزى خۇداۋەندىنىڭ كۆزلىرىدە يامان بولغىنىنى قىلىپ، نەباتنىڭ ئوغلى يەروبوئام ئىسرائىلنى ئازدۇرغان گۇناھلىرىدىن چىقىمدى. ²⁹ ئىسرائىل پادشاھى پىقاھنىڭ زامانىدا ئاسسورنىڭ پادشاھى تىگلات-پىلەسەر كېلىپ، ئىيون، ئابەل-بەيت-مائاكا، يانوئاھ، قادېش، خازور، گىلىياد ۋە گالىلىيەنى، يەنى ئاقتالىنىڭ پۈتۈن يۇرتىنى ئېلىپ، خەلقنى ئەسىر قىلىپ ئاسسورغا ئېلىپ باردى. ³⁰ ئېلاننىڭ ئوغلى ھوشىيا رېماليياھۇنىڭ ئوغلى پىقاھقا خىيانت قىلىپ، ئازارىيانىڭ ئوغلى يوتامنىڭ يىگىرمىنچى يىلىدا ئۇنى ئۇرۇپ ئۆلتۈرۈپ، ئورنىدا پادشاھ بولدى. ³¹ پىقاھنىڭ باشقا ئىشلىرى بىلەن قىلغىنىنىڭ ھەممىسى ئىسرائىل پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر.

يەھۇدانىڭ پادشاھى يوتام

³² ئىسرائىل پادشاھى رېماليياھۇنىڭ ئوغلى پىقاھنىڭ سەلتەنتىنىڭ ئىككىنچى يىلىدا ئۆزى ياننىڭ ئوغلى يوتام يەھۇداغا پادشاھ بولدى. ³³ ئۇ پادشاھ بولغاندا يىگىرمە بەش ياشقا كىرىپ، يېرۇسالېمدا ئون ئالتە يىل سەلتەنت قىلدى. ئۇنىڭ ئانىسى يېرۇشا دەپ ئاتىلىپ، سادوقنىڭ قىزى ئىدى. ³⁴ يوتام ئۆز ئانىسى ئۆزى ياشىغاندا خۇداۋەندىنىڭ كۆزلىرىدە ياخشى بولغىنىنى قىلاتتى. ³⁵ لېكىن قۇربانلىق ئېگىزلىكلىرى يوقىتىلدى، بەلكى ئېگىزلىكلەردە قۇربانلىق قىلىپ، خۇشبۇي ئىسىرىق ياندۇراتتى. ئۇ ئۆزى خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدىكى ئېگىز دەرۋازىنى ياساپ قويدى.

³⁶ يوتامنىڭ باشقا ئىشلىرى بىلەن قىلغان ئەمەللىرى يەھۇدا پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر. ³⁷ ئۇ ۋاقىت خۇداۋەندە ئارامنىڭ پادشاھى رېزىن بىلەن رېماليياھۇنىڭ ئوغلى پىقاھنى يەھۇداغا قارشى ئەۋەتكىلى باشلىدى. ³⁸ يوتام ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا راھەت تېپىپ، ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ جايىدا ئاتىسى داۋۇدنىڭ شەھىرىدە دەپنە قىلىندى. ئاندىن ئوغلى ئاھاز ئۇنىڭ ئورنىدا پادشاھ بولدى.

يەھۇدانىڭ پادشاھى ئاھاز

16 ¹ رېماليياھۇنىڭ ئوغلى پىقاھنىڭ سەلتەنتىنىڭ ئون يەتتىنچى يىلىدا يوتامنىڭ ئوغلى ئاھاز يەھۇداغا پادشاھ بولدى. ² ئاھاز پادشاھ بولغاندا يىگىرمە ياشقا كىرىپ، يېرۇسالېمدا ئون ئالتە يىل سەلتەنت قىلدى. ئۇ ئۆز ئانىسى داۋۇدنىڭ قىلماي، بەلكى

تەڭرىسى خۇداۋەندىنىڭ كۆزلىرىدە يامان بولغىنىنى قىلىپ،³ ئىسرائىلنىڭ پادشاھلىرىنىڭ يولىدا يۈرەتتى. ھەتتا خۇداۋەندە بەنى-ئىسرائىلنىڭ ئالدىدىن ھەيدەپ چىقارغان تائىپىلەرنىڭ يىرگىنچلىك ئىشلىرىغا مۇۋاپىق ئۆز ئوغلىنى ئوتتىن ئۆتكۈزۈپ كۆيدۈرۈپ،⁴ ئېگىز يەرلەردە، دۇڭلۇكلەردە ۋە ھەممە كۆك دەرەخلەرنىڭ تېگىدە قۇربانلىق قىلىپ، خۇشبۇي ئىسرىق ياندۇراتتى.⁵ ئۇ ۋاقىت ئارامنىڭ پادشاھى رېزىن بىلەن ئىسرائىلنىڭ پادشاھى رېماليھۇنىڭ ئوغلى پىقاھ جەڭ قىلغىلى بېرۇسالېمغا چىقىپ، ئاھازنى قورشىدى. لېكىن ئۇلار ئۇنى مەغلۇپ قىلالىدى.

⁶ ئۇشبۇ ۋاقىت ئارامنىڭ پادشاھى رېزىن ئېلاتنى يەنە تارتىۋېلىپ، يەھۇدىيلارنى ئېلاتتىن ھەيدىۋەتتى. ئاندىن ئارامىيلار ئېلاتقا كېلىپ، ئاندا بۇ كۈنگىچە ئولتۇرماقتا.⁷ لېكىن ئاھاز ئاسسۇرنىڭ پادشاھى تىگلات-پىلەسەرگە ئەلچىلەر ئەۋەتىپ، ئېيتقۇزدىكى: «مەن سېنىڭ قۇلۇڭ بىلەن ئوغلۇڭ بولمەن. ماڭا ھۇجۇم قىلغان ئارامنىڭ پادشاھى بىلەن ئىسرائىلنىڭ پادشاھىدىن مېنى قۇتقۇزغىن.»⁸ شۇنى ئېيتقۇزۇپ، ئاھاز خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدىكى ۋە پادشاھنىڭ ئوردىسىدىن خەزىنىسىدىكى كۈمۈش بىلەن ئالتۇننى ئېلىپ، ھەدىيە قىلىپ ئاسسۇرنىڭ پادشاھىغا ئەۋەتتى.⁹ ئاسسۇرنىڭ پادشاھى ئۇنىڭ سۆزىگە ئۇندى. ئۇناپ، ئاسسۇرنىڭ پادشاھى دەمەشققە چىقىپ، ئۇنى مەغلۇپ قىلىپ، خەلقىنى ئەسىر تۇتۇپ كىرگە ئېلىپ بېرىپ، رېزىننى ئۆلتۈردى.

¹⁰ ئەمما ئاھاز پادشاھ ئاسسۇرنىڭ پادشاھى تىگلات-پىلەسەر بىلەن كۆرۈشكىلى دەمەشققە باردى. ئاھاز پادشاھ دەمەشقىنىڭ قۇربانگاھىنى كۆرگەندە قۇربانگاھنىڭ تەسۋىرىنى سىزدۈرۈپ، ئۇنىڭ ياسىلىشىنىڭ تامام ئوخشاشلىقىدا بىر نەمۇنە ئەتكۈزۈپ، ئۇرىيا كاھىنغا ئەۋەتتى.¹¹ ئاندىن كېيىن ئۇرىيا كاھىن ئاھاز پادشاھ دەمەشقتىن ئۇنىڭغا ئەۋەتكەن ھەممە نۇسخىلىرىغا مۇۋاپىق بىر قۇربانگاھنى ياسىدى. ئاھاز پادشاھ دەمەشقتىن يېنىپ كەلمەستە ئۇرىيا كاھىن ئۇنى تەييار قىلغانىدى.¹² پادشاھ دەمەشقتىن يېنىپ كېلىپ، قۇربانگاھنى كۆرگەندە پادشاھ قۇربانگاھقا بېرىپ ئۈستىگە چىقىپ،¹³ كۆيدۈرىدىغان قۇربانلىقنى كۆيدۈرۈپ، ھەدىيە قۇربانلىقنى ئۆتكۈزۈپ، ئىچكۈلۈك قۇربانلىقنى ئۆتكۈزۈپ، شۆكۈر قۇربانلىقنىڭ قېنىنى قۇربانگاھقا چېچىپ قويدى.¹⁴ لېكىن خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدىكى مىس قۇربانگاھىنى بەيتىنىڭ ئالدىدىن ئېلىپ، يېڭى قۇربانگاھ بىلەن خۇداۋەندىنىڭ بەيتىنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى جايدىن يۆتكەپ، يېڭى قۇربانگاھنىڭ شىمال تەرىپىدە قويدۇردى.¹⁵ ئاھاز پادشاھ ئۇرىيا كاھىنغا بۇيرۇپ ئېيتتى: «چوڭ قۇربانگاھتا ئەتىگەننىڭ كۆيدۈرىدىغان قۇربانلىقى بىلەن ئاخشامنىڭ ھەدىيە قۇربانلىقىنى، پادشاھنىڭ كۆيدۈرىدىغان قۇربانلىقى بىلەن ئۇنىڭ ھەدىيە قۇربانلىقىنى، ھەممە يۇرت خەلقىنىڭ كۆيدۈرىدىغان قۇربانلىقى بىلەن ئۇلارنىڭ ھەدىيە قۇربانلىقىنى ۋە ھەم ئىچكۈلۈك قۇربانلىقنى كۆيدۈرۈپ، كۆيدۈرىدىغان قۇربانلىقى بىلەن سوپۇم قۇربانلىقلارنىڭ ھەممە قېنىنى قۇربانگاھقا چاقىن. لېكىن مىس قۇربانگاھى سوئال قىلمىقىم ئۈچۈن بولسۇن» دېدى.¹⁶ ئۇرىيا كاھىن ئاھاز پادشاھ بۇيرۇغاننىڭ ھەممىسىنى قىلدى.¹⁷ ئاھاز پادشاھ داس

تەگلىكلەرنىڭ گىرۋەكلىرىنى ئاجرىتىپ، داس تەگلىكلەردىن داسلارنى ئېلىپ، مىس كۆلىنى ئۇنىڭ تېگىدىكى مىس ئۆي سۈرەتلىرىدىن كۆتۈرۈپ، تاش تاختايلىك بىر مەيدانغا قويدۇردى. ¹⁸ بەيتىنىڭ يېنىدا ياسالغان شابات يولى دېگەن لەقمە يولى بىلەن پادشاھ كىرىدىغان تاشقىرىقى يولىنى ئاسسۇر پادشاھى جەھتتىن خۇداۋەندىنىڭ بەيتىنىڭ ئىچىگە ئالدۇردى. ¹⁹ ئاھازنىڭ قىلغان باشقا ئىشلىرى بولسا يەھۇدا پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر. ²⁰ ئاھاز ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا راھەت تېپىپ، ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ جايىدا داۋۇدنىڭ شەھىرىدە دەپنە قىلىندى. ئاندىن ئوغلى خىزقىيا ئۇنىڭ ئورنىدا پادشاھ بولدى.

ئىسرائىلنىڭ پادشاھى ھوشيا - ئىسرائىلنىڭ ئەسىر بولۇپ ئاسسۇرغا ئېلىپ كېتىلىشى

17 ¹ يەھۇدا پادشاھى ئاھازنىڭ سەلتەنتىنىڭ ئون ئىككىنچى يىلىدا ئېلاننىڭ ئوغلى ھوشيا سامارىيەدە ئىسرائىلغا پادشاھ بولۇپ توققۇز يىل سەلتەنت قىلدى. ² ئۇ ئۆزى خۇداۋەندىنىڭ كۆزلىرىدە يامان بولغىنىنى قىلاتتى. لېكىن ئۇنىڭدىن ئىلگىرى ئۆتكەن ئىسرائىلنىڭ پادشاھلىرىدەك يامانلىق قىلمايتتى. ³ ئاسسۇرنىڭ پادشاھى شالمانەسەر ئۇنىڭغا قارشى چىققاندا ھوشيا ئۇنىڭغا بويۇن سۇنۇپ، ئۇنىڭغا باج-خىراج بېرىدىغان بولدى. ⁴ ئەمما ئاسسۇرنىڭ پادشاھى ھوشيانىڭ خىيانەت قىلغىنىنى كۆردى. چۈنكى ئۇ ئۆزى ئاسسۇرنىڭ پادشاھىغا يىلدىكى باج-خىراجنى بەرمەي، مىسىرنىڭ پادشاھى سوغا ئەلچىلەر ئەۋەتتى. ئۇنىڭ ئۈچۈن ئاسسۇرنىڭ پادشاھى ئۇنى سولاپ قويۇپ، زىنداندا باغلاشقا ساقلىدى. ⁵ ئاندىن ئاسسۇرنىڭ پادشاھى چىقىپ، پۈتۈن يۇرتنى كېزىپ، سامارىيەنى ئۈچ يىلغىچە قورشاپ تۇردى. ⁶ ھوشيانىڭ سەلتەنتىنىڭ توققۇزىنچى يىلىدا ئاسسۇرنىڭ پادشاھى سامارىيەنى ئېلىپ، ئىسرائىلنى ئاسسۇرغا ئېلىپ كېتىپ، گوزاندىكى خابور دەرياسىنىڭ يېنىدا بولغان خالاھتا ۋە مېدىيانىڭ شەھەرلىرىدە ئولتۇرغۇزۇپ قويدى.

ئىسرائىلنىڭ گۇناھلىرى ۋە جازالانىشى

⁷ بەنى-ئىسرائىل ئۇلارنىڭ ئۆزىنى مىسىرنىڭ پادشاھى فرەۋننىڭ قولىدىن قۇتقۇزۇپ، مىسىر يۇرتىدىن چىقارغان تەڭرىسى خۇداۋەندىگە گۇناھ قىلىپ، باشقا تەڭرىلەردىن قورقۇپ، ⁸ خۇداۋەندە بەنى-ئىسرائىلنىڭ ئالدىدىن ھەيدىنۋەتكەن تائىپىلەرنىڭ قانۇنلىرىدا يۈرۈپ، ئىسرائىلنىڭ پادشاھلىرى بۇيرۇغان قانۇنلارغا ئەمەل قىلغانىدى. ⁹ بەنى-ئىسرائىل تەڭرىسى خۇداۋەندىگە قارشى يوشۇرۇن نالايىق ئىشلار قىلىپ، خاھى پاسىبانلىق مۇنارلاردا بولسا، خاھى مەھكەم شەھەرلەردە بولسا، ئۆز ھەممە شەھەرلىرىدە قۇربانلىق ئېگىزلىكلەر

ياساپ، ¹⁰ ھەممە ئېگىز دۇڭلۇكلەردە ۋە ھەممە كۆك دەرەخلەرنىڭ تېگىدە ئاشىرى سۈرەتلىرى تۇرغۇزۇپ، ¹¹ خۇداۋەندە ئۇلارنىڭ ئالدىدىن چىقارغان تائىپىلەر قىلغاندەك ھەممە قۇربانلىق ئېگىزلىكلەردە خۇشبۇي ئىسرىق ياندۇرۇپ، يامان ئىشلار قىلىپ، خۇداۋەندىنىڭ غەزىپىنى كەلتۈرۈپ، ¹² خۇداۋەندە بۇ ئىشلار توغرىسىدىن ئۇلارغا: «ئۇنداق قىلماڭلار» دېگەن بولسىمۇ، بۇتلارغا ئىبادەت قىلغانىدى. ¹³ خۇداۋەندە ئۆز ھەممە پەيغەمبەرلىرى بىلەن ھەممە روھىي كۆرۈنۈش كۆرگۈچىلىرىنىڭ ۋاستىسى بىلەن، ھەم ئىسرائىلنى، ھەم يەھۇدانى قورقۇتۇپ: «يامان يوللىرىڭلاردىن يېنىپ، ئەمىر بىلەن قانۇنلىرىمنى تۇتۇپ، مەن بەندىلىرىم پەيغەمبەرلەرنىڭ ۋاستىسى بىلەن ئاتا-بوۋىلىرىڭلارغا بۇيرۇپ سىلەرگە ئەۋەتكەن پۈتۈن قانۇنغا مۇۋاپىق يۈرۈڭلار» دەپ ئېيتقانىدى. ¹⁴ لېكىن ئۇلار ئاڭلىغىلى ئۇنىماي، ئۆز تەڭرىسى خۇداۋەندىگە ئىشەنمىگەن ئاتا-بوۋىلىرى قىلغاندەك ئۆز بوۋىلىرىنى قاتتىق قىلىپ، ¹⁵ ئۇنىڭ قانۇنلىرىنى تاشلاپ، ئۆزى ئۇلارنىڭ ئاتا-بوۋىلىرى بىلەن باغلىغان ئەھدە بىلەن ئۇلارغا بەرگەن شاھادەتنى تەرك قىلىپ، خۇداۋەندە: «ئۇلاردەك قىلماڭلار» دەپ بۇيرۇغان بولسىمۇ، ئۆزىنىڭ چۆرىسىدىكى تائىپىلەرگە ئەگىشىپ، بەھۇدە ئىشلارنى قىلىپ، ئىناۋەتسىزلىككە بۇرۇلدى. ¹⁶ ئۇلار ئۆز تەڭرىسى خۇداۋەندىنىڭ ھەممە بۇيرۇقلىرىنى قويۇپ، قويما سۈرەتلەرنى، يەنى ئىككى موزايىنى قويدۇرۇپ، ئاشىرى بۇتلار قىلدۇرۇپ، ئاسماننىڭ ھەممە قوشۇنىغا باش ئېگىپ بائالغا ئىبادەت قىلىپ، ¹⁷ ئۆز ئوغۇل بىلەن قىزلىرىنى ئوتتىن ئۆتكۈزۈپ، جادۇگەرلىك ئىشلىتىپ، پالچىلىق قىلىپ، خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە يامان بولغان ئىشنى قىلغىلى ئۆزىنى سېتىپ، ئۇنىڭ غەزىپىنى كەلتۈردى. ¹⁸ ئۇنىڭ ئۈچۈن خۇداۋەندە ئىسرائىلغا تولا ئاچچىقلاپ، ئۇلارنى ئۆز نەزىرىدىن تاشلىدى. شۇنداقكى، يالغۇز يەھۇدانىڭ قەبىلىسىدىن باشقا ھېچقايسىسى قالمىدى.

¹⁹ لېكىن يەھۇدا ھەم ئۆز تەڭرىسى خۇداۋەندىنىڭ ئەمرىنى تۇتماي، ئىسرائىل توختاتقان قانۇنلاردا يۈردى.

²⁰ ئۇنىڭ ئۈچۈن خۇداۋەندە ئىسرائىلنىڭ ھەممە ئۇرۇق-ئەۋلادىنى رەت قىلىپ، تەڭلىككە سېلىپ، تالىغۇچىلارنىڭ قولىغا تاپشۇرۇپ، ئۇلارنى ئۆز نەزىرىدىن تاشلاپ، ²¹ ئىسرائىلنى داۋۇدنىڭ خانىدانىدىن ئاجرىتىۋالدى. ئۇلار نەباتنىڭ ئوغلى يەروبوئامنى پادشاھ قىلغاندا يەروبوئام ئىسرائىلنى خۇداۋەندىنىڭ يولىدىن ياندۇرۇپ، ئۇلارنى ئېغىر گۇناھ قىلغىلى ئازدۇردى. ²² چۈنكى بەنى-ئىسرائىل يەروبوئامنىڭ قىلغان ھەممە گۇناھلىرىدا يۈرۈپ، ئۇلاردىن يانمايتتى. ²³ ئۇنىڭ ئۈچۈن خۇداۋەندە ئۆز بەندىلىرى پەيغەمبەرلەرنىڭ ۋاستىسى بىلەن ئېيتقاندا ئىسرائىلنى ئۆز نەزىرىدىن نېرى قىلدى. بۇ سەۋەبتىن ئىسرائىل ئۆز يۇرتىدىن ئاسسۇرغا يۆتكىلىپ، ئاندا بۇ كۈنگىچە تۇرۇپ قالدى.

سامارىيەگە ئېلىپ كېلىنگەن ۋە ماكان تۇتقان تائىپىلەر

²⁴ ئەمما ئاسسۇر ئۆزى بابىل، كۇت، ئىۋۋا، خامات ۋە سەفارۋايمىدىن خەلقنى يۆتكەپ، ئىسرائىلنىڭ ئورنىدا سامارىيەنىڭ شەھەرلىرىدە ئولتۇرغۇزدى. ئۇلار سامارىيەگە ئىگىدارچىلىق قىلىپ شەھەرلىرىدە ئولتۇردى. ²⁵ ئۇلار ئاندا ئولتۇرغاندا خۇداۋەندىدىن قورقىمىغىنى ئۈچۈن خۇداۋەندە ئۇلارنى يىرتىدىغان شىرلارنى ئۇلارنىڭ ئارىسىغا ئەۋەتتى. ²⁶ ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلار ئاسسۇرنىڭ پادشاھىغا خەۋەر بېرىپ ئېيتتىكى: «سەن يۆتكەپ، سامارىيەنىڭ شەھەرلىرىدە ئولتۇرغۇزغان تائىپىلەر يۇرتىنىڭ تەڭرىسىنىڭ ئىبادىتىنى بىلمەيدۇ. بۇ سەۋەبتىن ئۇ ئۆزى ئۇلارنىڭ ئارىسىغا شىرلار ئەۋەتتى. مانا بۇلار ئۇلارنى ئۆلتۈرىدۇ».

²⁷ ئۇ ۋاقىت ئاسسۇرنىڭ پادشاھى بۇيرۇپ: «سەلەر ئۇ يەردىن كەلتۈرگەن كاھىنلارنىڭ بىرىنى يەنە ئۇ يەرگە ئەۋەتىڭلار. ئۇ ئاندا بېرىپ ئولتۇرۇپ، يۇرتىنىڭ تەڭرىسىنىڭ ئىبادىتىنى ئۇلارغا ئۆگەتسۇن» دېدى. ²⁸ بۇ بۇيرۇق بىلەن ئۇلار سامارىيەدىن يۆتكىگەن كاھىنلارنىڭ بىرى كېلىپ، بەيتەلدە ئولتۇرۇپ، خۇداۋەندىنىڭ قورقۇنچىسىنى ئۇلارغا ئۆگىتىپ تۇردى. ²⁹ لېكىن ھەر تائىپە ئۆز تەڭرىسىنىڭ سۈرىتىنى ھەم قىلىپ، سامارىيەلىكلەر ياسىغان قۇربانلىق ئېگىزلىكلىرىنىڭ بەيتلىرىدە تۇرغۇزدى. ھەر تائىپە ئۆزى ئولتۇرغان شەھەردە شۇنداق قىلدى. ³⁰ بابىلدىن كەلگەنلەر سۈكۈت-بەنوت بۇتتىنى ياسىدى. كۈتتىن كەلگەنلەر نەرگال بۇتتىنى، خاماتتىن كەلگەنلەر ئاشما بۇتتىنى، ³¹ ئاۋۋىيلار نىبخاز بىلەن تارتاق بۇتلىرىنى ياسىدى. سەفارۋايمىيلار سەفارۋايمىنىڭ بۇتلىرى بولغان ئادرامبەلك بىلەن ئانامبەلكنىڭ ئىززىتىگە ئۆز بالىلىرىنى ئوتتا كۆيدۈرۈۋەتتى. ³² لېكىن ئۇلار خۇداۋەندىدىن ھەم قورقۇپ، ئۆز ئارىسىدىن ئۆزىگە قۇربانلىق ئېگىزلىكلىرى ئۈچۈن كاھىنلار تىكلەپ قويدى. بۇلار قۇربانلىق ئېگىزلىكلىرىنىڭ بەيتلىرىدە ئۇلار ئۈچۈن قۇربانلىق قىلاتتى. ³³ ئۇلار خۇداۋەندىدىن قورقتى، لېكىن ئۆزى يۆتكەلگەن تائىپىلەرنىڭ يولىدا ئۆز تەڭرىلىرىگە ھەم ئىبادەت قىلاتتى.

³⁴ بۇ كۈنگىچە ئىلگىرىكى ئادەتلىرىگە مۇۋاپىق ئەمەل قىلىپ، خاھى خۇداۋەندىدىن قورقماي، خاھى ئۇلارغا بېرىلگەن پەرز بىلەن قانۇنلىرىنى تۇتماي، خاھى خۇداۋەندە ئىسرائىل دەپ ئاتىغان ياقۇبىنىڭ بالىلىرىغا بۇيرۇغان قانۇن بىلەن ئەمەلگە مۇۋاپىق ئەمەل قىلمايدۇ. ³⁵ خۇداۋەندە ئۇلار بىلەن بىر ئەھدە قىلىشىپ، ئۇلارغا بۇيرۇپ ئېيتتى: «باشقا تەڭرىلەردىن قورقماي، خاھى ئۇلارغا سەجدە قىلماي، خاھى ئۇلارغا تېۋىنماي، خاھى ئۇلارغا قۇربانلىق قىلماڭلار. ³⁶ لېكىن چوڭ قۇدرەت ۋە ئۈزىتىلغان بىلەك بىلەن سىلەرنى مىسىر يۇرتىدىن چىقارغان خۇداۋەندىگە سەجدە قىلىپ، خاس ئۇنىڭغا قۇربانلىق كەلتۈرۈڭلار. ³⁷ ئۇ سىلەرگە بۇيرۇغان پەرز بىلەن پەرمانلارنى، قانۇن بىلەن ئەمەلگە ئېرىشە ساقلاڭلار، لېكىن باشقا تەڭرىلەردىن قورقماڭلار. ³⁸ مەن سىلەر بىلەن قىلغان ئەھدىنى ئۇنتۇماڭلار ياكى باشقا تەڭرىلەردىن قورقماڭلار. ³⁹ لېكىن تەڭرىڭلار خۇداۋەندىدىن قورقۇڭلار. ئۇ سىلەرنى ھەممە دۈشمەنلىرىڭلارنىڭ قولىدىن قۇتقۇزىدۇ» دېگەندى.

⁴⁰ لېكىن ئۇلار قۇلاق سالماي، ئىلگىرىكى قائىدە-يوسۇنلىرى بويىچە ماڭاتتى. ⁴¹ شۇ تەرىقىدە بۇ تاڭپىلەر ھەم خۇداۋەندىدىن قورقۇپ، ھەم بۇتسۈرەتلىرىگە ئىبادەت قىلاتتى. ئۇلارنىڭ بالىلىرى بىلەن بالىلىرىنىڭ بالىلىرى ئۆز ئاتا-بوۋىلىرى قىلغاندەك بۇ كۈنگىچە قىلىپ تۇرماقتا.

يەھۇدانىڭ پادشاھى خىزقىيا

18 ¹ ئىسرائىلنىڭ پادشاھى ئېلاننىڭ ئوغلى ھوشىيانىڭ سەلتەنتىنىڭ ئۈچىنچى يىلىدا يەھۇدانىڭ پادشاھى ئاھازانىڭ ئوغلى خىزقىيا يەھۇداغا پادشاھ بولدى. ² ئۇ پادشاھ بولغاندا يىگىرمە بەش ياشقا كىرىپ، يېرۇسالېمدا يىگىرمە توققۇز يىل سەلتەنت قىلدى. ئۇنىڭ ئانىسى ئابى دەپ ئاتىلىپ، زەكارىيانىڭ قىزى ئىدى. ³ خىزقىيا ئۆز ئاتىسى داۋۇد قىلغاننىڭ ھەممىسىگە مۇۋاپىق خۇداۋەندىنىڭ كۆزلىرىدە راست بولغىنىنى قىلىپ، ⁴ قۇربانلىق ئېگىزلىكلىرىنى بۇرۇۋېتىپ، بۇتسۈرەتلىرىنى چېقىپ، ئاشىرى سۈرەتلىرىنى يىقىتىپ، مۇسا ئەتكەن مىس يىلاننى ئېزىپ سۇندۇردى. چۈنكى ئۇ كۈنگىچە بەنى-ئىسرائىل ئۇنىڭغا خۇشبۇي ئىسرىق ياندۇرۇپ، ئۇنىڭغا نەخۇشتان دەپ ئات قويغانىدى. ⁵ خىزقىيا ئىسرائىلنىڭ تەڭرىسى خۇداۋەندىگە تاياندى. شۇنداقكى، خاھى ئۇنىڭدىن كېيىن كەلگەن، خاھى ئۇنىڭدىن ئىلگىرى ئۆتكەن يەھۇدا پادشاھلىرىنىڭ ھېچبىرى ئۇنىڭغا تەڭ ئەمەس ئىدى. ⁶ چۈنكى ئۇ خۇداۋەندىگە چاپلىشىپ، ئۇنىڭ يولىدىن چىقماي، خۇداۋەندە مۇساغا بەرگەن ئەمرلەرنى تۇتاتتى. ⁷ خۇداۋەندە ئۇنىڭ بىلەن بولغاچ ئۇ ھەربىيە قىلسا راۋاجلىق بولاتتى. ئۇ ئۆزى ئاسسۇرغا قارشى قويۇپ، ئۇنىڭغا ئىناكەت قىلماي، ⁸ قىلىستىنىيەلەرنى ئۇرۇپ، ئۇلارنىڭ يۇرتىنى گازاغىچە بېسىپ، ھەم قاراۋۇل مۇنارلىرىنى، ھەم مەھكەم شەھەرلەرنى ئالدى. ⁹ خىزقىيا پادشاھنىڭ سەلتەنتىنىڭ تۆتىنچى يىلىدا، يەنى ئىسرائىل پادشاھى ئېلاننىڭ ئوغلى ھوشىيانىڭ سەلتەنتىنىڭ يەتتىنچى يىلىدا ئاسسۇر پادشاھى شالمانەسەر سامارىيەگە چىقىپ ئۇنى قورشاپ، ¹⁰ ئۈچ يىلدىن كېيىن، يەنى خىزقىيانىڭ سەلتەنتىنىڭ ئالتىنچى يىلىدا ئۇنى ئالدى. ئۇ يىلىدا، يەنى ئىسرائىل پادشاھى ھوشىيانىڭ سەلتەنتىنىڭ توققۇزىنچى يىلىدا سامارىيە ئېلىندى. ¹¹ ئاندىن ئاسسۇرنىڭ پادشاھى ئىسرائىلنى ئاسسۇرغا ئېلىپ كېتىپ، گوزاندىكى خابور دەرياسىنىڭ يېنىدا بولغان خالاھتا ۋە ھەم مېدىيانىڭ شەھەرلىرىدە ئولتۇرغۇزۇپ قويدى. ¹² چۈنكى ئۇلار ئۆز تەڭرىسى خۇداۋەندىنىڭ ئاۋازىغا قۇلاق سالماي، بەلكى ئۇنىڭ ئەھدىسىدىن چىقىپ، خۇداۋەندە ئۆز بەندىسى مۇساغا بۇيرۇغاننىڭ ھەممىسىنى رەت قىلىپ، خاھى ئاڭلىمىغاندى، خاھى ئەمەل قىلمىغاندى.

سانخېرىب يەھۇداغا ھۇجۇم قىلىدۇ

¹³ خىزقىيا پادشاھنىڭ سەلتەنتىنىڭ ئون تۆتىنچى يىلىدا ئاسسۇرنىڭ پادشاھى سانخېرىب چىقىپ، يەھۇدانىڭ ھەممە مەھكەم شەھەرلىرىنىڭ ئۈستىگە ھۇجۇم قىلىپ، ئۇلارنى ئالدى. ¹⁴ ئۇ ۋاقىت يەھۇدانىڭ پادشاھى خىزقىيا لاكىشقا كىشى ئەۋەتىپ: «خاتا قىلدىم! مەندىن كەتكىن. ماڭا ھەرنېمە قويساڭ كۆتۈرەي» دەپ ئاسسۇرنىڭ پادشاھىغا ئېيتقۇزدى. ئاسسۇرنىڭ پادشاھى خىزقىياغا ئۈچ يۈز تالانت كۈمۈش بىلەن ئوتتۇز تالانت ئالتۇن توختىتىپ قويدى. ¹⁵ خىزقىيا خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدىكى بىلەن پادشاھنىڭ ئوردىسىنىڭ خەزىنىسىدىكى ھەممە كۈمۈشنى بەردى. ¹⁶ ئۇ ۋاقىت خىزقىيا خۇداۋەندىنىڭ بەيتىنىڭ ئىشىك بىلەن تۈۋرۈكلەردىن ئالتۇننى ئاجرىتىۋېلىپ، ئاسسۇرنىڭ پادشاھىغا بەردى. شۇ ئالتۇننى يەھۇدانىڭ پادشاھى خىزقىيا ئۆزى قاپلاتقانىدى.

¹⁷ لېكىن ئاسسۇرنىڭ پادشاھىنىڭ ئۆزى تارتان بىلەن راب-سارس ۋە رابشاھەگە چوڭ بىر قوشۇن قوشۇپ، ئۇلارنى لاكىشتىن يېرۇسالېمغا ئەۋەتتى. بۇلار چىقىپ، يېرۇسالېمغا كېلىپ، ئاقارتقۇچى يېرىنىڭ يولىدىكى يۇقىرىقى كۆلنىڭ سۇ يولىنىڭ يېنىدا چۈشتى. ¹⁸ ئۇلار پادشاھنى قىچقارغاندا ئوردا ئۈستىدىكى ئېلباقىم بەن-خىلقىيا بىلەن كاتىپ شەبنا ۋە زەبىر يولغا بەن-ئاساق ئۇلارنىڭ ئالدىغا چىقتى. ¹⁹ رابشاھە ئۇلارغا ئېيتتىكى: «ئەمدى خىزقىياغا ئېيتىڭلاركى: < ئاسسۇرنىڭ پادشاھى بولغان شاھىنشاھ مۇنداق ئېيتىدۇكى: < سەن ئىشەنچ باغلىغان تايانچىڭ نېمىدۇر؟ > ²⁰ < جەڭ قىلغىلى مەسلىھەت بىلەن قۇۋۋىتىم بار > دېسەڭ، پەقەت لەۋلەرنىڭ سۆزلىرى بولىدۇ. ئەمدى كىمگە تايىنىپ زىتىمغا قويۇڭ؟ > ²¹ مانا ئەمدى بۇ ئېزىلگەن قومۇش ھاسسىدەك بولغان مىسىرغا تايىنىسەن. ئۇنىڭ ئۈستىگە بىرىكىم يۆلەنسە، قولغا كىرىپ، ئۇنى تېشىدۇ. مىسىر پادشاھى فىرەۋن بولسا ئۇنىڭ ئۆزىگە تايانغانلارنىڭ ھەممىسىگە مۇنداق بولىدۇ. ²² ئەگەر ماڭا: < رەب خۇدايىمىزغا تايىنىمىز > دېسەڭلار، شۇ خۇدانىڭ قۇربانلىق ئېگىزلىكلىرى بىلەن قۇربانگاھلىرىنى خىزقىيا ئۆزى ئېلىۋېتىپ، يەھۇدا بىلەن يېرۇسالېمنىڭ خەلقىگە: < مانا يېرۇسالېمنىڭ ئۆزىدە بۇ قۇربانگاھنىڭ ئالدىدا سەجدە قىلىڭلار > دەپ ئېيتىمىدۇ؟ ²³ لېكىن ئەمدى خوجام ئاسسۇر پادشاھى بىلەن قارار توختاتقىن. ئەگەر ئۇلارغا مىنگۈچىلەر تاپالساڭ، ساڭا ئىككى مىڭ ئات بېرەي. ²⁴ سەن قانداق قىلىپ خوجامنىڭ ھەممىدىن كىچىك قۇللاردىن بولغان بىر ۋالىينىڭ يۈزىنى ياندۇرۇپ، ھارۋا بىلەن ئاتلار تاپماق ئۈچۈن مىسىرغا تايىنىسەن. ²⁵ ئەجەبا ئەمدى خۇداۋەندىنىڭ ئىرادىسىگە قارشىلىق قىلىپ، بۇ جاينىڭ ئۈستىگە ئۇنى ۋەيران قىلغىلى چىقتىمۇ؟ خۇداۋەندە ئۆزى ماڭا: < بۇ يۇرتنىڭ ئۈستىگە چىقىپ ئۇنى ۋەيران قىلغىن > دەپ ئېيتتى >>> دېدى.

²⁶ ئۇ ۋاقىت خىلقىيانىڭ ئوغلى ئېلباقىم بىلەن شەبنا ۋە يولھا ئۆزى رابشاھەگە ئېيتتى: «ساڭا يالۋۇرمىزكى، قۇللىرىڭغا ئارام تىلىدا سۆزلىگەيسەن، چۈنكى بىز شۇنى ئوقۇيمىز. سېپىلدىكى خەلقنىڭ ئاڭلىشىدا بىزگە يەھۇدىيچە سۆزلىمىگىن» دېدى. ²⁷ لېكىن رابشاھە ئېيتتى: «مېنىڭ خوجام بۇ سۆزلەرنى يالغۇز سېنىڭ خوجاڭ بىلەن ئۆزۈڭگە ئېيتقىلى مېنى

ئەۋەتتىمۇ؟ ئەجەبا مېنى ئۆزى سىلەر بىلەن بىللە تۇرۇپ، ئۆزىنىڭ پوق-سۈيدۈكىنى يەپ-ئىچىپ، سېپىلنىڭ ئۈستىدە ئولتۇرىدىغان ئادەملەرنىڭ قېشىغا ھەم ئەۋەتمىدىمۇ؟» دېدى. ²⁸ ئۇ ۋاقىت رابىشاقە تۇرۇپ، ئۈنلۈك ئاۋاز بىلەن يەھۇدىچە قىچقىرىپ ئېيتتىكى: «ئاسسۇر پادشاھى بولغان شاھىنشاهنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلاڭلار! ²⁹ پادشاھ مۇنداق ئېيتىدۇ: < خىزقىيا سىلەرنى ئالدىمىسۇن، چۈنكى ئۇ سىلەرنى مېنىڭ قولۇمدىن قۇتقۇزغىلى قادىر ئەمەس >. ³⁰ خىزقىيا بولسا سىلەرنى خۇداۋەندىگە تاياندۇرۇپ: < خۇداۋەندە شەكسىز بىزنى قۇتقۇزىدۇ. بۇ شەھەر بولسا ئاسسۇر پادشاھىنىڭ قولىغا توشۇلمايدۇ > دەپ ئېيتىمىسۇن. ³¹ خىزقىياغا قۇلاق سالماڭلار، چۈنكى ئاسسۇر پادشاھى مۇنداق ئېيتىدۇكى: < مەن بىلەن سۈلھى تۈزۈپ تەرىپىمگە ئۆتسەڭلار، ھەربىرى ئۆز ئۆزۈم تېلىدىن ھەم ئۆز ئەنجۈر دەرىخىدىن يەپ، ھەربىرى ئۆز قۇدۇقىدىن ئىچسۇن. ³² دەرۋەقە ئۆزۈم كېلىپ، سىلەرنى ئۆز يۇرتىڭلاردەك بىر يۇرتقا، دان بىلەن شارابنىڭ يۇرتىغا، نان بىلەن ئۆزۈمزارلىقلارنىڭ يۇرتىغا، زەيتۇن بىلەن ھەسەلنىڭ يۇرتىغا ئېلىپ بارىدىغان ۋاقىتتىنمۇ ئۇنداق قىلساڭلار، ئۆلەي تىرىك قالسىلەر. خىزقىيا سىلەرنى ئالدىتىپ: «خۇداۋەندە بىزلەرنى قۇتقۇزىدۇ» دېگەندە ئۇنىڭغا قۇلاق سالماڭلار. ³³ تائىپىلەرنىڭ تەڭرىلىرىنىڭ بىرى ئۆز يۇرتىنى ئاسسۇر پادشاھىنىڭ قولىدىن قۇتقۇزدىمۇ؟ ³⁴ خامات بىلەن ئاريادنىڭ تەڭرىلىرى نە يەردىدۇر؟ سەفارۋايىم، ھېناھ ۋە ئىۋۋانىڭ تەڭرىلىرى نە يەردىدۇر؟ ئۇلار سامارىيەنى قولۇمدىن قۇتقۇزدىمۇ؟ ³⁵ بۇ يۇرتلارنىڭ ھەممە تەڭرىلىرىنىڭ قايسىسى ئۆز يۇرتىنى قولۇمدىن قۇتقۇزدى؟ ئۇنداق بولسا، خۇداۋەندە يېرۇسالېمنى قولۇمدىن قۇتقۇزالمىدۇ؟» دەپ ئېيتىدۇ» دېدى.

³⁶ ئەمما خەلق شۇك تۇرۇپ، ئۇنىڭغا بىر سۆز جاۋاب بەرمىدى، چۈنكى پادشاھ: «ئۇنىڭغا جاۋاب بەرمەڭلار» دەپ بۇيرۇغانىدى. ³⁷ ئۇ ۋاقىت ئوردىنىڭ ئۈستىدىكى ئېلىياقم بەن-خىزقىيا بىلەن كاتىپ شەبنا ۋە ۋەزىر يوئاھ بەن-ئاساف لىباسلىرى يىرتىقلىق كېلىپ رابىشاقەنىڭ سۆزلىرىنى خىزقىياغا ئېيتىپ بەردى.

يەشايا پەيغەمبەر يېرۇسالېمنىڭ قۇتقۇزۇلۇشىنى ئالدىن ئېيتىدۇ

19 ¹ خىزقىيا پادشاھ شۇنى ئاڭلىغاندا لىباسلىرىنى يىرتىپ، ئۆزىگە پالاس يېپىپ، خۇداۋەندىنىڭ بەيتىگە كىردى. ² ئاندىن ئۇ ئۆزى ئوردىنىڭ ئۈستىدىكى ئېلىياقم بىلەن كاتىپ شەبنانى كاھىنلارنىڭ ئاقساقاللىرىغا قوشۇپ، ئاموزنىڭ ئوغلى يەشايا پەيغەمبەرنىڭ قېشىغا پالاس كىيىكلىك ئەۋەتتى. ³ ئۇلار ئۇنىڭغا سۆزلەپ: «خىزقىيا مۇنداق ئېيتىدۇكى: < بۇ كۈن ئۆزى تەڭلىك بىلەن ئەدەپ ۋە دەشەننىڭ بىر كۈندۈر، چۈنكى بالىلار تۇغۇلۇشقا يەتتى، لېكىن تۇغىدىغان قۇۋۋەت يوقتۇر. ⁴ شايتەكى رەب خۇدايىڭ بۇنى ئىشلىتىپ، ئۆز خوجىسى ئاسسۇر پادشاھىنىڭ تەرىپىدىن تىرىك خۇداغا دەشەن قىلغىلى ئەۋەتىلگەن

رايشاقەنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلىسا كېرەك. شۇنداقكى، رەب خۇدايىڭ ئاڭلىغان سۆزلىرى ئۈچۈن ئۇنىڭغا دەككە بەرەرمىكىن؟ بۇ سەۋەبتىن سەن قالغان قالدۇق ئۈچۈن دۇئا قىلغىن» دېدى. ⁵ خىزقىيانىڭ خىزمەتكارلىرى يەشايا نىڭ ئالدىغا كەلگەندە، ⁶ يەشايا ئۇلارغا جاۋاب بېرىپ: «خوجاڭلارغا مۇنداق ئېيتىڭلاركى: < خۇداۋەندە مۇنداق ئېيتار: «ئاسسۇر پادشاھىنىڭ غۇلاملىرى ماڭا كۆپۈرلۈك قىلماق ئۈچۈن ئېيتقان سۆزلەردىن قورقماي تۇرۇپ، سەن ئاڭلىغان بۇ سۆزلەردىن دەھشەت يىمىگىن. ⁷ مانا مەن ئۇنىڭغا بىر روھ ئەۋەتمەن. ئۇ بىر خەۋەر ئىشىتىپ، ئۆز يۇرتىغا يېنىپ كېتىدۇ. ئاندىن ئۇنى ئۆز يۇرتىدا قىلىچ بىلەن ھالاك قىلىمەن» دەپ ئېيتار» دېدى.

سانخېرىب يېرۇسالېمغا تەھدىت سالدۇ

⁸ ئەمما رابشاھە: «ئاسسۇر پادشاھى لاكىشتىن كەتتى» دەپ ئاڭلاپ قالسا، يېنىپ كەتتى. يېنىپ بارسا، ئۇنىڭ لىبنا بىلەن سوقۇشۇپ تۇرغىنىنى تاپتى. ⁹ لېكىن سانخېرىب ھەبەشىستاننىڭ پادشاھى ترھاقا توغرىسىدىن: «مانا ئۇ سەن بىلەن جەڭ قىلغىلى چىقتى» دەپ ئاڭلىغىنىدا خىزقىياغا يەنە ئەلچىلەر ئەۋەتىپ ئېيتتى: ¹⁰ «خىزقىياغا سۆز قىلىپ مۇنداق ئېيتىڭلاركى: < سەن تاپانغان خۇدايىڭ سېنى ئالداپ: «يېرۇسالېم بولسا ئاسسۇر پادشاھىنىڭ قولىغا تاپشۇرۇلمايدۇ» دەپ ئېيتىمىسۇن. ¹¹ مانا ئاسسۇر پادشاھلىرىنىڭ ھەممە يۇرتلارغا نېمە-نېمە قىلىپ قانداق ئۇلارنى تامامەن خاراب قىلغىنىنى ئاڭلىدىڭ. ئەمدى سەن قۇتۇلسەنمۇ؟ ¹² تائىپىلەرنىڭ تەڭرىلىرى، يەنى ئاتا-بوۋىلىرىم ھالاك قىلغان گوزان بىلەن ھاران، رېزەق بىلەن تېلاساردىكى بەنى-ئېدەننىڭ تەڭرىلىرى بولسا ئۇلارنى قۇتقۇزدىمۇ؟ ¹³ خامات پادشاھى بىلەن ئارپاد پادشاھى، سەفارۇايم شەھىرى بىلەن ھېناھ ۋە ئىۋۋا بولسا ئۇلارنىڭ پادشاھى نە يەردىدۇر؟» دەپ ئېيتقۇزدى.

خىزقىيا خۇداغا ئىلتىجا قىلدى

¹⁴ خىزقىيا خەتنى ئەلچىلەرنىڭ قولىدىن تاپشۇرۇۋېلىپ، ئۇنى ئوقۇدى. ئاندىن خىزقىيا خۇداۋەندىنىڭ بەيتىگە چىقىپ، ئۇنى خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدا يايىدى. ¹⁵ خىزقىيا خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا دۇئا قىلىپ، ئېيتتىكى: «ئەي سەن كېرۇبلارنىڭ ئۈستىدە ئولتۇرۇپ ئىسرائىلنىڭ تەڭرىسى بولغان خۇداۋەندە، يەرنىڭ ھەممە پادشاھلىقلىرىنىڭ خۇدايى يالغۇز سەندۇرسەن. ئاسمانلار بىلەن يەرنى سەن پەيدا قىلدىڭ. ¹⁶ ئەي خۇداۋەندە، قۇلىڭنى سېلىپ ئاڭلىغىن. ئەي خۇداۋەندە، كۆزلىرىڭنى ئېچىپ كۆرگىن. سانخېرىبىنىڭ تىرىك خۇداغا دەشەنەم قىلغىلى ئەۋەتكەن ھەممە سۆزلىرىنى ئاڭلىغىن. ¹⁷ شەكسىز، ئەي خۇداۋەندە، ئاسسۇر پادشاھلىرى تائىپىلەرنىڭ ئۆزى بىلەن ئۇلارنىڭ يۇرتلىرىنى خاراب قىلىپ، ¹⁸ بۇتلىرىنى ئوتقا تاشلىدى.

چۈنكى بۇلار تەڭرى بولماي، بەلكى ئادەم قوللىرىنىڭ ئىشى بولۇپ، ياغاچ بىلەن تاش ئىدى. ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلار شۇلارنى يوقىتالدى. ¹⁹ ئەمدى، ئەي رەب خۇدايىمىز، بىزنى ئۇنىڭ قولىدىن قۇتقۇزغىنىكى، يەرنىڭ پادشاھلىقلىرىنىڭ ھەممىسى بىلگەيكى، يالغۇز سەن رەب خۇدادۇرسەن».

يەشايا پەيغەمبەر ئىككىنچى قېتىم يېرۇسالېمنىڭ قۇتقۇزۇلۇشىنى بىلدۈرىدۇ

²⁰ ئۇ ۋاقىت ئاموزنىڭ ئوغلى يەشايا خىزىقىغا خەۋەر بېرىپ ئېيتقۇزدىكى: «ئىسرائىلنىڭ تەڭرىسى خۇداۋەندە مۇنداق ئېيتىدۇكى: < سەن ئاسسۇر پادشاھى سانخىرىب توغرىسىدىن ماڭا قىلغان دۇئاڭنى ئاڭلىدىم>. ²¹ خۇداۋەندە ئۇنىڭ توغرىسىدىن ئېيتقان سۆز شۇدۇركى: < پاك قىز سى'ون سېنى خار قىلىپ، كۈلۈپ مەسخىرە قىلىدۇ، يېرۇسالېمنىڭ قىزى ساڭا بېشىنى لىڭشىتىدۇ. ²² كىمنى سۆكۈپ دەشەنەم قىلىدىڭ؟ كىمگە قارشى ئاۋاز كۆتۈردۈڭ؟ مانا كۆزلىرىڭنى ئېگىزلىككە كۆتۈرۈپ، ئىسرائىلنىڭ مۇقەددەسىگە قارشى ھومايدىڭ. ²³ ئۆز ئەلچىلىرىڭنىڭ ۋاسىتىسى بىلەن خۇداۋەندىگە دەشەنەم قىلىپ ئېيتتىڭكى: «ھارۋىلىرىمنىڭ تولىلىقى بىلەن مەن تاغلارنىڭ ئېگىزلىكلىرىگە يامشىپ، لىۋاننىڭ داۋانلىرىغا چىقىپ، ئېگىز كېدەر دەرەخلىرى بىلەن ئەۋزەل قارىغاي دەرەخلىرىنى كېسىپ، قېلىن جاڭگىلنىڭ سايلىق يەرلىرىگە كىرىمەن. ²⁴ مەن كولاپ، يات سۇلارنى ئىچتىم. مىسىرنىڭ ھەممە دەرەخلىرىنى پۈتۈمنىڭ تاپىنى بىلەن قۇرۇتمەن» دېدىڭ. ²⁵ ئۇزۇندىن بېرى بۇنى توختىتىپ، قەدىم كۈنلىرىدىن تارتىپ تەيىنلىگىنىمنى ئاڭلىمىدىڭمۇ؟ مەن بولسام، سەن توغرىلۇق: «مەھكەم شەھەرلەرنى ۋەيران دۆۋىلەر بولغۇچە خاراب قىلسۇن» دەپ ئېيتىپ، ئەمدى شۇنى بەجا كەلتۈردۈم. ²⁶ ئۇلارنىڭ ئاھالىسى قۇۋۋەتسىز بولغاچ ئېزىلىپ شەرمەندە بولۇپ، سەھرانىڭ ئوتى بىلەن گىياھلارنىڭ كۆكىگە ئوخشاپ، ئۆگزىلەرنىڭ ئۈستىدىكى ئوتتەك بولۇپ ئۈزۈپ بولماستىن ئىلگىرى يوقالغان دانىدەك بولۇپ قالدى. ²⁷ لېكىن ئولتۇرۇشۇڭ بىلەن چىقىپ كىرىشىڭنى ئۇقۇپ، زىتىمغا ئاچچىقلىنىشىڭنى بىلىمەن. ²⁸ زىتىمغا ئاچچىقلىنىشىڭ بىلەن ئاتىكارچىلىقنىڭ قۇلاقلىرىمغا يەتكەچ چۈلۈكۈمنى بۇرۇنۇڭغا ئۆتكۈزۈپ، يۈگىنىمنى ئاغزىڭغا سېلىپ، سېنى كەلگەن يولۇڭغا ياندۇرمەن».

²⁹ ساڭا بېرىلىدىغان ئالامەت بۇدۇركى، بۇ يىل ئۆزى ئۈنۈپ قالغانى يەپ، كېلىدىغان يىل ئاندىن چىققانى يەپ، ئۈچىنچى يىل تېرىپ ئورۇپ ئۈزۈمزارلىقلار سېلىپ مېۋىسىنى يەيسىلەر. ³⁰ يەھۇدا خانىدانىنىڭ قېچىپ قۇتۇلغان قالدۇقى بولسا تۆۋەندىن يىلتىزلىنىپ، يۇقىرىدىن مېۋە بېرىدۇ. ³¹ چۈنكى قالغان قالدۇق يېرۇسالېمدىن چىقىپ، قۇتۇلۇپ قالغان بىر جامائەت سى'وندىن كېلىدۇ، ساماۋى قوشۇنلارنىڭ سەردارى بولغان خۇداۋەندىنىڭ غەيرىتى بۇنى قىلىدۇ. ³² ئۇنىڭ ئۈچۈن خۇداۋەندە ئاسسۇر پادشاھى توغرىسىدىن مۇنداق ئېيتىدۇكى:

«بۇ شەھەرگە كىرمەيدۇ ۋە يا ئاندا بىر ئوق ئاتمايدۇ ۋە يا ئالدىغا سپار كۆتۈرۈپ كەلمەيدۇ ۋە يا ئۇنىڭغا قارشى دالدا قىلمايدۇ،³³ بەلكى بۇ شەھەرگە كىرمەي، كەلگەن يولى بىلەن يېنىپ كېتىدۇ» دەپ خۇداۋەندە ئېيتىدۇ.³⁴ چۈنكى ئۆزۈم ئۈچۈن ۋە بەندەم داۋۇد ئۈچۈن شۇ شەھەرنى قۇتقۇزغىلى ئۇنى ھىمايە قىلىپ ساقلايمەن».

يېرۇسالېمنىڭ قۇتقۇزۇلۇشى

³⁵ ئۇ ۋاقىت خۇداۋەندىنىڭ پەرىشتىسى چىقىپ، ئاسسۇر قوشۇنىدىن بىر يۈز سەكسەن بەش مىڭ كىشىنى ئۇردى. شۇنداقكى، ئۇلار ئەتىسى سەھەر قوپسا، مانا بۇلار ھەممىسى ئۆلۈك ياتقانىدى.³⁶ ئۇ ۋاقىت ئاسسۇر پادشاھى سانخېرب چىقىپ يېنىپ كېتىپ، نىنەۋەدە ئۆلتۈردى.³⁷ ئەمما ئۇ ئۆزى ئۆز تەڭرىسى نىسروكنىڭ بەيتىدە سەجدە قىلىپ تۇرغىنىدا ئوغۇللىرى ئادرامەلەك بىلەن شارېسەر ئۇنى قىلىچ بىلەن ئۇرۇپ ئۆلتۈرۈپ، ئۆزلىرى ئارات يۇرتىغا قاچتى. ئاندىن ئۇنىڭ ئوغلى ئېسار-خاددون ئورنىغا پادشاھ بولدى.

خىزقىيانىڭ كېسەل بولۇشى ۋە ساقايتىلىپ كېتىشى

20 ¹ ئۇ كۈنلەردە خىزقىيا ئۆلگۈدەك كېسەل بولدى. ئاموزنىڭ ئوغلى يەشايا پەيغەمبەر ئۇنىڭ قېشىغا كېلىپ، ئۇنىڭغا سۆزلەپ: «خۇداۋەندە مۇنداق ئېيتىدۇكى: < ئۆيۈڭ توغرىسىدىن ۋەسىيەت قىلغىن، چۈنكى سەن تىرىك قالماي ئۆلسەن» دېدى.² ئۇ ۋاقىت خىزقىيا يۈزىنى تام تەرىپىگە قارىتىپ، خۇداۋەندىگە دۇئا قىلىپ: ³ «ئەي خۇداۋەندە، ساڭا يالۋۇرمەنكى، مېنىڭ سېنىڭ ئالدىڭدا قانداق ساداقەتلىك بىلەن تۇرۇپ، سادىق كۆڭۈل بىلەن يۈرۈپ نەزىرىڭدە ياخشى بولغاننى قىلغىنىمنى ياد قىلغىن» دەپ خىزقىيا قاتتىق يىغلىدى.⁴ يەشايا چىقىپ، شەھەرنىڭ ئوتتۇرىسىغا يەتمەستە خۇداۋەندىنىڭ سۆزى ئۇنىڭغا كېلىپ ئېيتتى: ⁵ «يېنىپ بېرىپ، قوۋمىمنىڭ ئەمرى بولغان خىزقىياغا ئېيتقىنكى > > ئاناڭ داۋۇدنىڭ تەڭرىسى خۇداۋەندە مۇنداق ئېيتىدۇكى: «دۇئاڭنى ئاڭلاپ، ياشلىرىڭنى كۆردۈم. مانا سېنى ساقايتىمەن. ئۈچىنچى كۈندە خۇداۋەندىنىڭ بەيتىگە چىقىسەن. ⁶ سېنىڭ ئۆمرۈڭگە ئون بەش يىل قوشىمەن. سېنى ۋە ھەم بۇ شەھەرنى ئاسسۇر پادشاھىنىڭ قولىدىن قۇتقۇزىمەن. ئۆزۈم ئۈچۈن ۋە بەندەم داۋۇد ئۈچۈن بۇ شەھەرنى ھىمايە قىلىمەن. ⁷ يەشايا سۆزلەپ: «بىر پارچە ئەنجۈر ئېلىپ كېلىڭلار» دېدى. ئۇلار ئۇنى ئېلىپ كېلىپ، چاقا ئۈستىگە قويغاندا ساقايدى. ⁸ خىزقىيا يەشاياغا ئېيتتى: «خۇداۋەندە مېنى ساقايتىپ، ئۈچىنچى كۈندە خۇداۋەندىنىڭ بەيتىگە چىقىدىغىنىمنىڭ ئالامىتى نېمە بولىدۇ؟» ⁹ يەشايا ئېيتتى:

«خۇداۋەندە ئېيتقىنىدەك قىلىدۇ. شۇنىڭ ئىسپاتىغا خۇداۋەندىنىڭ تەرىپىدىن ساڭا بۇ ئالامەت بېرىلدىكى، ساپە شەمس سائىتىدە ئون دەرىجە ئالدىغا بارسۇنمۇ ياكى ئون دەرىجە كەينىگە يانسۇنمۇ؟»¹⁰ خىزىقىيا ئېيتتى: «سايىنىڭ ئون دەرىجە ئالدىغا مېڭىشى ئاساندىر. بەلكى ئون دەرىجە كەينىگە يانسۇن» دېدى. ¹¹ يەشايا پەيغەمبەر خۇداۋەندىگە يالۋۇرغاندا، ئۇ ئۆزى ئاھازنىڭ شەمس سائىتىدە ئون دەرىجە ئالدىغا ماڭغان سايىنى ياندۇرۇپ، ئون دەرىجە كەينىگە ماڭدۇردى.

بابىلدىن كەلگەن ئەلچىلەر

¹² ئۇ ۋاقىت بابىلنىڭ پادشاھى بەروداك-بالادان خىزىقىياغا خەت بىلەن ھەدىيە ئەۋەتتى، چۈنكى كېسەل بولغىنىنى ئاڭلىغانىدى. ¹³ خىزىقىيا ئۇلاردىن سۆز ئاڭلاپ، ئۇلارغا ھەممە خەزىنىلىرىنى، كۈمۈش بىلەن ئالتۇننى، خۇشبۇي دورا-دەرمەك بىلەن ئەۋزەل ياغلارنى، ياراغلىرىنىڭ ئۆيى بىلەن خەزىنىسىدىكى ھەممە بار بولغاننى كۆرسەتتى. ئۆز ئۆيىدە ۋە تامام تەئەللۇقىدا خىزىقىيا ئۇلارغا كۆرسەتمىگەن نەرسە قالمىدى.

¹⁴ لېكىن يەشايا پەيغەمبەر خىزىقىيا پادشاھنىڭ قېشىغا كېلىپ، ئۇنىڭغا ئېيتتى: «بۇ ئادەملەر نېمە دېدى؟ سېنىڭ قېشىڭغا نە يەردىن كەلدى؟» خىزىقىيا ئېيتتى: «ئۇلار بولسا بابىل دېگەن يىراق يۇرتتىن كەلدى» دېدى. ¹⁵ ئۇ ئېيتتى: «سېنىڭ ئۆيۈڭدە نېمە كۆردىلەر؟» خىزىقىيا جاۋاب بەردىكى: «ئۆيۈمدىكى ھەممە بار بولغاننى كۆردىلەر مېنىڭ خەزىنىلىرىمدە مەن ئۇلارغا كۆرسەتمىگەن نەرسە قالمىدى». ¹⁶ يەشايا خىزىقىياغا ئېيتتى: «خۇداۋەندىنىڭ سۆزىنى ئاڭلىغىن: ¹⁷ < مانا سېنىڭ ئۆيۈڭدە ھەممە بار بولغىنى ئېلىپ كېتىلىپ، ئاتا-بوۋىلىرىڭ بۇ كۈنگىچە خەزىنىگە يىغقان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى ھېچنېمە قالماي، بابىلغا ئېلىپ بېرىلىدىغان كۈنلەر كېلىدۇ > دەپ خۇداۋەندە ئېيتىدۇ. ¹⁸ ئۇلار سەندىن چىقىپ تۇرىلىدىغان ئوغۇللىرىڭنىڭ بەزىسىنى ئېلىپ كېتىدۇ. ئۇلار بولسا بابىلدىكى پادشاھنىڭ ئوردىسىدا غۇلام بولىدۇ» دېدى. ¹⁹ خىزىقىيا يەشاياغا ئېيتتى: «خۇداۋەندىنىڭ سەن ئېيتقان سۆزى ياخشىدۇر. مېنىڭ ۋاقتىمدا تىنچ-ئامانلىق بولسا ياخشى بولىدۇ» دېدى.

²⁰ خىزىقىيانىڭ باشقا ئىشلىرى بىلەن سەلتەنتىنىڭ ھەممە قۇدرىتى توغرىسىدا ۋە راستلىغان كۆل بىلەن شەھەرگە كىرىدىغان سۇ لەقمە توغرىسىدا يەھۇدا پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر. ²¹ خىزىقىيا ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا راھەت تاپقاندا ئوغلى ماناسسە ئۇنىڭ ئورنىدا پادشاھ بولدى.

يەھۇدانىڭ پادشاھى ماناسسە

21

¹ ماناسسە پادشاھ بولغاندا ئون ئىككى ياشقا كىرىپ، يېرۇسالېمدا ئەللىك بەش يىل سەلتەنەت قىلدى. ئۇنىڭ ئانىسىنىڭ ئىسمى خەزىبا ئىدى. ² ماناسسە خۇداۋەندە بەنى-ئىسرائىلنىڭ ئالدىدىن چىقىرىۋەتكەن تائىپىلەرنىڭ يىرگىنچلىك ئادەتلىرىدە يۈرۈپ، خۇداۋەندىنىڭ كۆزلىرىدە يامان بولغىنىنى قىلىپ، ³ ئاتىسى خىزقىيا بۇزغان قۇربانلىق ئېگىزلىكلىرىنى يەنە ياستىپ، بائالغا قۇربانگاھلار سالدۇرۇپ، ئىسرائىلنىڭ پادشاھى ئاخاب قىلغاندەك بىر ئاشىرنى قىلدۇرۇپ، ئاسماننىڭ ھەممە قوشۇنىغا باش ئېگىپ ئىبادەت قىلاتتى. ⁴ ئۇ خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدىمۇ قۇربانگاھلار ياستاتتى. ئۇ بەيت توغرىسىدا: «يېرۇسالېمدا مېنىڭ ئىسمىم بولسۇن» دەپ خۇداۋەندە ئېيتقاندى. ⁵ خۇداۋەندىنىڭ بەيتىنىڭ ئىككى ھويلىسىدا ئاسماننىڭ ھەممە قوشۇنىغا قۇربانگاھلار ياستىپ، ⁶ ئۆز ئوغلىنى ئوتتىن ئۆتكۈزۈپ، پالچىلىق بىلەن جادۇگەرلىك قىلىپ، جىنكەش بىلەن ئەپسۇنچىلارنى بېكىتىپ، خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە يامان بولغىنىنى تولا قىلىپ، ئۇنىڭ غەزىپىنى كەلتۈردى. ⁷ ئۆزى ياساتقان ئاشىرا بۇتسۈرىتىنى بەيتتە قويدى. ئۇ بەيت توغرىسىدا خۇداۋەندە داۋۇدقا ۋە ئۇنىڭ ئوغلى سۇلايمانغا ئېيتقان ئىدىكى: «بۇ ئۆيدە ۋە مەن ئىسرائىلنىڭ ھەممە قەبىلىلىرىنىڭ ئارىسىدىن ئىلغىغان يېرۇسالېمدا ئەبەدىگىچە مېنىڭ ئىسمىمنىڭ خاتىرىسىنى قويمەن. ⁸ ئەگەر ئىسرائىل ئۆز بەندەم مۇساغا ئۇلار بەرگەن قانۇننىڭ ھەممىسىگە مۇۋاپىق يۈرۈپ، مەن ئۇلارغا بۇيرۇغاننىڭ ھەممىسىگە مۇۋاپىق ئەمەل قىلىپ يۈرسە، مەن ئۇلارنىڭ ئاتا-بوۋىلىرىغا بەرگەن يۇرتتىن ئۇلارنى پالنىتىپ چىقارمايمەن» دېدى. ⁹ لېكىن ئۇلار ئاڭلىمايتتى، چۈنكى ماناسسە ئۇلارنى شۇنداق ئازدۇردىكى، ئۇلار بولسا خۇداۋەندە بەنى-ئىسرائىلنىڭ ئالدىدىن ھالاك قىلغان تائىپىلەردىن ئوشۇقراق يامانلىق قىلاتتى. ¹⁰ ئەمما خۇداۋەندە ئۆز بەندىلىرى پەيغەمبەرلەرنىڭ ۋاسىتىسى بىلەن سۆز قىلىپ ئېيتتىكى: ¹¹ «يەھۇدانىڭ پادشاھى ماناسسە بۇ يىرگىنچلىك ئىشلارنى قىلىپ، ئۇنىڭدىن ئىلگىرى ئۆتكەن ئامورىيلاردىن زىيادە يامانلىق قىلىپ، ئۆز بۇتلىرى بىلەن يەھۇدانى گۇناھقا ئازىدىغىنى ئۈچۈن، ¹² ئىسرائىلنىڭ تەڭرىسى خۇداۋەندە مۇنداق ئېيتىدۇكى: < مانا يېرۇسالېم بىلەن يەھۇدانىڭ ئۈستىگە ئۇنداق بالا كەلتۈرمەنكى، ئاڭلىغۇچىنىڭ قۇلاقلىرىدا جىرىڭلىغاي. ¹³ مەن سامارىيەگە ئىشلەتكەن ئۆلچەش تانىسى ۋە ئاخابنىڭ بەيتىگە ئىشلەتكەن تىكلىكنى ئۆلچەش يىپى يېرۇسالېمغا ئىشلىتىمەن. كىشى بىر قاچىنى چايقاپ، ئۇنى چايقىغاندىن كېيىن دۈم قويغاندەك، يېرۇسالېمنى خالىي قىلىپ ئۇرۇۋېتىمەن. ¹⁴ مىراسىمنىڭ پاساڭلىرىنى ئۆز دۈشمەنلىرىنىڭ قولىغا تاپشۇرۇپ، ھەممە دۈشمەنلىرىگە شىكار ۋە ئولجا قىلىپ بېرىمەن. ¹⁵ چۈنكى مېنىڭ نەزىرىمدە يامان بولغىنىنى قىلىپ، ئۇلارنىڭ ئاتا-بوۋىلىرى مىسىردىن چىققان كۈندىن تارتىپ بۇ كۈنگىچە مېنىڭ غەزىپىمنى كەلتۈرىدۇ.

¹⁶ شۇنىڭدىن باشقا ماناسسە پۈتۈن يېرۇسالېم بىر چېتىدىن يەنە بىر چېتىگىچە خۇندىن تولغۇچىلىك تولا ناھەق قان تۆكۈپ، ئۆزى قىلىپ تۇرغان گۇناھى بىلەن يەھۇدانى ئازدۇرۇپ،

خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە يامان بولغان ئىشنى قىلىشقا سەۋەب بولدى. ¹⁷ ماناسسەنىڭ باشقا ئىشلىرى، ئۇنىڭ ھەممە ئەمەللىرى ۋە قىلغان گۇناھى توغرىسىدىن يەھۇدا پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر. ¹⁸ ماناسسە ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا راھەت تېپىپ، ئۆز ئۆيىنىڭ بېغىدا، يەنى ئۆزىنىڭ بېغىدا دەپنە قىلىندى. ئاندىن ئوغلى ئامون ئۇنىڭ ئورنىدا پادشاھ بولدى.

يەھۇدانىڭ پادشاھى ئامون

¹⁹ ئامون پادشاھ بولغاندا يىگىرمە ئىككى ياشقا كىرىپ، يېرۇسالېمدا ئىككى يىل سەلتەنەت قىلدى. ئۇنىڭ ئانىسى مەشۇللەمەت دەپ ئاتىلىپ، يوتىلىق خارۇزنىڭ قىزى ئىدى. ²⁰ ئامون ئانىسى ماناسسە قىلغاندەك خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە يامان بولغىنىنى قىلاتتى. ²¹ ئۇ ئۆز ئاتىسى ماڭغان يولدا مېڭىپ، ئاتىسى ئىبادەت قىلغان بۇتلارغا ئىبادەت قىلىپ، ئۇلارغا باش ئېگىپ ²² خۇداۋەندىنىڭ يولىدا يۈرمەي، ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ تەڭرىسى خۇداۋەندىنى تەرك قىلدى. ²³ لېكىن ئاموننىڭ خىزمەتكارلىرى ئۇنىڭغا سۈيىقەست قىلىپ، پادشاھنى ئۆز ئوردىسىدا ئۆلتۈردى. ²⁴ ئەمما يۇرتنىڭ خەلقى ئامون پادشاھقا سۈيىقەست قىلغانلارنىڭ ھەممىسىنى ئۆلتۈردى. ئاندىن يۇرت خەلقى ئۇنىڭ ئورنىدا ئوغلى يوشىيانى پادشاھ قىلدى. ²⁵ ئاموننىڭ قىلغان باشقا ئىشلىرى توغرىسىدىن يەھۇدا پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر. ²⁶ ئۇلار ئۇنى ئۆزىنىڭ بېغىدا، ئۇنىڭ ئۆز قەبرىسىدە دەپنە قىلدى. ئاندىن ئوغلى يوشىيا ئۇنىڭ ئورنىدا پادشاھ بولدى.

يەھۇدانىڭ پادشاھى يوشىيا تەۋرات كىتابىنى تاپىدۇ

22 ¹ يوشىيا پادشاھ بولغاندا سەككىز ياشقا كىرىپ، يېرۇسالېمدا ئوتتۇز بىر يىل سەلتەنەت قىلدى. ئۇنىڭ ئانىسى يېدىدا دەپ ئاتىلىپ، بوزقاتلىق ئاداينىڭ قىزى ئىدى. ² يوشىيانىڭ ئۆزى خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە ياخشى بولغانى قىلىپ، ھەر گىشتا ئاتىسى داۋۇدنىڭ يولىدا يۈرۈپ، خاھى ئوڭغا، خاھى چەپكە چىقمايتتى. ³ ئۆز سەلتەنەتنىڭ ئون سەككىزىنچى يىلىدا يوشىيا پادشاھ كاتىپ شافان بەن ئازالىياھ بەن-مەشۇللەم خۇداۋەندىنىڭ بەيتىگە ئەۋەتىپ ئېيتتى: ⁴ «ئۇلۇغ كاھىن خىلقىيانىڭ قېشىغا چىقىپ بۇيرۇغىنىكى، ئۇ ئۆزى خۇداۋەندىنىڭ بەيتىگە كەلتۈرۈلۈپ دەرۋازىۋەنلەر خەلقىتىن يىغقان پۇلنى ساناپ، ⁵ خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدە ئىشلىگۈچىلەرنىڭ ئۈستىدە تۇرغانلارغا تاپشۇرسۇن. ئۇلار پۇلنى خۇداۋەندىنىڭ بەيتىنىڭ سۇنغان يەرلىرىنىڭ ئوڭلىتىشى ئۈچۈن بەيتتە ئىشلىگۈچىلەرگە بېرىپ، ⁶ ياغاچچىلارنىڭ ئۆزى بىلەن تامچىلار ۋە تاشچىلارغا

ئىشلىتىپ بەيتىنى ئوڭلىتىش ئۈچۈن ياغاچ بىلەن يونۇلغان تاشلار سېتىۋېلىش ئۈچۈن بەرسۇن» دېدى. ⁷ لېكىن ئۇلارنىڭ قولغا تاپشۇرۇلغان پۇلنىڭ ھېسابى قىلىنمىدى، چۈنكى ئۇلار ئىنساپ قىلىپ ئىش قىلانتى.

⁸ ئۇلۇغ كاھىن خىلقىيا ئۆزى كاتىپ شافانغا: «خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدە تەۋرات كىتابىنى تاپتىم» دېدى. شۇنى ئېيتىپ، خىلقىيا كىتابىنى شافانغا بەردى. بەرسە، ئۇ ئۇنى ئوقۇدى. ⁹ ئاندىن كېيىن كاتىپ شافان پادشاھنىڭ قېشىغا بېرىپ، پادشاھقا خەۋەر بېرىپ ئېيتتى: «ئۆز قۇللىرىڭ بەيتتىكى پۇلنى يىغىپ، خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدە ئىشلىگۈچىلەرنىڭ ئۈستىدە تۇرغانلارغا تاپشۇرۇپ بولدى». ¹⁰ شۇنى دەپ، كاتىپ شافان پادشاھقا: «خىلقىيا كاھىن قولۇمغا بىر كىتابىنى بەردى» دېدى. ئاندىن شافان كىتابتىن پادشاھقا ئوقۇپ بەردى.

¹¹ پادشاھ تەۋرات كىتابىنىڭ سۆزىنى ئاڭلىغاندا ئۆز ئېگىنلىرىنى يىرتىۋەتتى. ¹² پادشاھ ئۆزى خىلقىيا كاھىن، شافاننىڭ ئوغلى ئاخقام، مىكانىڭ ئوغلى ئاكبور، شافان كاتىپ ۋە پادشاھنىڭ خىزمەتكارى ئاسايغا بۇيرۇپ ئېيتتى: ¹³ «بېرىپ، مېنىڭ ھەققىمدە، قوۋمنىڭ ھەققىدە ۋە پۈتۈن يەھۇدانىڭ ھەققىدە بۇ تېپىلغان كىتابنىڭ سۆزى توغرىسىدىن خۇداۋەندىدىن سوراڭلار، چۈنكى ئاتا-بوۋىلىرىمىز، خاھى بۇ كىتابنىڭ سۆزىگە قۇلاق سالماي، خاھى بىز ئۈچۈن پۈتۈلگەننىڭ ھەممىسىگە مۇۋاپىق ئەمەل قىلمىغان سەۋەبتىن خۇداۋەندىنىڭ غەزىپى بىزگە قارشى تۇتىشقان. ¹⁴ ئۇ ۋاقىت خىلقىيا كاھىن، ئاخقام، ئاكبور، شافان ۋە ئاسايا دېگەنلەر كىيىم ساقلايدىغان ئۆيىنىڭ خەۋەر ئالغۇچىسى شالۇم بەن-تىقۇا بەن-خارخاسنىڭ خوتۇنى خۇدا ئايال پەيغەمبەرنىڭ قېشىغا بېرىپ، ئۇنىڭ بىلەن سۆزلەشتى. ئۇ ئۆزى يېرۇسالېمدا شەھەرنىڭ ئىككىنچى مەھەللىسىدە ئولتۇراتتى. ¹⁵ ئۇ ئۇلارغا ئېيتتى: «ئىسرائىلنىڭ تەڭرىسى خۇداۋەندە مۇنداق ئېيتىدۇكى: < سىلەرنى ئەۋەتكەن كىشىگە ئېيتىڭلاركى: ¹⁶ «خۇداۋەندە مۇنداق ئېيتىدۇ: < مانا مەن بۇ جايغا ۋە ئۇنىڭ ئولتۇرغۇچىلىرىغا بالا كەلتۈرۈپ، يەھۇدانىڭ پادشاھى ئوقۇغان كىتابنىڭ ھەممە سۆزىگە مۇۋاپىق قىلمەن. ¹⁷ چۈنكى ئۇلار مېنى تاشلاپ، باشقا تەڭرىلەرگە خۇشبۇي ئىسرىق ياندۇرۇپ، قوللىرىنىڭ ھەممە ئىشلىرى بىلەن مېنىڭ ئاچچىقىمنى كەلتۈرگەن. ئۇنىڭ ئۈچۈن مېنىڭ غەزىپىم ئۆچۈرۈلمەي، بۇ يەرگە تۇتىشىدۇ».> ¹⁸ لېكىن سىلەرنى خۇداۋەندىدىن سورىغىلى ئەۋەتكەن يەھۇدانىڭ پادشاھىغا مۇنداق ئېيتىڭلاركى: «سەن ئاڭلىغان سۆز توغرىسىدا بولسا، ئىسرائىلنىڭ تەڭرىسى خۇداۋەندە مۇنداق ئېيتىدۇكى: ¹⁹ < سېنىڭ كۆڭلۈڭ يۇمشاپ: «ئۇلار دەھشەت بىلەن لەنەتكە سەۋەب بولدى» دەپ بۇ جاي بىلەن ئاندا ئولتۇرغۇچىلار توغرىسىدا ئېيتقان سۆزۈمنى ئاڭلىغىنىڭدا خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا يىغلىغىنىڭ ئۈچۈن مەن سېنى ئاڭلىدىم» دەپ خۇداۋەندە ئېيتار. ²⁰ ئۇنىڭ ئۈچۈن سېنى ئاتا-بوۋىلىرىڭغا قوشمەن. سەن ئۆز قەبرەڭگە ئامان-ئىسەن بارغايىسەن. سېنىڭ كۆزلىرىڭ مەن بۇ جايغا كەلتۈرىدىغان بالانى كۆرمىگەي» دەپ ئېيتار»> دېدى. ئۇلار يېنىپ بۇ خەۋەرنى پادشاھقا بەردى.

يوشيانىڭ ئىسلاھاتلىرى

23 ¹ پادشاھ چىقارغىلى كىشى ئەۋەتكەندە يەھۇدا بىلەن يېرۇسالېمنىڭ ھەممە ئاقساقاللىرى ئۇنىڭ قېشىغا يىغىلدى. ² پادشاھ خۇداۋەندىنىڭ بەيتىگە چىقسا، ھەممە يەھۇدا ئادەملىرى ۋە يېرۇسالېمدا ئولتۇرغانلارنىڭ ھەممىسى، كاھىنلار بىلەن پەيغەمبەرلەر ۋە بارچە خەلق، كىچىكتىن تارتىپ چوڭلىرىغىچە ھەممىسى ئۇنىڭ بىلەن چىقتى. ئاندىن خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدە تېپىلغان تەۋرات كىتابىنىڭ ھەممە سۆزىنى ئۇلارغا ئوقۇپ بەردى. ³ پادشاھ تۇۋرۇكنىڭ يېنىدا تۇرۇپ: «بىز خۇداۋەندىگە ئەگىشىپ، ھەممە كۆڭلىمىز ۋە ھەممە جېنىمىز بىلەن ئۇنىڭ ئەمرلىرىنى، شاھادەتلىرىنى ۋە قانۇنلىرىنى تۇتۇپ، كىتابتا پۈتۈلگەن ئەھدە سۆزىنى بەجا كەلتۈرەيلى» دەپ خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدا ئەھدە باغلىسا، خەلقنىڭ ھەممىسى ئەھدىگە كىردى.

⁴ ئاندىن كېيىن پادشاھ ئۇلۇغ كاھىن خىلقىيا بىلەن ئۇنىڭغا قارايدىغان كاھىنلارغا ۋە ھەم دەرۋازىلەرگە: «بائال بىلەن ئاشەرا بۇتغا ۋە ئاسماننىڭ ھەممە قوشۇنىغا ئېتىلگەن ھەممە ئەسۋابلارنى خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدىن چىقىرىڭلار» دەپ بۇيرۇپ، يېرۇسالېمنىڭ تاشقىرىدا قىدىرون ئېتىزلىرىدا ئۇلارنى كۆيدۈردى، لېكىن كۈلنى بەيتەلگە ئېلىپ باردى. ⁵ ئۇ ئۆزى يەھۇدا پادشاھلىرى: «ئۇلار يەھۇدا شەھەرلىرىنىڭ قۇربانلىق ئېگىزلىكلىرىدە ۋە يېرۇسالېمنىڭ چۆرىسىدىكى جايلاردا خۇشبۇي ئىسرىق ياندۇرسۇن» دەپ تىكلەنگەن بۇت كاھىنلىرىنى ۋە ھەم بائالغا، شەمس بىلەن ئايغا ۋە يۇلتۇز بىلەن ئاسماننىڭ ھەممە قوشۇنىغا خۇشبۇي ئىسرىق كۆيدۈرىدىغان كىشىلەرنى ئىشتىن بىكار قىلىپ، ⁶ خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدىن ئاشىرى بۇتىنى چىقىرىپ، يېرۇسالېمنىڭ تاشقىرىغا ئېلىپ بېرىپ، قىدىرون جىلغىسىغا كەلتۈرۈپ، ئۇشبۇ يەردە قىدىرون جىلغىسىدا كۆيدۈرۈپ، توپا بولغۇدەك سوقۇپ ئاۋام خەلقنىڭ گۆرىستانىغا چاچتۇردى. ⁷ ئاندىن ھەزىلەكلىك ئۈچۈن خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدە ياسالغان خانىلارنى يىقىتىپ چىقاردى. بۇلاردا خوتۇنلار ئاشەرا بۇتغا چېدىر توقۇغانىدى. ⁸ ئۇ ئۆزى ھەممە كاھىنلارنى يەھۇدا شەھەرلىرىدىن چىقىرىپ، گېبادىن تارتىپ بەرشېباغىچە كاھىنلار خۇشبۇي ئىسرىق ياندۇرغان قۇربانلىق ئېگىزلىكلەرنى نجىس قىلىپ، دەرۋازىلاردىكى قۇربانلىق ئېگىزلىكلەرنى، يەنى شەھەرنىڭ دەرۋازىسىنىڭ چېپ تەرىپىدە بولۇپ شەھەرنىڭ سەردارى يەشۇئانىڭ دەرۋازىسىنىڭ كىرىدىغان يولىنىڭ يېنىدا بار قۇربانلىق ئېگىزلىكلەرنى يىقىتىپ بۇردى. ⁹ لېكىن قۇربانلىق ئېگىزلىكلىرىنىڭ كاھىنلىرى ئۆز بۇرادەرلىرى بىلەن پېتىر نېنىدىن يېسىمۇ، يېرۇسالېمدا خۇداۋەندىنىڭ قۇربانلىقىغا چىققىلى ئىجازەت تاپمايتتى. ¹⁰ ھېچكىم ئۆز ئوغلى ياكى قىزىنى، مولوخنىڭ ئىززىتىگە ئاندا ئوتتىن ئۆتكۈزۈلمسۇن دەپ، ئۇ ئۆزى بەن-ھىننومنىڭ ۋادىسىدىكى توفەتنى ھەم نجىس قىلدى. ¹¹ يەھۇدا پادشاھلىرى شەمشەك مۇقەددەس قىلىپ خۇداۋەندىنىڭ بەيتىگە كىرىدىغان يولدا قويۇپ مەھرەم نېتانمەلەكنىڭ بەيتىنىڭ چېتىدىكى خانىسىنىڭ يېنىدا ساقلىغان ئاتلارنى چىقىرىپ، شەمسنىڭ ھارۋىلىرىنى ئوتتا كۆيدۈردى. ¹² يەھۇدا پادشاھلىرى ئاھازنىڭ بالمخانىسىنىڭ ئۆگزىسىدە سالدۇرغان قۇربانلىقلارنى

ۋە ماناسسە خۇداۋەندىنىڭ بەيتىنىڭ ئىككى ھويلىسىدا ياساتقان قۇربانگاھلارنى چېقىپ، ئالدىراپ ئۇ يەردىن ئۇنىڭ توپىسىنى قىدىرون جىلغىسىغا تاشلاتتى. ¹³ ئىسرائىلنىڭ پادشاھى سۇلايمان يېرۇسالېمنىڭ شەرق تەرىپى بىلەن ھالاك تېغىدا سىدونىيلارنىڭ يىرگىنچى ئاشتاروت، موئابىيلارنىڭ يىرگىنچى كېموش ۋە بەنى-ئامموننىڭ يىرگىنچى مىلكومغا ياساتقان قۇربانلىق ئېگىزلىكلىرىنى پادشاھى نىجس قىلدۇرۇپ، ¹⁴ بۇتسۈرەتلىرىنى پارچىلاپ، ئاشىرە بۇتلىرىنى يىقىتىپ، تۇرغان يەرلىرىنى ئادەم سۆڭەكلىرى بىلەن تولدۇردى.

¹⁵ نەباتنىڭ ئوغلى يەروبوئام ئىسرائىلنى گۇناھ قىلدۇرۇپ، بەيتەلدە سالدۇرغان قۇربانگاھ بىلەن قۇربانلىق ئېگىزلىكى بولسا بۇ قۇربانگاھ بىلەن قۇربانلىق ئېگىزلىكىنى ھەم چاقتى. ئاندىن قۇربانلىق ئېگىزلىكىنى پارە-پارە قىلىپ كۆيدۈرۈپ، ئاشىرە بۇتىنى ھەم كۆيدۈردى. ¹⁶ يوشىيا بۇرۇلۇپ قاراپ، تاغدىكى قەبرىلەرنى كۆرۈپ، كىشى ئەۋەتىپ قەبرىلەردىن سۆڭەكلەرنى چىقىرىپ قۇربانگاھتا كۆيدۈردى. ئۇنداق ۋەقە بولسۇ دەپ، خۇداۋەندىنىڭ سۆزىنى دەپ بەرگەن خۇدانىڭ ئادىمىنىڭ جاكارلىغىنىغا مۇۋاپىق قۇربانگاھنى نىجس قىلدى. ¹⁷ ئۇ سورىدىكى: «مەن ئاندا كۆرگەن يادىكار كىمىنىڭكى بولسۇ؟» شەھەرنىڭ خەلقى ئۇنىڭغا ئېيتتى: «خۇدانىڭ بىر ئادىمىنىڭ قەبرىسى بولسۇ. ئۇ ئۆزى يەھۇدادىن كېلىپ، سەن ئەمدى بەيتەلدىكى قۇربانگاھقا قىلغان ئىشتىن خەۋەر بېرىپ، شۇنى جاكارلىغانىدى». ¹⁸ ئۇ ئېيتتى: «ئۇنى قويۇڭلار. ھېچكىم ئۇنىڭ سۆڭەكلىرىنى مىدىرلاتمىسۇن» دەپ ئېيتقىنى بىلەن ئۇنىڭ سۆڭەكلىرى بىلەن سامارىيەدىن كەلگەن پەيغەمبەرنىڭ سۆڭەكلىرىگە تەگمەي قويدى.

¹⁹ ئاندىن يوشىيا ئىسرائىلنىڭ پادشاھلىرى خۇداۋەندىنىڭ غەزىپىنى كەلتۈرۈپ سامارىيەنىڭ شەھەرلىرىدە ياساتقان ھەممە قۇربانلىق ئېگىزلىكلىرىنىڭ ئۆيلىرىنى يىقىتىپ، بەيتەلدە قىلغاندەك ئۇلارنى خاراب قىلىپ، ²⁰ ئاندىكى قۇربانلىق ئېگىزلىكلىرىنىڭ ھەممە كاھىنلىرىنى قۇربانگاھنىڭ ئۈستىدە ئۆلتۈرۈپ، ئاندا ئادەم سۆڭەكلىرىنى كۆيدۈرۈپ، يېرۇسالېمغا يېتىپ باردى.

پاسىخا ھېيتى تۇتۇلدى

²¹ ئەمما پادشاھ خەلقنىڭ ھەممىسىگە: «بۇ ئەھدە كىتابىدا پۈتۈلگەندەك تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنىڭ پاسىخا ھېيتىنى تۇتۇڭلار» دەپ بۇيرۇدى. ²² ھاكىملار ئىسرائىلنى ھۆكۈم قىلغاندىن تارتىپ، خاھى ئىسرائىل پادشاھلىرىنىڭ ۋاقتىدا، خاھى يەھۇدا پادشاھلىرىنىڭ ۋاقتىدا ئۇنداق پاسىخا ھېيتى تۇتۇلغان ئەمەس ئىدى. ²³ لېكىن يوشىيا پادشاھنىڭ سەلتەنتىنىڭ ئون سەككىزىنچى يىلىدا خۇداۋەندىنىڭ ئۇنداق بىر پاسىخا ھېيتى يېرۇسالېمدا تۇتۇلدى.

²⁴ ئاندىن يوشىيا يەھۇدا يۇرتى بىلەن يېرۇسالېمدا بار بولغان جىنكەش بىلەن ئەپسۇنچىلارنى چېقىرىپ، تەرافىم بىلەن باشقا بۇتسۈرەتلىرىنى خاراب قىلىپ، يەھۇدا يۇرتى بىلەن يېرۇسالېمدىكى ھەممە يىرگىنچىنى يوقىتىپ، خىلقىيا كاھىن خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدە تاپقان كىتابتا پۈتۈلگەن تەۋراتنىڭ سۆزىنى بەجا قىلاتتى. ²⁵ ئۇنىڭدەك مۇسانىڭ قانۇنىغا مۇۋاپىق

پۈتۈن كۆڭلى، پۈتۈن جېنى، پۈتۈن كۈچى بىلەن خۇداۋەندىگە مايىل بولغان بىر پادشاھ ئۇنىڭدىن ئىلگىرى قويىمىغاندى ۋە ئۇنىڭدىن كېيىن ئۇنىڭغا ئوخشاش بىر كىم قويمىدى. ²⁶ لېكىن خۇداۋەندىنىڭ ئاچچىقى ماناسىنىڭ قىلغان يامانلىقى ئۈچۈن كېلىپ، يەھۇداغا تۇتاشقاندىن كېيىن، خۇداۋەندە ئۆز چوڭ غەزىپىنىڭ شىددەتلىكىدىن يانمىدى. ²⁷ خۇداۋەندە ئېيتتى: «ئىسرائىلنى تاشلىغاندەك يەھۇدانىمۇ ئۆز كۆزۈمدىن تاشلاپ، ئۆزۈم ئىلغىغان بۇ شەھەر يېرۇسالېمنى تەرك قىلىپ، ئاندا «مېنىڭ ئىسمىمنىڭ خاتىرىسى بولىدۇ» دېگەن بەيتنى تاشلايمەن» دېدى.

²⁸ يوشىيانىڭ باشقا ئىشلىرى ۋە قىلغىنىنىڭ ھەممىسى يەھۇدا پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر.

²⁹ ئۇنىڭ كۈنلىرىدە مىسىرنىڭ پادشاھى فرەۋن نېكو ئاسسۇرغا قارشى چىقىپ، فىرات دەرياسىغىچە باردى. ئۇ ۋاقىت يوشىيا پادشاھ ئۇنىڭغا قارشى چىقتى. لېكىن فرەۋن ئۇنى كۆرۈپ مەگىددادا ئۆلتۈردى. ³⁰ ئادەملىرى ئۇنىڭ ئۆلۈكىنى بىر ھاۋۇدا سېلىپ، مەگىددودىن يېرۇسالېمغا ئېلىپ بېرىپ، ئۇنى ئۇنىڭ ئۆز قەبرىسىدە دەپنە قىلدى. ئەمما يۇرتنىڭ خەلقى يوشىيانىڭ ئوغلى يەھوئاخازنى ئېلىپ مەسەلەپ، ئاتىسىنىڭ ئورنىدا پادشاھ قىلدى.

يەھۇدانىڭ پادشاھى يەھوئاخاز

³¹ يەھوئاخاز پادشاھ بولغاندا يىگىرمە ئۈچ ياشقا كىرىپ، ئۈچ ئاي يېرۇسالېمدا سەلتەنەت قىلدى. ئۇنىڭ ئانىسى خامۇتال دەپ ئاتىلىپ، لىبىئالىق يەرەمىيانىڭ قىزى ئىدى. ³² يەھوئاخاز ئاتا-بوۋىلىرى قىلغاندەك خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە يامان بولغاننى قىلاتتى. ³³ ئەمما فرەۋن نېكو، ئۇ يېرۇسالېمدا سەلتەنەت قىلمىسۇن دەپ، ئۇنى خامات يۇرتىدىكى رىبلادا سولاپ قويۇپ، يۈز تالانت كۈمۈش بىلەن بىر تالانت ئالتۇن يۇرتقا خىراج قويدى. ³⁴ ئاندىن فرەۋن نېكو يوشىيانىڭ ئوغلى ئېلىياقىمنى ئۇنىڭ ئاتىسىنىڭ ئورنىدا پادشاھ قىلىپ، ئۇنى يەھوياقىم دەپ ئاتىدى. لېكىن يەھوئاخازنى ئۆزى بىلەن مىسىرغا ئېلىپ كەتتى. ئۇ مىسىرغا كېلىپ، ئاندا ئۆلدى.

يەھۇدانىڭ پادشاھى يەھوياقىم

³⁵ يەھوياقىم كۈمۈش بىلەن ئالتۇننى فرەۋنگە بېرىتتى. لېكىن فرەۋننىڭ بۇيرۇغىغا مۇۋاپىقى پۇلنى يىغىپ بەرمەك ئۈچۈن يۇرتقا باج-ئالۋان قويۇپ، ھەربىرىگە تايىن قىلىنغىغا مۇۋاپىق يۇرتنىڭ خەلقىگە كۈمۈش بىلەن ئالتۇننى چېچىپ، فرەۋن نېكوغا خىراج قىلىپ بېرىتتى. ³⁶ يەھوياقىم پادشاھ بولغاندا يىگىرمە بەش ياشقا كىرىپ، ئون بىر يىل يېرۇسالېمدا سەلتەنەت قىلدى. ئۇنىڭ ئانىسى زەبدا دەپ ئاتىلىپ، رۇماھلىق پەدايا قىزى

ئىدى. ³⁷ يەھوياقىم ئۆز ئاتا-بوۋىلىرى قىلغىنىنىڭ ھەممىسىگە ئوخشاش خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە يامان بولغىنىنى قىلاتتى.

يەھۇدانىڭ ئۈچ يىل بايلىغا تەۋە بولۇشى

24 ¹ ئۇنىڭ كۈنلىرىدە بابىلنىڭ پادشاھى نەبۇكەدنىسەر چىقتى. يەھوياقىم بولسا ئۈچ يىلغىچە ئۇنىڭغا تەۋە بولۇپ، ئاندىن ئىتائەتتىن چىقىپ كەتتى. ² ئۇ ۋاقىتتا خۇداۋەندە كالدانىيلار بىلەن ئاررامىيلارنىڭ قوشۇنلىرىنى ۋە ھەم موئابىيلار بىلەن بەنى-ئامموننىڭ قوشۇنلىرىنى ئۇنىڭ ئۈستىگە ئەۋەتتى. خۇداۋەندە ئۆز بەندىلىرى پەيغەمبەرلەرنىڭ ۋاسىتىسى بىلەن ئېيتقاندەك ئۇلارنى يەھۇدانىڭ ئۈستىگە ئۇنى ھالاك قىلغىلى ئەۋەتتى. ³ شەكسىز خۇداۋەندىنىڭ بۇيرۇقى بىلەن بۇ بالا يەھۇدانىڭ ئۈستىگە كەلدى، چۈنكى ماناسسەنىڭ گۇناھى بىلەن ھەممە قىلغىنى ئۈچۈن ئۇ يەھۇدانى ئۆز يۈزىدىن كەتكۈزدى. ⁴ خۇداۋەندە ئۇنىڭ ناھەق قان تۆكۈپ، يېرۇسالېمنى قان بىلەن تولدۇرغىنىنى ئەيۈ قىلغىلى ئۇنىمىدى. ⁵ يەھوياقىمنىڭ باشقا ئىشلىرى ۋە قىلغىنىنىڭ ھەممىسى يەھۇدا پادشاھلىرىنىڭ تارىخ كىتابىدا پۈتۈلگەندۇر. ⁶ يەھوياقىم ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا راھەت تاپقاندا ئوغلى يەھويياكىن ئۇنىڭ ئورنىدا پادشاھ بولدى. ⁷ ئاندىن كېيىن مىسىرنىڭ پادشاھى ئۆز يۈزىدىن يەنە چىقىمىدى. چۈنكى بابىلنىڭ پادشاھى مىسىرنىڭ جىلغىسىدىن تارتىپ فىرات دەرياسىغىچە مىسىر پادشاھىنىڭ ھەممە تەۋە يەرلىرىنى تارتىۋالغانىدى.

يەھۇدانىڭ پادشاھى يەھويياكىن -

⁸ يەھويياكىن پادشاھ بولغاندا ئون سەككىز ياشقا كىرىپ، ئۈچ ئاي يېرۇسالېمدا سەلتەنەت قىلدى. ئۇنىڭ ئانىسى نەخۇشتا دەپ ئاتىلىپ، يېرۇسالېملىق ئەلناتاننىڭ قىزى ئىدى. ⁹ يەھويياكىن ئۆز ئانىسى قىلغاندەك خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە يامان بولغىنىنى قىلاتتى. ¹⁰ ئۇ ۋاقىتتا بابىلنىڭ پادشاھى نەبۇكەدنىسەرنىڭ ئادەملىرى يېرۇسالېمغا چىقىپ، شەھەرنى قورشىدى. ¹¹ ئۇنىڭ ئادەملىرى شەھەرنى قورشاپ تۇرغاندا نەبۇكەدنىسەر ئۆزى ھەم شەھەرگە قارشى چىقتى. ¹² ئەمما يەھۇدانىڭ پادشاھى يەھويياكىن بىلەن ئانىسى، خىزمەتكارلىرى، سەردارلىرى ۋە مەھرەملىرى بابىل پادشاھىنىڭ قېشىغا چىقتى. چىقسا، بابىلنىڭ پادشاھى ئۆز سەلتەنەتنىڭ سەككىزىنچى يىلىدا ئۇنى ئەسىر قىلىپ، ¹³ خۇداۋەندىنىڭ بەيتىنىڭ ھەممە خەزىنىلىرى بىلەن پادشاھنىڭ ئوردىسىدىكى خەزىنىنى ئېلىپ، ئىسرائىلنىڭ پادشاھى سۇلايمان خۇداۋەندىنىڭ بەيتى ئۈچۈن ئەتكۈزگەن ھەممە ئالتۇن ئەسۋابلىرىنى خۇداۋەندە ئېيتقىنىغا مۇۋاپىق سۇندۇرۇپ، ¹⁴ ھەممە يېرۇسالېمنىڭ خەلقىنى، يەنى ھەممە سەردارلارنى،

ھەممە پالۋانلارنى، ئون مىڭ ئەسىرنى تۇتۇپ، ھەممە ھۈنەرۋەن بىلەن تۆمۈرچىلەرنىمۇ ئېلىپ كەتتى. يۇرت خەلقىنىڭ ھەممىدىن مىسكىنلىرىدىن باشقا ھېچكىم قالمىدى. ¹⁵ ئۇ ئۆزى يەھوياكىننى ئېلىپ كېتىپ، پادشاھنىڭ ئانىسىنى، پادشاھنىڭ خوتۇنلىرىنى، ئۇنىڭ مەھرەملىرىنى ۋە يۇرتنىڭ ئۇلۇغلىرىنى ئەسىر قىلىپ، يېرۇسالېمدىن بابىلغا ئېلىپ باردى. ¹⁶ بابىلنىڭ پادشاھى يەتتە مىڭ كۈچلۈك پالۋانلارنىڭ ھەممىسىنى تۇتۇپ، سانى مىڭ بولۇپ مۇستەھكەم ۋە جەڭگە لايىق بولغان ھۈنەرۋەن بىلەن تۆمۈرچىلەرنىڭ ھەممىسىنى ئەسىر قىلىپ، بابىلغا ئېلىپ كەتتى. ¹⁷ لېكىن بابىلنىڭ پادشاھى يەھوياكىننىڭ تاغىسى ماتتائيانى ئۇنىڭ ئورنىدا پادشاھ قىلىپ، ئىسمىنى زىدقىيا دەپ ئاتىدى.

يەھۇدانىڭ پادشاھى زىدقىيا

¹⁸ زىدقىيا ئۆزى پادشاھ بولغاندا يىگىرمە بىر ياشقا كىرىپ، ئون بىر يىل يېرۇسالېمدا سەلتەنەت قىلدى. ئۇنىڭ ئانىسى خامۇئال دەپ ئاتىلىپ، لىبنالىق يەرەمىيانىڭ قىزى ئىدى. ¹⁹ زىدقىيا يەھوياقىم قىلغاندەك خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە يامان بولغاننى قىلاتتى. ²⁰ چۈنكى يېرۇسالېم بىلەن يەھۇداغا بولغان ۋەقە خۇداۋەندىنىڭ غەزىپى ئۈچۈن بولدى. ئاخىر ئۇ ئۇلارنى ئۆز يۈزىدىن كەتكۈزدى. لېكىن زىدقىيا بابىلنىڭ پادشاھىغا خىيانەت قىلدى.

يەھۇدانىڭ خەلقى ئەسىر بولۇپ بابىلغا ئېلىپ كېتىلىشى

25 ¹ ئۇنىڭ سەلتەنتىنىڭ توققۇزىنچى يىلىدا ئونىنچى ئايدا ئاينىڭ ئونىنچى كۈنىدە بابىلنىڭ پادشاھى نەبۇكەدنەسەر ھەممە قوشۇنى بىلەن يېرۇسالېمغا كېلىپ، ئۇنى قورشىدى. ئۇلار بولسا شەھەرنىڭ چۆرىسىدە بىر قورشاۋ تېمىنى ياساپ قويدى. ² بۇ تەرىقىدە شەھەر ئۆزى زىدقىيا پادشاھنىڭ سەلتەنتىنىڭ ئون بىرىنچى يىلىغىچە قورشۇۋېلىندى. ³ لېكىن ئاينىڭ توققۇزىنچى كۈنىدە شەھەردە ئاچارچىلىق ئۇنداق قاتتىق بولدىكى، شەھەر خەلقىگە يېڭىلى نان تېپىلمىدى. ⁴ شەھەر شەكەستە بولۇپ ئېلىنىپ، كالدانىيلار شەھەرنىڭ چۆرىسىنى قورشاپ تۇرغاندا ھەممە ئەسكەرلەر كېچىسى ئىككى سېپىلنىڭ ئوتتۇرىسىدا بولۇپ پادشاھنىڭ بېغىغا بارىدىغان دەرۋازىدىن چىقىپ، چۆل تەرىپىگە قېچىپ كەتتى. ⁵ ئەمما كالدانىيلارنىڭ قوشۇنى پادشاھنى قوغلاپ، يېرىخونىڭ چۆلىدە ئۇنىڭغا يېتىپ، قوشۇنى تارلىپ ئۇنىڭدىن كەتكەندە ⁶ پادشاھنى تۇتۇپ، رىبالغا ئېلىپ چىقىپ، بابىل پادشاھىنىڭ قېشىغا كەلتۈرۈپ، ئاندا سوراق قىلىپ ھۆكۈم قىلدى. ⁷ ئاندىن زىدقىيانىڭ بالىلىرىنى ئۇنىڭ كۆزلىرىنىڭ ئالدىدا ئۆلتۈرۈپ، زىدقىيانىڭ كۆزلىرىنى ئويۇپ، ئۇنىڭغا ئىشكەل سېلىپ بابىلغا ئېلىپ باردى.

⁸ ئەمدى بەشىنچى ئايدا ئاينىڭ يەتتىنچى كۈنىدە، يەنى بابىلىنىڭ پادشاھى نەبۇكەدنىسەرنىڭ سەلتەنتىنىڭ ئون توققۇزىنچى يىلىدا بابىل پادشاھىنىڭ سەردارى نەبۇزارادان يېرۇسالېمغا كېلىپ، ⁹ خۇداۋەندىنىڭ بەيتى بىلەن پادشاھنىڭ ئوردىسىنى كۆيدۈرۈپ، دەرۋەقە يېرۇسالېمدىكى ھەممە ئۆيلەرنى، خۇسۇسەن ئۇلۇغلارنىڭ ماكانلىرىنى ئوتتا كۆيدۈردى. ¹⁰ غۇلاملارنىڭ سەردارى بىلەن بولغان ھەممە كالدانىلارنىڭ قوشۇنى يېرۇسالېمنىڭ چۆرىسىدىكى سېپىلىنى چېقىپ يىقتى. ¹¹ ئاندىن غۇلاملارنىڭ سەردارى نەبۇزارادان شەھەردە قويۇلغان خەلقنىڭ قالغانلىرىنى بابىل پادشاھىنىڭ تەرىپىگە ئۆتۈۋالغانلارغا قوشۇپ، قالغانلارنىڭ ھەممىسىنى ئەسىر قىلىپ ئېلىپ كەتتى. ¹² لېكىن غۇلاملارنىڭ سەردارى ئۆزى يۇرتنىڭ كىچىكلىرىدىن بەزىسىنى قويۇپ، باغۋەن بىلەن دېھقانلار قىلدى.

¹³ خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدىكى مىس تۇۋرۇكلارنى، داس تەگلىكلەرنى ۋە خۇداۋەندىنىڭ بەيتىدىكى مىس كۆلىنى كالدانىلارنىڭ ئۆزى چېقىپ، بابىلغا ئېلىپ باردى. ¹⁴ ئۇلار قازان بىلەن گۈرچەكلەرنى، پىچاق بىلەن قاچىلارنى، يەنى ئىبادەت قىلىشتا ئىشلەتكەن ھەممە مىس قاچىلارنى ئېلىپ كەتتى. ¹⁵ غۇلاملارنىڭ سەردارى بولسا ئىسرىقاندانلارنى ۋە قاچىلارنى ئېلىپ، ساپ ئالتۇن بىلەن ساپ كۈمۈشتىن ئەتكەن ھەممە نەرسىلەرنى ھەم ئېلىپ كەتتى. ¹⁶ سۇلايمان خۇداۋەندىنىڭ بەيتى ئۈچۈن ئەتكۈزگەن ئىككى تۇۋرۇك، بىر مىس كۆلى ۋە داس تەگلىكلەرى بولسا بۇ ھەممە نەرسىلەرنىڭ مىسى تولىلىقىدىن تارتىلمايتتى. ¹⁷ تۇۋرۇكلارنىڭ ھەربىرى ئون سەككىز گەز ئېگىز بولۇپ، ئۇنىڭ تۆپىسىدىكى تاجنىڭ ئېگىزلىكى ئۈچ گەز ئىدى ۋە تورغا ئوخشاش زىننەتلىك روجەك بىلەن ئانار سۈرەتلىرى تۇۋرۇكتىكى تاجنىڭ چۆرىسىدە بولۇپ، ھەممىسى مىستىن ئىدى ۋە ھەممە يەنە بىر تۇۋرۇكتىكى تور زىننىتىنىڭ ئۈستىدە شۇلارغا ئوخشاش ئانار سۈرەتلىرى بار ئىدى.

¹⁸ غۇلاملارنىڭ سەردارى ئۆزى باش كاھىن سەرايا، ئىككىنچى كاھىن زەفانىانى ۋە ئۈچ نەپەر دەرۋازىۋەننى تۇتۇپ، ¹⁹ شەھەردىن ئەسكەرلەرنىڭ ئۈستىدىكى بىر مەھرەمنى ۋە شەھەردە قېلىپ پادشاھنىڭ قېشىدا تۇرغانلارنىڭ بەشىنى، يۇرت خەلقىنى كۆرەكتىن ئۆتكۈزۈپ قوشۇننىڭ چوڭ كاتىپى بولغان كىشىنى، خەلق تىن بولۇپ شەھەردە قالغان ئاتمىش ئادەمنى ھەم تۇتتى. ²⁰ بۇلارنى غۇلاملارنىڭ سەردارى نەبۇزارادان تۇتۇپ، رىبالغا بابىل پادشاھىنىڭ قېشىغا ئېلىپ باردى. ²¹ بابىلنىڭ پادشاھى ئۇلارنى خاماتنىڭ يۇرتىدىكى رىبالدا تۇرۇپ ئۆلتۈردى. شۇ تەرىقىدە يەھۇدا ئەسىر بولۇپ، ئۆز يۇرتىدىن كەتتى. ²² لېكىن يەھۇدا يۇرتىدا قالغان خەلق، يەنى بابىلنىڭ پادشاھى نەبۇكەدنىسەرنىڭ ئاندا قويغانلارنىڭ ئۈستىدە گېداليا بەن-ئاخقام بەن-شافاننى ھاكىم قىلىپ قويدى. ²³ ئەمما قوشۇننىڭ ھەممە سەردارلىرى بىلەن ئۇلارنىڭ ئادەملىرى: «بابىلنىڭ پادشاھى گېداليانى يۇرتىنىڭ ئۈستىدە ھاكىم قىلىپ قويدى» دەپ ئاڭلىغاندا نەبۇكەدنىڭ ئوغلى يىسمائەل، قارىباھنىڭ ئوغلى يوخانان، تانخۇمەتنىڭ ئوغلى نەتوفاتلىق سەرايا ۋە مائاكالىقنىڭ ئوغلى يائازانيا دېگەنلەرنىڭ ئۆزى بىلەن ئۇلارنىڭ ئادەملىرى مىسپاھقا گېداليانىڭ قېشىغا كەلدى. ²⁴ گېداليا ئۇلارنىڭ ئۆزى

بىلەن ئادەملىرىگە قەسەم بېرىپ ئېيتتى: «كالدانىيلارنىڭ ئادەملىرىدىن قورقماڭلار يۇرتتا قېلىپ، بابىلنىڭ پادشاھىغا خىزمەت قىلساڭلار، سىلەرگە ياخشى بولىدۇ» دېدى.

²⁵ لېكىن يەتتىنچى ئايدا شاھزادە بولغان يىسمائەل بەن-نەتانيا بەن-ئەلىشاما ئۆزىگە ئون ئادەمنى ھەمراھ قىلىپ كېلىپ، گېداليانى ۋە مىسپاھتا ئۇنىڭ قېشىدا تۇرغان يەھۇدىي بىلەن كالدانىيلارنى ئۆلتۈردى. ²⁶ ئاندىن كىچىكتىن تارتىپ چوڭلىرىغىچە ھەممە خەلقنىڭ ئۆزى قوشۇنلارنىڭ سەردارلىرىغا قوشۇلۇپ قوپۇپ، كالدانىيلاردىن قورققاچ مىسىرغا باردى.

يەھوياكىن بابىلنىڭ پادشاھى يەھوياكىنغا ياخشىلىق قىلىدۇ

²⁷ ئەمما يەھۇدا پادشاھى يەھوياكىن ئەسرلىككە كەتكەندىن ئوتتۇز يەتتە يىل كېيىن ئون ئىككىنچى ئايدا ئاينىڭ يىگىرمە يەتتىنچى كۈنىدە بابىلنىڭ پادشاھى ئەۋىل-مېروداك ئۆزى پادشاھ بولغان يىلىدا يەھۇدانىڭ پادشاھى يەھوياكىننىڭ بېشىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ، ئۇنى زىنداندىن چىقىرىپ، ²⁸ ئۇنىڭغا ياخشى سۆز قىلىپ، بابىلدا ئۇنىڭ قېشىدا تۇرغان پادشاھلارنىڭ ئارىسىدا بىرىنچى جايىنى بەردى. ²⁹ ئۇ مەھبۇس ئېگىنىنى سېلىۋېتىپ، پۈتۈن ئۆمرىدە پادشاھنىڭ داستانىدىن ھەمىشە تاام يەيتتى. ³⁰ پۈتۈن ئۆمرىدە پادشاھنىڭ تەرىپىدىن ھەر كۈن ئۇنىڭغا تەيىنلىك رىسق بېرىلەتتى.